

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. et Mgr. Josef Škopek

Úpadek, hrozící úpadek a mezera krytí

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Alena Macková, Ph.D.

Katedra: občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 01. 10. 2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval/a samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 319 207 znaků včetně mezer.

diplomant/diplomantka

V Praze dne 17. 10. 2023

Obsah

Úvod.....	1
1. Úpadek, hrozící, příčiny, formy, testy, prohlášení, ekonomický pohled.....	4
1.1. Insolvenční právo	5
1.2. Ekonomický pohled.....	7
1.3. Příčiny a důvody úpadku	8
1.4. Vynětí z působnosti Insolvenčního zákona	9
1.5. Hrozící úpadek.....	9
1.5.1. Moratorium.....	10
1.5.2. Stručné ustanovení	11
1.5.3. Včasné podávání návrhů	12
1.5.4. Zákon o preventivní restrukturalizaci	14
1.5.5. Aplikace doplňující zákon o preventivní restrukturalizaci	16
1.6. Platební neschopnost	17
1.6.1. Pluralita věřitelů	19
1.6.2. Peněžité dluhy více jak 30 dnů po splatnosti	20
1.6.3. Neschopnost platit své dluhy.....	21
1.6.4. Doměnky platební neschopnosti	23
1.6.5. Druhotná platební neschopnost	26
1.7. Předlužení	27
1.7.1. Pluralita a splatnost jinak	29
1.7.2. Závazky převyšují hodnotu majetku	30
1.7.3. Presumpce sanace a pokračování dlužníkovy provozu či její absence.....	31
1.8. Účinky spojené s rozhodnutím o úpadku, střední (<i>druhá</i>) fáze řízení.....	34
1.8.1. Dispozice insolvenčního správce, předběžná opatření.....	34
1.8.2. Výzva věřitelům k přihlášení pohledávek.....	36
1.8.3. Započtení vzájemných pohledávek	37
1.8.4. Soudní a rozhodčí řízení se nezahajují, přerušují a rozhodnutí se nevydávají.....	38
1.8.5. Výkon rozhodnutí a exekuce.....	39
1.9. Testy úpadku.....	40
1.9.1. Bilanční test.....	40
1.9.2. Test likvidity, cash flow test	42
2. Způsoby řešení úpadku	44
2.1. Konkurz	46
2.1.1. Prohlášení konkurzu, probíhající řízení a další procesní úkony.....	46
2.1.2. Majetková podstata, zpeněžení a nakládání s výtěžkem	47

2.1.3.	Konečná zpráva a rozvrh, zrušení konkurzu, nepatrný konkurz	48
2.2.	Reorganizace	49
2.2.1.	Návrh na povolení reorganizace, reorganizační plán	50
2.2.2.	Způsob provedení, ukončení	51
2.3.	Oddlužení.....	53
2.3.1.	Způsoby, zrušení oddlužení.....	54
2.3.2.	Splnění oddlužení, osvobození od dluhů.....	56
2.4.	Zvláštní způsoby řešení úpadku	58
2.5.	Mezera krytí.....	59
2.5.1.	Výkaz stavu likvidity	61
2.5.2.	Výhled vývoje likvidity.....	61
2.5.3.	Vyhláška k provedení § 3 odst. 3 insolvenčního zákona	64
3.	Kazuistika	66
3.1.	Sberbank CZ, a.s. v likvidaci.....	67
3.1.1.	Insolvenční návrh	68
3.1.2.	Duplicita přihlášených pohledávek?	69
3.1.3.	Prodej úvěrového portfolia.....	71
3.2.	GROWING WAY s.r.o.	73
3.2.1.	Insolvenční návrh	74
3.2.2.	Pokus o zamítnutí insolvenčního návrhu	75
3.2.3.	Aktuální vývoj.....	76
3.3.	Energetický Holding Malina a.s.	77
3.3.1.	Návrh insolvenčního správce na vydání předběžného opatření	78
3.3.2.	Nařízení předběžného opatření soudem 1. stupně.....	79
3.3.3.	Odvolání dlužníka proti návrhu předběžného opatření	80
3.3.4.	Potvrzení nařízení předběžného opatření odvolacím soudem.....	82
3.3.5.	Hospodářská situace pod vlivem insolvenčního správce	83
3.3.6.	Personální změny posledních dní.....	84
3.4.	Bc. Michal Mička	86
3.4.1.	Zjištění úpadku a povolení oddlužení	88
3.4.2.	Schválení oddlužení	93
3.5.	Adam Hloušek	94
3.5.1.	Zjištění úpadku a povolení oddlužení	95
3.5.2.	Online sázení a dluhy více jak 30 milionů	96
4.	Shrnutí poznatků	98
	Závěr.....	102
	Seznam použitých zdrojů	105

1. Seznam použité literatury	105
2. Seznam použitých internetových zdrojů	106
3. Seznam použitých právních předpisů.....	106
4. Seznam použité judikatury	107
5. Seznam ostatních zdrojů.....	107
Seznam grafů a tabulek	108
1. Graf č.1	108
2. Tabulka č. 1	108
Úpadek, hrozící úpadek a mezera krytí	109
Abstrakt	109
Klíčová slova: úpadek, dlužník, věřitel.....	110
Bankruptcy, imminent bankruptcy and coverage gap	111
Abstract	111
Key words: bankruptcy, debtor, creditor.....	112

Úvod

Pro diplomovou práci jsem si vybral téma úpadku, hrozícího úpadku a mezery krytí. Jedná se právně ekonomické pojmy, které spolu navzájem souvisí a v práci se pokusím rozebrat jejich podstatu. Aktuálnost tématu spatřuji v tom, že jde o právní instituty, se kterými může během svého života přijít do styku každá osoba. Zkušenost může být získána buď z pozice dlužníka či věřitele, ale také jako osoby, která není primárně dlužníkem, ale dlužníkem je například její zaměstnavatel nebo rodinný příslušník. Tedy zdaleka se nejedná jenom o podnikatele,¹ ale širší škálu subjektů, které mohou s instituty insolvenčního práva přijít do styku.

Důvodem mého výběru tématu bylo také to, že problematikou jsem se již zabýval během studia na Právnické fakultě UK absolvováním povinně volitelných předmětů z tohoto oboru a podobných kurzů z oboru insolvenčního práva na dalších fakultách jiných univerzit. Ze zpracovaných materiálů z těchto kurzů jsem si v práci též dovolil citovat.

Struktura práce je tvořena teoretickou a praktickou částí, s tím, že teoretické poznatky jsou, pokud možno aplikovány v části praktické. Práce je členěna do čtyř základních kapitol, kdy první dvě kapitoly se zabývají úpadkem, hrozícím úpadkem, testy úpadku, účinky spojenými s rozhodnutím o úpadku a způsoby řešení úpadku, včetně mezery krytí.

První kapitola se zabývá úpadkem v obou jeho formách, kterými jsou platební neschopnost nebo (a) předlužení. V kapitole je dále rozebrán institut hrozícího úpadku, který má podnikatelům pomoci řešit náznaky finančních problémů s předstihem i když odborná veřejnost tento institut vyjádřený v ustanovení jednou větou, právě proto nazývá mocným nástrojem dlužníků.

Insolvenční zákon (InsZ),² který je stěžejním právním předpisem pro tuto práci, úpadek definuje v obsáhlém ustanovení § 3 InsZ, s jinak velmi stručně definovanými instituty. V práci obě formy úpadku, které dlužníky mnohdy postihují současně, pouze s různě dlouhými časovými odstupy, rozeberu podrobněji. Ovšem k závěru, zda je dlužník v úpadku stačí naplnit i pouze jednu formu úpadku. V uvedeném ustanovení je ještě vymezena mezera krytí a hrozícího úpadku, tedy pojmů, které jsou k samotnému úpadku jistými předstupni, jejichž správné uchopení nemusí úpadek vůbec akcelarovat. Uvedené ustanovení § 3 Insolvenčního zákona je pro moji práci stěžejní, neboť jsou v něm vymezeny všechny zkoumané pojmy.

Dále se budu zabývat používanými testy úpadku, kterými jsou test *bilanční* a test *cash flow*. Prvně jmenovaný test může prokázat předlužení podnikatele. Taková situace bývá považována za úpadek skrytý Druhý test úpadku je již zjevnější, neboť se obvykle projevuje tak, že některý z věřitelů

¹ Podnikatel § 420 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (ObčZ)

² Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení

nedostane zapláceno. Tento test má potvrdit či vyvrátit platební neschopnost dlužníka. Následně, se budu věnovat účinkům, které jsou spojeny s rozhodnutím o úpadku.

Obsahem druhé kapitoly jsou způsoby řešení úpadku, včetně institutu mezery krytí. Úpadek nebo hrozící úpadek je možno podle § 4 odst. 1 InsZ, řešit pouze vymezenými způsoby. Těmi jsou konkurs, reorganizace, oddlužení a zvláštní způsoby řešení úpadku pro určité subjekty nebo případy. Mezera krytí bude rozebrána na podkladě prováděcí vyhlášky k tomuto institutu. Jedná se v insolvenčním právu o relativní novinku, která má při daném postupu potvrdit platební schopnost podnikatele.

Praktická část je představována na několika aktuálních insolvenčních kauzách.³ V jejich výběru převažují dlužníci právnické osoby, z nichž jedna osoba je banka, další dvě jsou obchodní kapitálové společnosti, společnost akciová a společnost s ručením omezeným. Praktickou část uzavírám insolvenčním řízením dvou fyzických osob, z nichž jedna je podnikatelsky více exponovaná, s dluhem cca 1 miliarda Kč a druhá osoba „fotbalová celebrita“ s dluhy vzniklými v souvislosti s hraním na výherních automatech s dluhem řádově nižším. U prvně jmenované osoby již bylo oddlužení schválené, v druhém případě je oddlužení zatím pouze povolené. Tato část práce mi proti původnímu předpokladu obsáhla její větší část, to proto že podkladový materiál v insolvenčním rejstříku je u některých dlužníků značný a jeho selekce pro potřeby práce je obtížná.

Závěrečná čtvrtá kapitola obsahuje shrnutí mnou načerpaných poznatků při zpracování práce s poukazem na praktické aplikace InsZ v jednotlivých kauzách.

Zvolené metody⁴ pro zpracování teoretické i praktické části práce jsem uvedl v abstraktu, který je součástí této práce. Cílem práce má být analýza právních a ekonomických podmínek pro zjištění úpadku a jeho následné řešení. Jde o téma, které v současné době může nabývat na aktuálnosti a intenzitě. To proto, že po skončení minulé covidové pandemie a ukončení rozmanitých státních podpor různým sektorům ekonomiky i různým subjektům, může být odhalena skutečná ekonomická situace některých podnikatelů i občanů.⁵ Viz kap. 3. Bc. Michal Mička.

³ Sberbank CZ, a.s. v likvidaci, GROWING WAY s.r.o., Energetický Holding Malina a.s., Bc. Michal Mička, Adam Hloušek.

⁴ Zvolenými metodami zpracování pro teoretickou část práce je interdisciplinarita, deduktivní přístup, syntéza a komparace. Pro část praktickou jsem zvolil metodu analýzy.

⁵ „Výkon tuzemské ekonomiky stále balancuje na hraně recese, nicméně se tento stav stále nepromítá do vyššího počtu insolvencí. Je však známo, že insolvence se projevují až s určitým časovým zpožděním od nástupu krize.“, uvedla jednatelka společnosti Jarmila Veselá. Tisková zpráva, 3.10.2023, www.isolcentrum.cz.

Domnívám se, že obor insolvenčního práva by měl být nedílnou součástí edukace osob v rámci tzv. „finanční gramotnosti“. Tedy dispozice s finančními prostředky, včetně jejich investování, právě proto, že investování má také svá úskalí, viz kap. 3.2. GROWING WAY s.r.o.

Edukací osob, myslím tím zejména osoby fyzické, neboť ty právnické se obvykle v situacích orientují lépe, za pomoci najatých advokátních kanceláří, viz kap. 3.3 Energetický Holding Malina a.s. Oddlužení fyzických osob je zdá se téma budoucnosti a je otázka, zda je důležitější prevence, aby institut oddlužení nemuselo využívat více osob nebo těm osobám, které se k využití institutu blíží, jej ještě více zpřístupňovat, k nelibosti věřitelů.

1. Úpadek, hrozící, příčiny, formy, testy, prohlášení, ekonomický pohled

Úpadek je klíčovým pojmem insolvenčního práva a lze jej charakterizovat jako hmotněprávní vztah, kdy má dlužník více věřitelů a není schopen po delší dobu plnit své peněžité dluhy a jedná se tedy o platební neschopnost dlužníka či jeho insolventnost. Hmotněprávní vztah musí být osvědčen zjištěním úpadku v rámci insolvenčního řízení. Zjištění úpadku dlužníka na základě podaného návrhu může být buď nesporné, to tehdy, když návrh podává sám dlužník. Nebo sporné, kdy jej podává některý z věřitelů a musí skutečnosti osvědčit důkazy v rámci zahájeného řízení.⁶ Pojem úpadku má zcela zásadní význam, neboť insolvenční řízení lze zahájit pouze ohledně dlužníka, který je v úpadku. Insolvenční řízení lze dále zahájit pouze na návrh dlužníka, který je v hrozícím úpadku.⁷

V insolvenčním řízení zásadně v prvním stupni rozhodují jako věcně příslušné soudy krajské, jejichž věcná příslušnost je zachována i v případě sporů souvisejících s tímto řízením. Těmi jsou incidenční spory⁸ dle § 159 InsZ, spory spojené s porušením povinnosti podat insolvenční návrh dle § 99 InsZ, spory dle § 147 InsZ nebo sporů mezi dlužníkem a insolvenčním správcem například dle § 37 InsZ. Místně příslušný je ten krajský soud, v jehož obvodu se nachází obecný soud dlužníka.⁹

Současná právní úprava insolvenčního řízení je upravena primárně v úvodu uvedeným InsZ, dále vychází z podpůrné aplikace obecné procesní normy civilního práva, když se pro insolvenční řízení a pro incidenční spory použijí přiměřeně ustanovení Občanského soudního řádu (OSŘ)¹⁰ týkající se sporného řízení, a není-li to možné, ustanovení zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, dle § 7 InsZ.¹¹

Úpadek je upraven v § 3 InsZ, kde v odst. 1, je uvedena jeho forma z důvodu platební neschopnosti. Tato forma se týká všech fyzických i právnických osob, podrobnější výklad této formy úpadku uvádím v kap. 1. 6. a následujících podkapitolách. Pro snazší osvědčení existence úpadku dlužníka po skutkové stránce, InsZ stanoví vyvratitelné právní doměnky v ustanovení § 3 odst. 2 písm. a) až d). InsZ. Při prokázání či osvědčení jen některé z nich se má za to, že dlužník je v úpadku a není schopen plnit své peněžité závazky. Je tedy na dlužníku, aby věrohodně

⁶ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2015, str. 197.

⁷ ELISCHER, David – SEDLÁČEK, Miroslav – DRACHOVSKÝ, Ondřej. *Praktická příručka při řešení vybraných právních problémů aneb otázky a odpovědi*. Praha: Alteda, 2022, str. 81.

⁸ Viz. kap. 1.8.4

⁹ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 222.

¹⁰ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹¹ ELISCHER, David – SEDLÁČEK, Miroslav – DRACHOVSKÝ, Ondřej. *Praktická příručka při řešení vybraných právních problémů aneb otázky a odpovědi*. Praha: Alteda, 2022, str. 83.

prokázal a doměnkou(y) platební neschopnosti vyvrátil, tak, že své peněžité dluhy plnit schopen je.¹² Druhá forma úpadku se týká pouze podnikajících fyzických a právnických osob. Tyto osoby jsou v úpadku také (i) tehdy, jsou-li předloženy. Tato forma úpadku je upravena v § 3 odst. 4 InsZ a zabývá se jí v kap. 1.7 a následujících podkapitolách.

Úpadek, ale prokázán není, když podmínka mnohosti věřitelů je sice splněna, ale dlužník se splatnostmi pohledávek věřitelů balancuje ve lhůtě do 30 dnů po splatnosti závazků. Nebo má s věřitelem či věřiteli uzavřenou dohodu o odkladu splatnosti závazků, v tom případě je písemná forma pro případný v budoucnu podaný insolvenční návrh, z iniciativy některého z věřitelů praktičtější. Nebo též k prokázání úpadku dlužníka nestačí existence jednoho věřitele s výraznou pohledávkou, ale další věřitelé jsou se svými pohledávkami v „ochranné“ lhůtě do 30 dnů uspokojeni.¹³ Je možné přijít do styku i s pojmy materiálního a formálního úpadku, kdy za materiální úpadek je považován stav, kdy se dlužník nachází objektivně v úpadku, ale nepodal insolvenční návrh on sám nebo jeho věřitelé. Tudíž ještě nebylo zahájeno formální insolvenční řízení.¹⁴

1.1. Insolvenční právo

Už na počátku 90. let dvacátého století v podmínkách insolvenčního „bezpráví“ a doznívání některých socialistických experimentů bylo odborníkům jasné, že bez bankrotů tvořících trvalou součást fungující tržní ekonomiky to nepůjde. Určitá míra platební neschopnosti bude vždy existovat, jejím řešením jsou výsledky chodu ekonomiky a fungující trh. Bylo by ilusí se domnívat, že platební neschopnost se vyřeší přijetím jednorázového aktu, například jednorázovými bankroty.¹⁵

Úpadkové právo je tak od počátku 90. let minulého století opět pevnou součástí ekonomického fungování fyzických a právnických osob.¹⁶ Kontinuita vývoje tohoto právního oboru byla narušena několika desetiletími právního prostředí, které tyto normy, s ohledem na centrálně řízenou ekonomiku ani nepotřebovalo. Domnívám se, že počátky devadesátých let dvacátého století a s nimi spojená „obnova“ výkonu rozhodnutí¹⁷ a později i exekuce,¹⁸ zanechává

¹² WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2015, str. 197.

¹³ SMOLÍK, Petr. Přednáška v rámci kurzu. „*Insolvenční právo*“. KOP/PF/UK, 2020/2021.

¹⁴ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Praktikum civilního procesu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020, str. 382.

¹⁵ PTÁČEK, Jiří. *Platební neschopnost částí českých podniků a možnosti jejího řešení*. Praha: Institut ekonomie ČNB, 1993, str. 22, 23. Jak uvádím i v závěrečném shrnutí poznatků v kapitole č. 4, tak slovo bankrot bylo v počátku devadesátých let 20. století synonymem dnešního úpadku.

¹⁶ Renesance úpadkového práva byla započata přijetím zákona č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, který nabyl účinnosti 1. října 1991.

¹⁷ Dle části šesté OSŘ

¹⁸ Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti

v uvažování některých dlužníků stejné stereotypy v přístupu k dluhům a celému insolvenčnímu systému ještě v současné době.¹⁹ Nahrává tomu i přístup některých politiků, kteří mají tendenci dlužníky spíše omlouvat a narušovat tak ozdravný proces v ekonomických vztazích.²⁰ Přesto v současné době patří insolvenční (*úpadkové právo*) mezi uznávané a sebevědomé obory na pomezí práva a ekonomie s postupně budovaným vlastním akademickým a vědeckým zázemím.²¹

Problémy nebo důvody podnikatelského nebo životního neúspěchu²² však nejsou samy o sobě předmětem insolvenčního práva. Tím jsou především situace, v nichž existuje mnohost věřitelů a potenciální problém společně užívaného zdroje, tedy zásadně uplatňována zásada poměrné alokace dlužníkovu majetku a uspokojení jeho věřitelů v rámci dané fáze insolvenčního řízení, tedy po rozhodnutí o způsobu řešení úpadku.²³ Poměrná alokace dlužníkovu majetku je tedy vyjádřením jedné ze zásad v ustanovení § 5 InsZ, kde je uvedeno, že věřitelé jsou si rovni mezi sebou v rámci kategorií věřitelů nebo pohledávek, které jsou v insolvenčním řízení uplatňovány a ideálně následně i uspokojovány.²⁴

V praxi často dochází k uvádění nepřesných pojmů, ale insolvence²⁵ o které se v souvislosti s podnikatelskými defekty často hovoří, není sama o sobě v žádném právním předpise definována. Pojmy úpadku a insolvence bývají veřejností zaměňovány, neboť v české terminologii měl pojem insolvence užší význam jako ekvivalent platební neschopnosti, tedy úpadku podle testu likvidity.²⁶ Primárně máme oproti minulosti k dispozici Insolvenční zákon,²⁷ který řeší zejména situaci uvedenou v názvu této kapitoly a slovo insolvenční má zde tedy své opodstatnění, jinak je vhodné starší terminologická spojení, minimálně v odborné veřejnosti opustit.²⁸

¹⁹ Vše začalo v devadesátých letech minulého století, v době útěku ekonomů před právníky, která bývá tehdejší prezidentem republiky označována jako mafiánský kapitalismus. Přístup: „*na chvíli zhasneme, ať vznikne kapitalismus*“ měl devastující účinky na etiku resuscitovaného podnikání a své oběti si našel i v oblasti insolvenční (jak mezi dlužníky, tak správci, ale i soudci). VESELÁ, Jarmila a kol. *Insolvence 2008-2020. Data – Názory – Predikce*. Praha: Stálá konference českého práva, 2021, str. 154.

²⁰ Například: Akce opakujících se *Milostivých lét*, časté zásahy do zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti

²¹ STRNAD, Zdeněk. In. VESELÁ, Jarmila a kol. *Insolvence 2008-2020. Data – Názory – Predikce*. Praha: Stálá konference českého práva, 2021, str. 25.

²² Myšleno tedy neúspěchu finančního či ekonomického, což může mít řadu vedlejších důvodů a většinou záleží na konkrétním člověku, jaký k situaci zaujímá postoj.

²³ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 95, 99.

²⁴ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 219.

²⁵ Známe jenom Insolvenční návrh, který je uveden v § 103 až § 107 InsZ

²⁶ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 89.

²⁷ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Do konce roku 2007 byl účinný zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, který tvořil jistý časový předěl mezi dobou totalitního bezinsolvenčního období a datem účinnosti stávajícího insolvenčního zákona, který je relativně kompatibilní s ostatními předpisy svého druhu v rámci Evropské unie.

²⁸ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 89.

Pojem úpadku je významný i mimo insolvenční řízení, a to zejména a v oblasti obchodního práva, kdy obchodní korporace nesmí vyplatit oprávněným osobám zisk, pokud by si tím sama přivodila úpadek.²⁹ Ustanovení zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstev (ZOK) uvedné níže představuje *test insolvency*, který má podnikatele na základě ekonomických kritérií motivovat k tomu, aby se choval při vyplácení jakýchkoli dluhů v souladu se svojí ekonomickou realitou. Ustanovení § 40 ZOK připouští vyplácet zisk, ale i zálohu na něj, jen tehdy, když to ekonomická situace subjektu dovoluje. Podkladovým materiálem je účetní závěrka a mimo jiné je například vyloučeno disponovat s prostředky určenými do rezervního fondu.³⁰ Úpadek sám o sobě je ovšem dokladem toho, že většina nástrojů správy obchodní společnosti již selhala.³¹

1.2. Ekonomický pohled

Insolvenční právo a insolvenční řízení³² je tedy úzce spojeno s insolvenční subjektů na trhu, a proto právě plní i velmi důležité funkce na makroekonomické i mikroekonomické úrovni. Pro uvedené ekonomikou sledované oblasti je insolvenční právo a řízení platformou pro odchod hospodářsky neúspěšných subjektů z trhu. Tržní ekonomika je bez těchto exitů nemyslitelná, byť se tomu subjekty často brání. Společnost svými preferencemi určuje, kdo bude „obětí“ kreativní destrukce, která neustále modeluje optimální strukturu ekonomiky. To nevylučuje odchody subjektů z trhu i bez režimu insolvency, například efektivním ukončením podnikání.³³

Definice úpadku je zejména ekonomická kategorie, která má určité právní, společenské, osobní a další souvislosti. Úpadek znamená, že dlužník nezvládl, ať z jakýchkoliv příčin řešit svou ekonomickou krizi mimoinsolvenčním způsobem.³⁴ Moravec zdůrazňuje, že úpadek dlužníka bude vždy neodmyslitelně provázán s ekonomikou. Přestože je tato provázanost věc známá, tak někdy bývá právní úprava odtržena od ekonomické reality.³⁵ Doplnění ekonomického vzdělání u insolvenčních soudců by tak možná napomohlo k pružnějšímu a efektivnějšímu průběhu insolvenčních řízení, zejména u velkých společností s miliardovými obraty a ještě vyššími dluhy.

Na úpadek je tedy možné nahlížet jak z hlediska právního, tak z hlediska ekonomického. Prvně jmenovaný pohled se zaměřuje na závazkové právo, tedy na vztah mezi dlužníkem a věřiteli.

²⁹ § 40 odst. 3 a 4 ZOK. ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk 2018, str. 475.

³⁰ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 23.

³¹ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 99.

³² Viz. § 2 písm. a) InsZ. Jde o soudní řízení, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení.

³³ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 93, 94.

³⁴ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 8.

³⁵ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 26.

Právní pohled na věc lze dále specifikovat jako situaci, kterou dlužník není schopen, ale ani oprávněn sám či samostatně řešit, neboť úpadek lze řešit výhradně soudní cestou.³⁶ Jedná se o zvláštní soudní řízení probíhající podle některého ze zákonem stanovených způsobů za účelem spravedlivého uspořádání majetkových vztahů dlužníka. Zásadním cílem, ale je nejvyšší a výhradně poměrné uspokojení, co nejširšího počtu existujících věřitelů.³⁷ Ovšem poměrné uspokojení je nutné vykládat jako rovné, nikoliv jako částečné uspokojení.³⁸

Pohled ekonomický je postaven na porovnání aktiv a pasiv dané účetní jednotky. O předlužení se jedná, kdy tržní hodnota cizích zdrojů na straně pasiv převyšuje tržní hodnotu dlužníkových aktiv.³⁹ Projevem úpadku je tedy i situace, kdy se výše dluhů vyrovná hodnotě aktiv, nebo ji přesáhne. Konkrétně jde o to, že například v případě obchodní společnosti je nárok společníků na majetek společnosti vymazán a prakticky okamžikem vzniku situace nyní uvedené dochází ke změně vlastnictví korporace.⁴⁰ Tedy situace, kterou si vlastníci podílů obchodních společností nechtějí připustit ani v pozdějších fázích finančně vyčerpaných subjektů, natož v takto raných fázích, kdy ještě nejsou ani zahajovány kroky mířící k jenom podání insolvenčního návrhu věřitelem.

Situace finančního vyčerpání obchodních společností, je dána také *přirozenou averzí ke ztrátám a účinkem efektu nadání majetkem*, pojmům, které jsou charakteristické pro většinu fyzických osob, jednoduše řečeno, nikdo nechce a mnohdy až do poslední chvíle uvěřit tomu, že by mohl prodělat nebo neúspěšně investovat v rámci jakékoliv transakce, včetně podnikatelských projektů. Efekt nadání majetkem pro změnu těmto osobám propůjčuje níčím neohroženou víru v úspěch jejich budoucích obchodů. Tyto přístupy přenáší fyzické osoby prostřednictvím volených orgánů, jejichž jsou členy i na korporace různých velikostí.⁴¹

1.3. Příčiny a důvody úpadku

Příčiny úpadku se mohou ukrývat uvnitř korporace, ale úpadek může být též zapříčiněn působením vlivů vnějších. Vnitřní příčiny (*endogenní*) jsou v obecné rovině způsobovány a představovány zejména nesprávným obchodním nebo finančním rozhodováním, ale i faktory v rovině trestní odpovědnosti, jako například zpronevěra. Vlivy vnější (*exogenní*) jsou

³⁶ RABAN, Přemysl a kol. *Obchodní právo*. Brno: Václav Klemm, 2020, str. 649.

³⁷ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2015, str. 193.

³⁸ ELISCHER, David – SEDLÁČEK, Miroslav – DRACHOVSKÝ, Ondřej. *Praktická příručka při řešení vybraných právních problémů aneb otázky a odpovědi*. Praha: Alteda, 2022, str. 81.

³⁹ RABAN, Přemysl a kol. *Obchodní právo*. Brno: Václav Klemm, 2020, str. 649.

⁴⁰ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 87, 88.

⁴¹ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 102, 177.

způsobovány obvykle regionálními či globálními ekonomickými otřesy, které způsobí například zvýšení ceny fixních nákladů. Pokud uvažujeme dlužníka v podobě obchodní společnosti, tak její management je obvykle přesvědčen, že příčiny úpadku společnosti jsou způsobeny zejména nebo výhradně vlivy vnějšími.⁴² Richter uvádí mezi vnějšími faktory i zvýšenou konkurenci. Zde bych spíše konkurenci, i tu zvýšenou, považoval za trvalou a permanentní součást činnosti podnikatelských subjektů než za překvapivý vnější vliv.

Konkrétní příčiny platební neschopnosti mají původ zejména v následujících oblastech: nedostatečná ziskovost produkce, chyby a nedostatky v řízení pracovního kapitálu nebo vysoké hotovostní nároky na obsluhu cizích dlouhodobých zdrojů financování.⁴³

1.4. Vynětí z působnosti Insolvenčního zákona

Negativně může být úpadek vyjádřen tak, že podle § 6 InsZ jsou z působnosti uvedeného zákona vyjmuty určité subjekty. Jedná se především o stát, územní samosprávný celek, Českou národní banku, Všeobecnou zdravotní pojišťovnu ČR, veřejnou vysokou školu, garanční systém finančního trhu a jím spravované fondy, garanční fond obchodníků s cennými papíry a také právnickou osobu, jestliže dva prvně jmenované subjekty převzaly před zahájením insolvenčního řízení všechny její dluhy nebo se za ně zaručily.

Z uvedeného výčtu je patrné, že se jedná o subjekty, které samy tvoří jistou páteř fungování státu a jejich finanční kolaps by mohl ohrozit jeho základy. Navíc uvedené subjekty podléhají pravidelné kontrole hospodaření se státním majetkem, zejména ze strany Nejvyššího kontrolního úřadu, tak jistá prevence jejich finanční nestability je tímto nastavena. Jiná věc je ovšem enormí zadlužení a zadlužování státu, což může být v souvislosti s řešenými tématy a používaným stěžejním právním předpisem v této práci zajímavé. Věřitelé států včetně věřitelů České republiky, ale o těchto právně insolvenčních omezeních svých dlužníků jistě vědí, ale úvěry poskytují neustále.

1.5. Hrozící úpadek

Situace hrozícího úpadku podle § 3 odst. 5 InsZ nastává tehdy, když lze s ohledem na všechny okolnosti předpokládat, že dlužník nebude v blízké budoucnosti schopen splnit řádně a včas podstatnou část svých peněžitých závazků. Návrh na zahájení insolvenčního řízení z tohoto důvodu může podat pouze dlužník,⁴⁴ vzhledem k tomu, že tato fáze jeho ekonomické situace je

⁴² RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 87.

⁴³ ALEXANDER, Juraj – HAVEL, Bohumil – KUDĚJ, Michal – LOUDA, Lee – SCHÖNFELD, Jaroslav. *Mezera krytí v příkladech, Restrukturalizace a insolvence*. Praha: Triton, 2017, str. 7.

⁴⁴ Viz. § 97 odst. 7 InsZ.

známa především jemu a potenciální věřitelé ještě většinou nemusí ani nemohou mít relevantní informace.⁴⁵ Ustanovení hrozícího úpadku navíc nepřesně odkazuje na neschopnost „řádně“ splnit dluhy. Insolvenční právo se přitom nezabývá kvalitou plnění dluhu, ale pouze včasností jeho plnění, a to ještě s „prodlouženými“⁴⁶ lhůtami.⁴⁷ Řádné splnění dluhu je primárně upraveno v občanském zákoníku v ustanovení § 1908 a násl.

Domnívám se, ale že přístup k řešení ekonomických problémů prostřednictvím institutu hrozícího úpadku je spíše výjimečný a bude uplatňován zejména u větších společností, kde je zodpovědnost rozložena mezi více osob v rámci volených orgánů. To s ohledem na skutečnost, že k řešení hrozícího úpadku může být využito především postupů, jako například reorganizace,⁴⁸ která má taková kritéria, jaká jsou dostupná pouze pro subjekty splňující parametry uvedené v InsZ. Ale ani oddlužení není u hrozícího úpadku vyloučeno, které je využíváno u fyzických osob, které mohou spojit podání insolvenčního návrhu s návrhem na povolení oddlužení.⁴⁹

1.5.1. Moratorium

Dlužník, který je podnikatelem, může hrozící úpadek řešit podáním návrhu soudu na vyhlášení moratoria před zahájením insolvenčního řízení podle § 125 InsZ, s tím že po dobu trvání moratoria nelze podle § 120 InsZ vydat rozhodnutí o úpadku. Insolvenční soud v takovém případě nezveřejňuje informace o průběhu řízení až do rozhodnutí o vyhlášení moratoria. Dlužník tedy musí v návrhu osvědčit alespoň hrozící úpadek, a pokud ještě nebylo zahájeno insolvenční řízení, tak k podání návrhu není omezen žádnou lhůtou.⁵⁰

Vyhlášením moratoria nastávají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení před zahájením insolvenčního řízení a pro dispozice s majetkovou podstatou platí režim vyhlášeného moratoria dle § 122 InsZ.⁵¹ Moratorium a mimořádné moratorium jsou tedy suspenzivní nástroje pro předcházení úpadku.⁵² Nabízející se a využívané též v případě podání insolvenčního návrhu z důvodu hrozícího úpadku.

⁴⁵ HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. Praha: C.H. Beck, 2018, str. 9.

⁴⁶ Jednak 30 dnů po lhůtě splatnosti a v rámci vyvratitelné domněnky 3 měsíce po lhůtě splatnosti.

⁴⁷ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 19.

⁴⁸ Reorganizací, která je sanačním způsobem řešení úpadku se zabývá v kapitole 2.2.

⁴⁹ HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. Praha: C.H. Beck, 2018, str. 9. Oddlužením se zabývá v kapitole 2.3.

⁵⁰ HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. Praha: C.H. Beck, 2018, str.59, 60.

⁵¹ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 252.

⁵² ZEŽULKA, Ondřej. Přednáška v rámci kurzu. „Podnikatel a spotřebitel v ekonomických potížích“. KPP a EP/FMV/VŠE, 2021/2022.

Účelem moratoria je poskytnout dlužníkovi určitou ochrannou dobu, aby stabilizoval své podnikání a vyřešil tak svoji finanční situaci. Věřitelé dlužníka například nemohou po vyhlášení moratoria odstoupit od uzavřených smluv, pokud dlužník tyto smlouvy plní. Řádné moratorium trvá nejdéle tři měsíce a lze je prodloužit o až 30 dnů.⁵³

1.5.2. Stručné ustanovení

Institut hrozícího úpadku nabízí dlužníkům řadu řešení včetně důsledků s tím spojených a v tomto duchu se jeví zákonné ustanovení obsahující jednu větu⁵⁴, jako nedostatečné, tak jak bude podobně uvedeno níže u předlužení, viz. kap. 1.3.1. Dlužník tak má k dispozici poměrně silný nástroj s nízkou mírou regulace.

Hrozící úpadek se stal součástí InsZ proto, aby existovala možnost předcházení negativním důsledkům spojeným s pozdním zjištěním úpadku skutečného. Uchopení termínu podstatné části peněžitých závazků je též ponecháno na výkladu praxe, neboť zákonodárce ani zde nebyl příliš konkrétní.⁵⁵ Výkladem obsahu pojmu podstatné části závazků se zabývám v kap.1. 6. 4 v rámci doměnek platební neschopnosti.

Dále ze stručného ustanovení nevyplývá, zda se má při hodnocení situace hrozícího úpadku pracovat s dluhy splatnými nebo i nesplatnými. Tady se komentářová literatura přiklání k názoru, že se mají brát do úvahy i dluhy budoucí, tedy ještě nesplatné.⁵⁶

Zahradníková dokonce hrozící úpadek rovnou označuje jako podskupinu platební neschopnosti, a tedy nepočítá s jeho možnou aplikací v případě předlužení podnikatele. Zároveň jeho účelem má být možnost dlužníka zahájit insolvenční řízení dříve, než jeho ekonomická situace dospěje do stavu úpadku skutečného.⁵⁷

Hrozící úpadek se teoreticky⁵⁸ týká obou definic (forem) úpadku, tedy jak platební neschopnosti, tak předlužení. Smyslem tohoto institutu je především pomoci dlužníku, ale i věřitelům předejít stavu, kdy úpadek bude jednoznačně existovat, ale insolvenční řízení bude

⁵³ BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 119.

⁵⁴ Viz. § 3 odst. 5 InsZ „*O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.*“

⁵⁵ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 25.

⁵⁶ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 19.

⁵⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, str. 475, 477.

⁵⁸ Moravec dokonce nepřipouští ani teoretickou možnost aplikace hrozícího úpadku u předluženého dlužníka. Uvádí, že zákonodárce s požitím termínu peněžité dluhy (tedy splatné závazky), uzavřel prostor pro formu úpadku z předlužení, nebo v lepším případě, zamýšlenou situaci nedefinuje přesně. Má-li být, ale insolvenční řízení co nejkomplexnější, tak využití ustanovení hrozícího i pro předlužený subjekt je žádoucí. MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 25.

zahájeno až v době, kdy majetek bude již minimální nebo žádný. Hrozící úpadek má zejména preventivní funkci a k zamezení jeho účinků lze využít moratoria nebo sanaci prostřednictvím zmíněné reorganizace nebo oddlužení.⁵⁹

Důvodný předpokad, že dlužník nebude schopen řádně a včas plnit, opět nelze vyložit snadno. Jednak s ohledem na okamžik vzniku důvodu ani jak přesně je důvodný předpokad nutné vymezit. Vágnost a přílišná stručnost ustanovení poskytuje prostor i pro zneužití, je a bude na insolvenčních soudech, vždy primárně posuzovat, zda není nějakým způsobem ohrožen sdílený majetek dlužníka, který je v daném řízení určen pro všechny věřitele.⁶⁰

Pojem hrozícího úpadku je tedy pojmem poměrně vágním a vyjadřuje dlouhodobější finanční krizi, kterou se nedařilo či nelze zvrátit vlastními silami dlužníka. Současně je také možné, pokud je zájem ze strany investorů, chybějící prostředky do společnosti dlužníka doplnit.⁶¹ Zde ale musí být pro investory určitá záruka budoucího zhodnocení investice, v opačném případě bývá v insolvenčním řízení pokračováno. Hrozící úpadek je zpravidla představován pouze platební neschopností, což bývá mnohdy opomíjeno.

1.5.3. Včasné podávání návrhů

Cílem zavedením institutu hrozícího úpadku byla motivovace dlužníků k včasnému zahajování insolvenčních řízení. Vzhledem k tomu, jak je uvedeno i výše, je mezi dlužníky k podávání insolvenčních návrhů jistá averze, tak nastalá situace hrozícího úpadku jako důvodu k podávání insolvenčních návrhů bude využívána ještě méně. Převažují návrhy podávané na základě testu likvidity (platební neschopnosti), které jsou po testu bilančním (předlužení) již nezvratným důkazem úpadku dlužníka a aktivní legitimace k podání návrhů je zde i na straně věřitelů.

⁵⁹ ČERNÁ, Stanislava – ŠTENGLOVÁ, Ivana – PELIKÁNOVÁ, Irena – DĚDIČ, Jan. *Obchodní právo. Podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, str. 362, 363.

⁶⁰ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 19.

⁶¹ Pro tuto investorskou-vlastnickou iniciativu nabízí časový prostor například potvrzené mezery krytí vhodnou příležitostí k finančnímu posílení dlužníka. ALEXANDER, Juraj – HAVEL, Bohumil – KUDĚJ, Michal – LOUDA, Lee – SCHÖNFELD, Jaroslav. *Mezera rytí v příkladech, Restrukturalizace a insolvence*. Praha: Triton 2017, str. 21. Mezerou krytí se zabývám v kap. 2.5.)

Pozitivně působí pro podávání těchto návrhů ustanovení § 330 a § 333 IZ,⁶² a naopak negativně v případě nesplnění povinnosti podání insolvenčního návrhu dle § 99 IZ.⁶³

V ideální situaci by podnikatelé nebo statutární zástupci při prvních známkách problému s hotovostí, tedy platební neschopnosti měli bez zbytečného odkladu podávat insolvenční návrhy, trh by se neustále automaticky čistil a věřitelům by nevznikaly zbytečné škody nebo alespoň mnohem menší. Jedná se, ale spíše o naivní představu, tím spíše, když i sami věřitelé si často svá práva a nároky včas a dostatečně nehlídají a nevymáhají.

Jistá slabina v souvislosti s povinností osob podat mimo jiné podle § 98 InsZ insolvenční návrh z důvodu úpadku je spatřována v absenci konkrétní lhůty, ve které se tak má bezpodmínečně stát. Například ve Spolkové republice Německo činí tato lhůta 3 týdny od zjištění úpadku osobou v tomto směru odpovědnou. Ovšem je třeba též dodat, že soudy se již při své rozhodovací praxi pokusily vyložit lhůtu bez zbytečného odkladu, která je v ustanovení § 98 odst. 1 InsZ uvedena. Judikatura, ale i právní praxe, nejenom v souvislosti s InsZ tuto lhůtu vykládá v kontextu co nejkratšího časového úseku, tedy v řádu dnů, maximálně týdnů. Praktickým výsledkem nebo výstupem takového výkladu tedy nemůže být obrana či jednání odpovědné osoby, která jinak má jednat též s péčí řádného hospodáře, spočívající v její výmluvě, že po uplynutí lhůty půl roku či roku, tato osoba nevěděla, co znamená pojem bez zbytečného odkladu.⁶⁴

Bude-li dlužníkovou snahou zahájit sanační proces co nejdříve a vyhnout se budoucímu pravděpodobně likvidačnímu způsobu řešení úpadku, tak institut hrozícího úpadku má ambici sehrát pozitivní roli v insolvenčním právu. Ovšem bude záležet na jisté serióznosti a skutečné motivaci dlužníka. To ze strany dlužníka znamená nezakrývat dlužníkovu skutečnou ekonomickou kondici a přistupovat k situaci a dalším na něm (ne)závislým stranám insolvenčního řízení, v rámci možností s maximální otevřeností a nejenom procesní součinností.⁶⁵ Že se tak neděje vždy poukážu v kap. 3, kde se zabývám některými aktuálně probíhajícími insolvenčními kauzami.

⁶² Ustanovení, která v rámci sanačních řešení úpadku (reorganizace), ponechávají dlužníka v pozici osoby s dispozičním oprávněním, byť pod dohledem insolvenčního správce. I když na jiném místě práce poukazují na defekty z těchto pravomocí dlužníka plynoucí, např. prodej části majetkové podstaty samotným dlužníkem v rámci reorganizace, tedy již po rozhodnutí o způsobu řešení úpadku, viz. kap. 2.2.2.

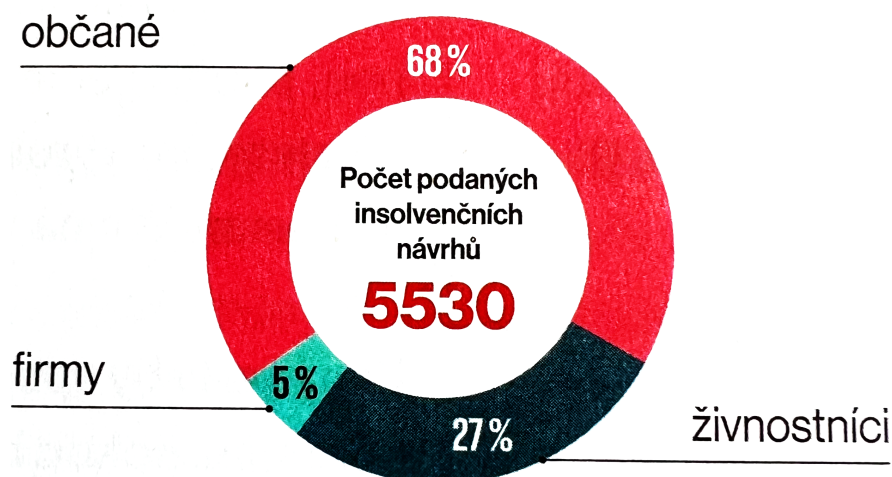
⁶³ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 246, 247. Ustanovení § 98 až 99 InsZ obsahují povinnost uvedené odpovědné osoby podat, v případech v ustanovení uvedených podmínek insolvenční návrh. To pod sankcí úhrady škody touto osobou, vzniklé z jejího nekonání, s možností její liberace. Žalobu na odpovědnou osobu mohou podat věřitelé u insolvenčního soudu až po skončení insolvenčního řízení, kdy jim bude známa škoda, vyčíslená jako rozdíl mezi výší přihlášené pohledávky a plněním, které věřitel během řízení reálně obdrží. MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022, str. 40, 41.

⁶⁴ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 26.

⁶⁵ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 25, 26.

Vymezení či identifikace úpadku či hrozícího úpadku má vliv především na možnost a na straně dlužníka prakticky vždy povinnost, podat insolvenční návrh dle § 98 InsZ.⁶⁶

Graf č. 1: Insolvenční návrhy podané ve 2. čtvrtletí 2023.

Zdroj: VEJVODOVÁ, Alžběta. Emitenti dluhopisů padají jeden za druhým, insolvence ohrožuje i fotovoltaiky. *Ekonom*, č. 31-32, str. 40.

1.5.4. Zákon o preventivní restrukturalizaci

Zákon o preventivní restrukturalizaci (ZOPR) je nový předpis,⁶⁷ který prezident republiky podepsal před několika dny, konkrétně 4. září 2023. Tato norma má v obecné rovině vytvořit vyjednávací prostor pro podnikatele⁶⁸ s finančními problémy, které ještě nedosahují takové intenzity, aby bylo nutné stavající situaci řešit insolvenčním řízením. V zákoně je možné podnikatelem využít moratorium, které krom jiného může pozastavit výkon realizace zajištění závazků nebo exekuci na majetek podnikatele, dodavatelé během moratoria jsou například povinni pokračovat v dodávkách služeb či zboží. Výhody pro podnikatele byly v původní předkládané verzi zákona dostupné bez velkých nákladů a překážek na jejich straně. Právě moratorium

⁶⁶ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 7.

⁶⁷ Zákon je přijímán na základě Směrnice, kterou Evropský parlament a Rada EU schválily už v červnu 2019 (SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2019/1023). Do českého právního řádu měl tedy být obsah směrnice transponován nejpozději v létě 2022. Česká republika v uvedené záležitosti čelí řízení o porušení povinnosti a zákon nenabývá účinnosti počátkem příštího roku, jak je obvyklé v rámci poskytnutí legiscavanční lhůty, nýbrž již následující den po zveřejnění ve Sbírce zákonů. *Dlouho očekávaný zákon o preventivní restrukturalizaci nabývá účinnosti*. Advokátní deník online. Září 2023. <https://advokatnidenik.cz/2023/09/22/dlouho-ocekavany-zakon-o-preventivni-restrukturalizaci-nabyva-ucinnosti/>

⁶⁸ S výjimkou speciálně regulovaných subjektů, jako jsou například banky, pojišťovny či obchodníci s cennými papíry. Tyto subjekty mají v InsZ ostatně zvláštní úpravu řešení jejich úpadku. V práci se těmito subjekty krátce zabývám v kap. 2.4.

vzbuzovalo u věřitelů největší obavu, také proto aby podnikatel nezískal na úkor věřitelů více času na manipulaci s případnou „budoucí“ majetkovou podstatou v neprospěch věřitelů.⁶⁹

Na základě schváleného pozměňovacího návrhu, ale moratorium nebude „zdarma“ a jeho využití je podmíněno jednak pravidelným zveřejňováním účetní závěrky podnikatele za poslední tři roky, což jak uvádím na jiném místě práce⁷⁰ není povinnými subjekty příliš dodržováno, ale ani sankcionováno. Další podmínkou je, že moratorium budou moci využít pouze ti podnikatelé, kteří prováděcím předpisem uvedeným postupem, osvědčí existenci mezery krytí.⁷¹ Mezerou krytí se zabývám v kap. 2.5.

„Cílem preventivní restrukturalizace je poskytnout podnikatelům ve vážných finančních potížích a jejich věřitelům prostor, aby se domluvili na krocích, které umožní pokračovat v obchodní činnosti a uspokojit všechny nebo alespoň převážnou část pohledávek,“ uvádí Pavel Boguský, advokát z oddělení restrukturalizací a insolvenční advokátní kanceláře Dentos a pokračuje: *„V tom se nový zákon odlišuje od tradičního insolvenčního řízení, které zpravidla vede k ukončení činnosti podniku a výrazně nižšímu uspokojení věřitelů.“*⁷²

Preventivní restrukturalizace je dobrovolná a na rozdíl od úpadku nemají podnikatelé povinnost institut použít, respektive podávat insolvenční návrh. Pokud se podnikatel rozhodne své problémy touto cestou řešit, oznámí to písemně vybraným věřitelům (podnikatel si sám vybere věřitele s nimiž chce své zadlužení řešit). Zároveň jim pošle i takzvaný sanační projekt, řekněme jistou obdobu reorganizačního plánu. Zahájení preventivní restrukturalizace musí podnikatel oznámit také soudu, ale celé řízení je neveřejné. Nejpozději půl roku od zahájení musí podnikatel dotčeným věřitelům odevzdat restrukturalizační plán, kde všechna chystaná opatření detailně popíše. O něm pak budou věřitelé hlasovat. V případě neúspěchu, respektive, pokud restrukturalizace nepomůže vyřešit finanční situaci podnikatele, tak následuje insolvenční návrh s návrhem na povolení reorganizace.⁷³

Podle Richtera je ovšem možné, že v takovém případě budou dlužníci před svými věřiteli „bezpečně“ chráněni až dva roky. To patrně s ohledem na všeobecné moratorium v ustanovení § 73 a násl. ZOPR a následně možné „navazující“ moratorium v běžném insolvenčním řízení dle § 115 a násl. InsZ. K zákonu Richter dále uvádí. *„Rozhodnutí zkonstruovat právní úpravu preventivní restrukturalizace tímto způsobem považují za pravděpodobně nejkontroverznější, které*

⁶⁹ SPRINZ, Petr. *Věřitelé se dočkají štítu před mečem podnikatelů*. Ekonom, č. 34, str. 6.

⁷⁰ Kap. 1.9.1. Bilanční test

⁷¹ SPRINZ, Petr. *Věřitelé se dočkají štítu před mečem podnikatelů*. Ekonom, č. 34, str. 6.

⁷² *Dlouho očekávaný zákon o preventivní restrukturalizaci nabývá účinnosti*. Advokátní deník online. Září 2023.

<https://advokatnidenik.cz/2023/09/22/dlouho-ocekavany-zakon-o-preventivni-restrukturalizaci-nabyva-ucinnosti/>

⁷³ PROKEŠ, Jan. *Začíná platit zásadní změna, která firmám umožní snáz se zbavit dluhů. Sedm věcí, které je o novince potřeba vědět*. Hospodářské noviny. 25/9/2023, str. 6.

*Česko při implementaci evropské restrukturalizační směrnice učinilo, a jsme velmi zvědaví na to, jak si restrukturalizační a insolvenční soudy s riziky z toho plynoucími poradí.*⁷⁴

Zákon by měl nabýt účinnosti dnem po svém vyhlášení ve Sbírce zákonů.⁷⁵ Ovšem k jeho komplexnějšímu využití jistě nepřispěje absence⁷⁶ restrukturalizačního rejstříku podobnému insolvenčnímu rejstříku. Zatím se počítá se zveřejňováním předepsaných informací ve stávající sbírce listin obchodního rejstříku, což není odbornou veřejností sledováno jako příliš komfortní řešení.⁷⁷

Ale už i v českém prostředí dochází k odchodu z trhu nesolventních subjektů po vzoru zahraničních zavedenějších tržních ekonomik, jinými cestami, než je pouze spektakulární insolvenční řízení a dotčené subjekty nečekali až nabude účinnosti nově zaváděný předpis. Při narůstajících ekonomických problémech narůstá i kreativita manažerů. Výsledkem potom je více distresových či jiných restrukturalizací. Ty spočívají například v tom, že strategický či finanční investor převezme část nebo celou společnost v potížích, aniž by došlo k narušení jejího provozu a obchodních vztahů insolvenčním řízením. Mezi další nástroje řešení úpadkových situací patří neformální jednání s věřiteli, která jsou na rozdíl od těch pod vedením insolvenčního soudu neveřejná. Takovým způsobem postupují, možná překvapivě často, bankovní ústavy.⁷⁸

1.5.5. Aplikace doplňující zákon o preventivní restrukturalizaci

V souvislosti s novým zákonem byla na konci července ministerstvem spravedlnosti spuštěna nová aplikace. Ta byla vyvíjena poslední dva roky odborníky⁷⁹ z fakulty podnikohospodářské VŠE v Praze. Podnikatelé tak mají k dispozici nástroj pro detekci problémů v jejich společnosti či závodě. Stačí do aplikace nahrát finanční výsledky podnikatele za poslední tři roky nebo například objem úvěrů od bank a během několika minut mají k dispozici výsledek, který je může upozornit na blížící se úpadek.⁸⁰

Aplikace po grafické stránce funguje na bázi semaforu, který se zabarví podle kondice společnosti či závodu. Podle jednoho z autorů je na pováženou jakýkoliv výsledek nad 50 %, pokud pak výsledek překročí hranici 75 %, má subjekt velmi vážné problémy. Analýza je

⁷⁴ PROKEŠ, Jan. *Začíná platit zásadní změna, která firmám umožní snáz se zbavit dluhů. Sedm věcí, které je o novince potřeba vědět.* Hospodářské noviny, 25/9/2023, str. 6.

⁷⁵ Stalo se tak v sobotu 23. září 2023, kdy zákon č. 284/2023 Sb., o preventivní restrukturalizaci nabyl účinnosti.

⁷⁶ Byť samotný zákon s rejstříkem počítá v § 112 - § 114 ZOPR.

⁷⁷ SPRINZ, Petr. *Věřitelé se dočkají štítu před mečem podnikatelů.* Ekonom, č. 34, str. 6.

⁷⁸ VEJVODOVÁ, Alžběta. *Emitenti dluhopisů padají jeden za druhým, insolvence ohrožuje i fotovoltaiky.* Ekonom, č. 31-32, str. 41.

⁷⁹ Michal Kuděj, Jaroslav Schönfeld, Lee Louda. PROKEŠ, Jan. *Červený semafor jako hrozba bankrotu. Nová aplikace upozorní podnikatele na blížící se problémy.* Hospodářské noviny, 16/8/2023, str. 3.

⁸⁰ PROKEŠ, Jan. *Červený semafor jako hrozba bankrotu. Nová aplikace upozorní podnikatele na blížící se problémy.* Hospodářské noviny, 16/8/2023, str. 3.

k dispozici v přijatelném formátu PDF. Do budoucna má být na dokumentu také elektronický podpis ministerstva spravedlnosti. Takto označené dokumenty budou moci odpovědné osoby při jejich každoročním vyhotovování a následné archivaci, použít jako důkaz pro eventuální budoucí insolvenční řízení. Dostojí tak povinnosti včasného podání návrhu, neboť dosavadní účetní období budou mít „pokryta“ negativními testy insolvence potvrzenými uvedeným vykonavatelem státní správy.⁸¹

1.6. Platební neschopnost

Platební neschopnost v případě podnikajících osob může být pouze předstupněm předlužení, neboť pokud není podniknut výše v kap. 1.5.3 uvedený krok, ohledně včasné podávaných insolvenčních návrhů dlužníky, tak ti se nakonec zcela finančně vyčerpají. Většinou statutární zástupci, kteří nejsou nijak vlastnicky spojeni s danou společností se snaží úpadkovou situaci řešit podle zákona. Je to také tím, že si uvědomují rizika spojená s nepodáním návrhu, tak jak je uvedeno v novelizovaném ZOK,⁸² InsolZ⁸³ a také v TrZ⁸⁴. Ta spočívají zejména v osobní ekonomické angažovanosti odpovědných osob při náhradě škod vzniklých věřitelům, ale i jejich trestněprávní odpovědnost.

Platební neschopnost je ale důvodem pro zahájení insolvenčního řízení u všech subjektů, bez ohledu na to, zda se jedná o podnikatele či nepodnikatele. Podmínkou úpadku pro platební neschopnost musí být dle § 3 odst. 1 InsZ kumulativně splněny tři podmínky. Těmi jsou mnohost věřitelů, tedy nejméně dva, existence peněžitých závazků po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a neschopnost dlužníka tyto závazky plnit. Jedná se tedy o stavební kameny, bez kterých platební

⁸¹ PROKEŠ, Jan. *Červený semafor jako hrozba bankrotu. Nová aplikace upozorní podnikatele na blížící se problémy.* Hospodářské noviny, 16/8/2023, str. 3.

⁸² Viz. § 66 ZOK, který uvádí, že na výzvu insolvenčního správce jsou členové statutárního orgánu povinni vydat prospěch ze smlouvy o výkonu funkce za 2 roky zpětně, před právní mocí o rozhodnutí o úpadku. To v případě rozhodnutí o úpadku na věřitelský návrh, kterým se nahrazoval zanedbaný dlužnický insolvenční návrh. Liberace odpovědných osob za zákonem uvedených podmínek je možná. Dále dle § 63 ZOK může soud zakázat porušiteli zde uvedených povinností výkon funkce člena statutárního orgánu v jakékoliv obchodní korporaci až po dobu 3 let.

⁸³ Viz. § 98–99 InsZ, kde je uvedena povinnost podat insolvenční návrh a s tím spojená odpovědnost za škodu nebo jinou újmu.

⁸⁴ Zde se jedná o trestné činy proti majetku uvedené v § 228 až § 232 TZ. Jde zejména o ustanovení poškození nebo zvýhodnění věřitele, které podnikatel v obou formách úpadku páchá téměř vždy, aniž by si to uvědomoval. Jakmile začne podnikatel plnit jinému věřiteli dříve než věřiteli, který má pohledávku také po splatnosti, již takového věřitele poškozují. Toto lavírování mezi tím, komu zaplatit dříve a komu později je, ale v těchto kruzích běžné, ale to nic nemění na skutečnosti uvedené na začátku této poznámky. Ustanovení, § 224 TZ ohledně způsobení úpadku, již konkrétně cílí na jednotlivé kroky, kterých se mají odpovědné osoby vyvarovat, aby nenaplnily skutkovou podstatu tohoto TČ.

neschopnost nelze prokázat. Příčina vzniku platební neschopnosti není relevantní, s výjimkou druhotné platební neschopnosti, viz kap. 1. 6. 5.⁸⁵

Ustanovení § 3 odst. 1 InsZ, se kterým pracuji již v úvodní kapitole, tak představuje právní definici úpadku pro platební neschopnost a následující druhý odstavec téhož ustanovení uvádí popis skutkových okolností, kdy při existenci alespoň jedné z nich je dlužník vyvratitelně považován za insolventního pro platební neschopnost.⁸⁶ Skutkovými okolnostmi se zabývám v kap. 1.6.4.

Neschopnost platit splatné závazky, ale nesmí být zaměňována s pouhou neochotou platit závazky sporné.⁸⁷ Neschopnost platit své peněžité dluhy musí být tedy objektivní, nestačí subjektivní neochota dlužníka dostát svým závazkům, plynoucích například z narušených obchodních vztahů. Někteří věřitelé k vymožení sporných pohledávek insolvenční řízení zneužívají, ale tato praxe je dnes spíše na ústupu.⁸⁸ Insolvenční soud obvykle takové návrhy odmítne, když insolvenční navrhovatel zjevně sleduje zneužití svých „věřitelských“ práv na úkor dlužníka. Navíc takovému navrhovateli může tentýž soud udělit za takové jednání pokutu až do výše 500 tis. Kč, s ohledem na okolnosti případu a zejména s ohledem na způsobenou škodu a vliv negativních následků insolvenčního řízení vůči domnělému dlužníku.⁸⁹

Skutečnost, že se každý insolvenční návrh objeví podle § 101 InsZ neprodleně v insolvenčním rejstříku je pro řadu potenciálně šikanózních věřitelů lákavým nátlakovým prostředkem, ovšem zákonodárce se takovému přístupu snaží zamezit. Výsledkem je ovšem stav, že ani po úpravách v InsZ, není ani jedna strana spokojena. Dlužníci se stále cítí ohroženi před údajně nedočkavými věřiteli, a naopak věřitelé díky novým pravomocem soudů, chránících dlužníky, nejsou mnohdy schopni dosáhnout ani po dlouhé době alespoň prohlášení úpadku evidentních dlužníků.⁹⁰

⁸⁵ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 8.

⁸⁶ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 235.

⁸⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk 2018, str. 475.

⁸⁸ U některých zdravých podniků, které byly napadeny neodůvodněným insolvenčním návrhem, může prodlužování doby insolvenčního řízení vést zejména v důsledku negativní publicity k nastolení situace, která může vyvolat reálnou podnikovou krizi, tedy zničení zaměstnavatele a zdravé součásti národního hospodářství. ALEXANDER, Juraj – HAVEL, Bohumil – KUDĚJ, Michal – LOUDA, Lee – SCHÖNFELD, Jaroslav. *Mezera krytí v příkladech, Restrukturalizace a insolvence*. Praha: Triton 2017, str. 29.

⁸⁹ Ustanovení § 128a odst. 2 písm. c), odst. 3 InsZ.

⁹⁰ Protišikanózní novela Insolvenčního zákona provedená zákonem č. 334/2012 Sb., udělila insolvenčnímu soudu pravomoc suspendovat předběžným opatřením účinky automatického moratoria anebo uložit navrhovateli složení kauce k náhradě případné škody způsobené nedůvodným insolvenčním návrhem. Nové ustanovení § 100a InsZ svěřuje za jistých podmínek soudu pravomoc, že věřitelský návrh vůbec nebude zveřejněn v insolvenčním rejstříku, pro jeho zjevnou bezdůvodnost, viz. § 128a odst. 1 InsZ. RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 256-258.

Podle § 108 odst. 1 InsZ je insolvenční návrh věřitele proti podnikající právnické osobě podmíněn úhradou zálohy ve výši 50 tis. Kč na náklady insolvenčního řízení. Proti právnické osobě nepodnikateli nebo fyzické osobě je povinnost složit u insolvenčního soudu zálohu 10 tis. Kč. Dále podle odst. 2 až 3 uvedeného ustanovení platí, že soud může ještě před rozhodnutím o insolvenčním návrhu uložit navrhovateli složení další zálohy až do výše 50 tis. Kč, je-li mimo jiné zřejmé, že dlužník nemá žádný majetek. Uvedené úhrady se netýkají věřitelského insolvenčního navrhovatele zaměstnance vůči zaměstnavateli. Tyto povinnosti jsou též vstupním testem a bariérou k tomu, aby insolvenční řízení nebylo zneužíváno k účelům, k nimž sloužit nesmí a nemá, viz. výše.⁹¹ Platební neschopnost dlužníka, ale musí též vykazovat znaky systémového charakteru, nikoliv pouze jako dočasná platební neschopnost.⁹²

V případě, že insolvenční soud shledá, že dlužník splňuje definici úpadku a je v platební neschopnosti nebo předlužený nebo naplňuje obě formy úpadku, tak vydá usnesení o prohlášení úpadku, které vyvolá procesní účinky, kterými se zabývám v kap. 1.8.⁹³

1.6.1. Pluralita věřitelů

Insolvenční řízení má zabránit destruktivnímu závodu o spotřebování dlužníkových aktiv ze strany věřitelů, proto podmínka mnohosti věřitelů, neboť jeden věřitel by neměl s kým závodit. To ovšem neznamená, že i tento jeden věřitel nemůže dlužníka při vymáhání svých nároků majetkově vyčerpat, ale mimo režim insolvenčního řízení. Minimální počet věřitelů jsou tedy dva a v době zjišťování úpadku dlužníka ani nemusí být do insolvenčního řízení přihlášení.⁹⁴

Zdánlivé vytváření mnohosti věřitelů má zamezit ustanovení § 143 odst. 2 IZ,⁹⁵ kde je omezení pro vznik postoupené části pohledávky „dalšího“ věřitele dlužníka. Takto postoupená pohledávka nesmí vzniknout v období 6 měsíců před podáním insolvenčního návrhu, ale i po jeho podání. Pohledávky zanedbatelné či jinak uměle udržované také nemohou být použitelné pro zkoumanou podmínku platební neschopnosti.⁹⁶

⁹¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022, str. 49.

⁹² Viz. Rozhodnutí NS sp. zn. 29 Odo 564/2001. [„... Posledním požadavkem zákona je, aby neschopnost plnit splatné závazky u dlužníka trvala „po delší dobu“].

⁹³ BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 117.

⁹⁴ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 236.

⁹⁵ Ustanovení ve větě druhé vyjadřuje tzv. test šikany a je obranou před postupováním částí vlastních pohledávek původně osamocených věřitelů. WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 213. Je otázkou, zda tato lhůta odfiltruje všechny šikanující věřitele, nebo po uplynutí předepsané půlroční lhůty, po provedené šikanózní transakci, touto metodou „udeří“ na dlužníka znovu.

⁹⁶ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 236.

Po věřiteli je požadováno, aby při podání insolvenčního návrhu dalšího věřitele velmi přesně identifikoval a také konkretizoval jeho pohledávku. Pokud tedy navrhovatel dokládá věřitelskou pluralitu, nestačí dalšího věřitele označit neurčitým tvrzením, například, že je mu známo, že dalším věřitelem je jiná označená osoba.⁹⁷ Insolvenční navrhovatel musí dále doložení svojí splatné pohledávky spojit s její přihláškou dle § 105 odst. 1 InsZ.⁹⁸

Pluralita věřitelů je zásadní podmínkou u obou forem úpadku a dlužníci mohou na svou obranu uplatnit například námitky započtení⁹⁹ nebo promlčení a v případě úspěšnosti takových námitek, tak pluralitě věřitelů zabránit. Jak bylo a bude dále uvedeno, tak pohledávky nesplacené a také pohledávky podřízené nemají u platební neschopnosti relevanci. Dále pohledávky nízké hodnoty ani pohledávky tzv. recidivující. Tedy takové pohledávky, které dle § 128a odst. 4 InsZ byly v období 6 měsíců před zahájením nového insolvenčního řízení již jednou předmětem posuzování úpadku.¹⁰⁰ Při prokazování pozitivní plurality je lhostejné, zda je věřitelova pohledávka vykonatelná či nikoliv.¹⁰¹

1.6.2. Peněžitý dluh více jak 30 dnů po splatnosti

Podmínka třiceti dnů po lhůtě splatnosti pohledávky alespoň dvěma věřitelům umožňuje dlužníkům, aby tuto měsíční lhůtu (*respirium*) využili k nápravě nechtěného přehlédnutí nebo chvilkového nedostatku hotovosti.¹⁰² Domnívám se, ale že ve většině případů věřitelé, o dlužnících ani nemluvě, čekají s insolvenčními návrhy podstatně delší dobu než daných třicet dnů. Tam kde je chronický problém s hotovostí se za třicet dnů na této negativní situaci většinou nic nezmění.

Ze strany ještě relativně solventních dlužníků je možné zahájit s věřiteli jednání o uzavření splátkového kalendáře a předejít tak vzniku a existenci platební neschopnosti. Je potom na věřiteli, jak situaci posoudí, zejména s ohledem na prodlužování dlužnickovy agónie a rizika nižšího výnosu z později zahájeného insolvenčního řízení. Podle § 1963 ObčZ je splatnost ceny za dodané zboží nebo služby 30 dnů bez výzvy, pokud nebyla sjednána doba kratší. Legislativce se pravděpodobně o tuto lhůtu opřel při stanovení jedné z podmínek platební neschopnosti.¹⁰³

⁹⁷ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 17.

⁹⁸ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 9.

⁹⁹ Plně započitatelná pohledávka věřitele ze strany dlužníka by například neměla sloužit k osvědčení úpadku.

¹⁰⁰ Toto ustanovení patrně působí nejen ke konkrétní věřitelově pohledávce, ale i k osobě věřitele jako takové. SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 9.

¹⁰¹ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 213.

¹⁰² RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 237.

¹⁰³ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 17, 18.

Je třeba dodat, že u dlužníků potenciálně platebně neschopných se ale jedná, již o druhou lhůtu, která navazuje na jejich původní nedodrženou lhůtu splatnosti, která mohla být uvedených 30 dnů, či méně nebo také 60 dnů. Tato podmínka má návaznost na druhotnou platební neschopnost, kdy opožděné platby nebo žádné, způsobují tento druh platební neschopnosti, jak u dlužníků, tak u věřitelů, viz. kap. 1.6.5.

V důsledku platební neschopnosti vzniká neoprávněný prospěch neplatiči, který vyplývá z využívání neuhrazené jistiny, z neplacení úroků, přičemž se ale dlužníku zároveň zvyšují náklady o dříve či později uplatněné formy postihu ze strany věřitelů.¹⁰⁴

1.6.3. Neschopnost platit své dluhy

Třetí podmínka platební neschopnosti spočívá v objektivní neschopnosti dlužníka dostát svým splatným dluhům. Je proto nezbytné odlišovat situaci, kdy jinak solventní dlužník není subjektivně ochoten plnit své splatné dluhy od situace opačné, kdy je objektivně neschopen závazkům dostát, byť deklaruje ochotu situaci řešit, například uznáním dluhu¹⁰⁵ nebo pokusy o uzavření zmíněného splátkového kalendáře. Nedostatek hotovosti u dlužníka způsobuje jeho neschopnost platit své splatné dluhy. Tato forma úpadku je ověřována též testem likvidity, kterým se zjišťuje, zda je dlužník vůbec schopen plnit své splatné závazky, tedy zda jeho likvidní aktiva budou postačovat k úhradě jeho splatných dluhů. Testem likvidity (*test cash flow*) se zabývá v kap. 1.9.2. Věřitelé mají primární právo vůči dlužníku na plnění, které je uvedeno v ustanovení § 1721 a násl. ObčZ. Dlužníku, kterému vznikl dluh ze smlouvy, z protiprávního činu nebo z jiné právní skutečnosti vzniká povinnost toto právo splněním dluhu uspokojit.¹⁰⁶

Nemůže jít tedy o subjektivní neochotu plnit, což je jedna z častých obran dlužníka. Ne vždy musí jít o libovůli dlužníka, ale může se také jednat o podloženou argumentaci, například v případě vadného plnění zboží či služby od insolvenčního navrhovatele. Ten musí v této situaci unést důkazní břemeno a dokázat tak dlužníkovu neschopnost platit. Schopnost dlužníka hradit dluhy není dána tím, že se věřitelé mohou uspokojit plněním od třetích osob, například od ručitelů za dlužníkovi závazky.¹⁰⁷

¹⁰⁴ PTÁČEK, Jiří. *Platební neschopnost části českých podniků a možnosti jejího řešení*. Praha: Institut ekonomie ČNB, 1993, str. 10.

¹⁰⁵ Pokud dlužník zastaví platby podstatné části svých peněžních dluhů a spojí tento stav i se svým prohlášením, ideálně písemným, pak musí podle § 1721 a násl. ObčZ ve vztahu ke svým věřitelům deklarovat uznání svých dluhů, nejlépe formou notářského zápisu. MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 19.

¹⁰⁶ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 18.

¹⁰⁷ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 10.

Test likvidity používaný v souvislosti s platební neschopností by měl podle teleologického výkladu pracovat pouze s likvidními položkami na straně aktiv dlužníka, například s peněžními prostředky, zásobami nebo krátkodobým finančním majetkem. Ovšem InsZ v otázce, jaký majetek má být vzat v potaz při tomto testu ničeho neupravuje. Při zahrnutí veškerého majetku se mohou při zjišťování formy úpadku i stírat rozdíly mezi předlužením (bilance) a platební neschopností (likvidita).¹⁰⁸

Výsledkem uvedeného je názor, dle kterého je vhodné přistupovat k situacím tak, že půjde o prostředky, které jsou k dispozici v takovém čase, kdy je k úhradě dluhů věřitelům možné přistoupit bez zbytečného odkladu, tedy v řádu dnů či maximálně týdnů v závislosti na využití (*likviditě*) daného aktiva. Tento názor je podpořen i zavedením institutu mezery krytí, novelou InsZ v roce 2017, kde daná mezera musí být potvrzována a uzavírána, výhradně na základě výkazů stavu a výhledu vývoje likvidity.¹⁰⁹ Mezerou krytí se zabývám v kap. 2. 5.

Nemůže tedy obstát taková obrana dlužníka, pokud bude namítat, že má dostatek majetku, jestliže tento majetek není schopen okamžitě použít k uspokojení dluhů vůči svým věřitelům.¹¹⁰ Sprinz vidí problém ve směšování podmínek platební neschopnosti a předlužení. To tehdy, když judikatura dovozuje, že při zkoumání schopnosti dlužníka hradit splatné pohledávky věřitelů, osvědčené při rozhodování o úpadku, zda by je mohli bez obtíží vymoci exekucí nebo výkonem rorozhodnutí, kdyby exekuční titul měli. Ovšem tento přístup soudu může nutit věřitele při držení pohledávek splatných nejméně 30 dnů po splatnosti k honu na všechn dlužníkův majetek, včetně aktiv, která se mohou zpeněžovat i několik let. Právě tomuto destruktivnímu útoku věřitelů na dlužníkův majetek by mělo insolvenční právo zabránit.¹¹¹

Tedy při prokazování platební schopnosti dlužníka je možné vzít v úvahu i další dlužníkův majetek, který je zpeněžitelný, typicky se může jednat o věci movité, nemovité nebo pohledávky. Naopak zákon nestanoví při posuzování úpadku pro platební neschopnost, aby soud zkoumal možnost dalšího provozu dlužníkovu závodu (*going concern*), tak jak zákon stanovuje u úpadku formou předlužení.¹¹²

¹⁰⁸ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 10.

¹⁰⁹ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 10.

¹¹⁰ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022, str. 39.

¹¹¹ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 11, 12.

¹¹² HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. Praha: C.H. Beck, 2018, str. 8.

1.6.4. Doměňky platební neschopnosti

Poslední ze třech kumulativních podmínek platební neschopnosti, tedy neschopnost plnit své závazky uvedená v § 3 odst. 1 písm. c) InsZ „*tyto závazky není schopen plnit*“, je dále specifikována a konkretizována v § 3 odst. 2 písm. a) až d). InsZ. Dlužník je vyvratitelně pokládán za insolventního pro platební neschopnost, právě tehdy, budou-li alternativně (rozdíl oproti kumulaci podmínek v odst. 1) naplněny předpoklady některých ze čtyř vyvratitelných právních domněnek, uvedených v následujícím textu, že dlužník není schopen plnit své peněžní dluhy.¹¹³

Pluralita věřitelů i existence jejich splatných pohledávek musí být doložena a osvědčena vždy. Nevyvrátí-li dlužník v průběhu insolvenčního řízení některou z domněnek výše uvedeného ustanovení, je tím právě osvědčena třetí kumulativní podmínka neschopnosti platit své platné závazky. Spolu s již dříve doloženou věřitelskou pluralitou a existencí splatných pohledávek jde tedy o potvrzení úpadku z důvodu platební neschopnosti.¹¹⁴

Po dobu, po kterou některá z domněnek trvá přechází na dlužníka povinnost tvrzení a důkazní ohledně skutečnosti, že k úhradě splatných závazků schopen je. Dlužník vyvrátí doměnku své platební neschopnosti ve smyslu § 3 odst. 2 InsZ, jakmile v insolvenčním řízení osvědčí nebo prokáže schopnost uhradit všechny splatné závazky těch věřitelů, jež má insolvenční soud pro účely rozhodnutí o věřitelském návrhu za osvědčené.¹¹⁵

První doměnka spočívá v zastavení plateb podstatné části svých peněžních závazků.¹¹⁶ Navíc zastavení plateb má spočívat v navenek projevený dlužníkův záměr, projevem jeho vůle. Podle Richtera tedy nejde o doměnku příliš užitečnou pro jiného navrhovatele, než je sám dlužník.¹¹⁷ Jednání či záměr dlužníka nemusí být ani sděleno přímo věřitelům, jeho prohlášení může být učiněno jakýmkoliv způsobem o němž se věřitelé mohou dozvědět. Pro specifikaci podstatné části závazků je pravděpodobně rozhodující objem dluhů, relevantní může být i počet dluhů a jejich „váha“. Dluh(y) se mohou dotýkat i klíčového věřitele, nebo naopak si takového věřitele dlužník „hýčká“ vědom si jeho „síly“ v objemu závazků. Polemika mezi většinovou (převažující) nebo významnou částí dluhů, se přiklání spíše ke druhé variantě.¹¹⁸ Moravec

¹¹³ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 18.

¹¹⁴ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 12.

¹¹⁵ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 12.

¹¹⁶ Mělo by jít o vědomé jednání dlužníka, spočívající v zastavení plateb. Je otázka, jak dalece se jedná o úplné zastavení plateb. Dlužníci v platební neschopnosti obvykle někomu vždy zaplatí, ale problém je, že ne všem, neboť jejich daný příjem je nižší než výdaje. Jiná je situace, pokud se dlužník z nějakého důvodu ocitne ve velmi krátké době bez jakéhokoliv příjmu, viz například druhotná platební neschopnost kapitola, kap. 1.6.5.

¹¹⁷ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 243.

¹¹⁸ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 13.

specifikaci podstatné části plateb dlužníka spatřuje v takovém rozsahu, který je možné z celkového objemu plateb dlužníka považovat za takový, kdy v rámci běžné platební morálky dlužníka se jedná o lehce zjistitelný excés, v rozsahu provádění plateb.¹¹⁹

To po dobu delší tří měsíců po lhůtě splatnosti.¹²⁰ Dlužník ovšem může i oprávněně tvrdit, že předmětný závazek nehradí proto, že je sporný, a proto jej neuznává do doby, než rozhodne soud.¹²¹ V praxi se jedná o nejčastěji aplikovanou doměnku, zřejmě i proto, že uvedená časová prodleva se věřitelům snadno dokazuje a dlužníkům těžko vyvrací, od dlužníka je vyžadován pouze doklad o úhradě (splnění) dluhu, o kterém se těžko polemizuje. K naplnění doměnky dále nestačí, aby měl dlužník jednoho věřitele s více pohledávkami po dobu delší 3 měsíců po splatnosti, přičemž důvod vzniku závazku je nerozhodný.¹²²

A není možné dosáhnout uspokojení věřitelů výkonem rozhodnutí nebo exekucí na majetek dlužníka, typicky z důvodu zastavení¹²³ těchto řízení pro neexistenci majetku dlužníka vhodného k postižení.¹²⁴ Není tedy ani nutné a podstatné, zda věřitelé svoji pohledávku vůči svému dlužníku začali již dříve vymáhat nebo zda již mají exekuční titul.¹²⁵ U této doměnky je i tak nutné počítat s dlužníkovými argumenty ohledně celkové hodnoty jeho majetku.¹²⁶ Doměnka ohledně neúspěšné exekuce se v dostupné literatuře do určité míry prolíná s více podmínkami platební neschopnosti. Exekuce nebo výkon rozhodnutí mohou mít různé průběhy, jednak tím, co bude u dlužníka postihováno, respektive jaký bude zvolený způsob exekuce ukládající zaplacení peněžité částky a také aktivitou daného exekutora. V případě soudních vykonavatelů vzhledem k jejich nižší akceleraci je možné resumé o neexistenci dlužníkovy majetku k postižení očekávat častěji. Soudní exekutoři naopak v honu na majetek dlužníka, nemají problém zpeněžovat majetek

¹¹⁹ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 18.

¹²⁰ Tato druhá doměnka prakticky splývá s první, neboť pokud dlužník zastaví platby, tak lhůta třech měsíců se dříve či později naplní vždy. SMOLÍK, Petr. Přednáška v rámci kurzu. „*Insolvenční právo*“. KOP/PF/UK, 2020/2021.

¹²¹ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 243.

¹²² SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 13.

¹²³ Viz. § 268 odst. 1, písm. e) OSŘ, tedy, že výtěžek zpeněžení z výkonu rozhodnutí nebo exekuce nepostačuje ani na krytí nákladů těchto řízení.

¹²⁴ Platební neschopnost tedy předpokládá objektivní neschopnost dlužníka plnit a není rozhodné, zda věřitelé, kteří mají exekuční titul mohou ohledně pohledávek ihned přistoupit k výkonu rozhodnutí, ale to, zda by výkonem rozhodnutí či exekucí vůbec mohli pohledávky bez obtíží vymoci. WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2015, str. 198. Pokud tedy lze pohledávku vymoci pouze s obtížemi, jedná se tím pádem zřejmě o nelikvidní majetek, se kterým by se pro účely posuzování úpadku z důvodu platební neschopnosti pravděpodobně nemělo ani „pracovat“. Viz. kap. 1.6.3.

¹²⁵ Rozhodnutí NS zn. 29 NSČR 113/2013, publikace ve Sbírce NS – 45/2014. Ve věci Nejvyšší soud dodal, že pro účely použití a vyvrácení doměnek dlužníkem dle § 3 odst. 2 InsZ, není podstatné, jestli pohledávky, kterými je úpadek osvědčován, jsou vykonatelné či nikoliv. RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 243.

¹²⁶ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 243.

dlužníka i desetiletí, což je v naprostém rozporu s definicí bezproblémového vymáhání u platebně neschopného dlužníka, jak upozorňují na více místech práce, např. kap. 1.6.3.

Nebo doměnka poslední, kdy dlužník nesplní svoji povinnost předložit seznamy svého majetku, závazků a zaměstnanců, kterou mu uložil insolvenční soud.¹²⁷ Jedná se o porušení procesní povinnosti dlužníka při nepředložení těchto seznamů.¹²⁸ Doměnka nemusí být vůči dlužníku příliš účinná, neboť ten zvažuje, zda přiznat rozsah dluhů vedoucích k rozhodnutí o úpadku nebo zda riskovat za nepřiznání všech dluhů postih. Na některé zatajené dluhy se nemusí přijít, vzhledem k existenci informační asymetrie ohledně ekonomické situace dlužníka v jeho prospěch. Právě v případě, že jde o insolvenční návrh, jehož cílem je možnost i snaha odhalení takových údajů, tak je dlužník nesdělí úmyslně a důvodně spoléhá na následnou nedůvodnost návrhu jako celku, neboť tímto jednáním se mu podaří vyvrátit některou z doměnek.¹²⁹ Uvedené seznamy nelze zaměňovat s výkazy stavu likvidity a výhledem jejího vývoje likvidity.¹³⁰ Tyto jsou vypracovány a předkládány dlužníkem primárně v případě jeho oprávněně dočasného setrvání v mezeře krytí, viz kap. 2.5

Dlužník by se splněním dané povinnosti mohl paradoxně dostat do horší pozice a nepředložением seznamů se může vyvarovat toho, že ukáže, že má ve skutečnosti mnohem více dluhů po splatnosti, o nichž ani insolvenční návrhovač neví. Po odkrytí karet by dlužník pravděpodobně neměl disponibilní zdroje ke splnění takto přiznaných dluhů.¹³¹ Otázka je, zda takto flagrantní porušení povinnosti uložené dlužníku orgánem veřejné moci lze takto snadno ignorovat. Jinou sankci, než osvědčení úpadku pro platební neschopnost jsem v dostupných zdrojích nenalezl. Například *Prohlášení o majetku* podle jiných právních předpisů, musí povínat osoba na výzvu orgánu učinit, úplně a pravdivě, jinak takové osobě hrozí sankce dle § 227 TrZ.

¹²⁷ Konstrukce této doměnky, má zabránit, aby dlužník zastíral svoji skutečnou ekonomickou situaci. Upraveno v § 128 odst. 3 InsZ, kde návrhovačem není dlužník, s odkazem na § 104 odst. 1 InsZ, kde jsou uvedeny požadované dokumenty návrhu dlužnického.

¹²⁸ Zákonodárce klade důraz na seznam závazků ovšem jejich další specifikaci, včetně data splatnosti a jejich výše již neupravuje. Bez těchto údajů by dané seznamy pro potřeby zjišťování úpadku dlužníka, ale nebyly relevantní. Navíc není v zákoně rozlišena úprava pro případ, pokud bude dlužník vyzván k předložení seznamu podle § 128 odst. 3 InsZ, kdy dlužník nebude návrhovačem. Významější vady seznamů závazků mohou zřejmě sehrát svoji roli při dlužníkově zájmu o sanační řešení úpadku, to z důvodu že mohou svědčit o nepoctivosti dlužníka, která má v sanačních řešeních prioritu, ostatně jako v celém procesu insolvenčního řízení. RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 243, 244. Jinak neostrá úprava seznamů v zákoně spíše nahrává Smolíkově komentáři, ohledně zatajování závazků dlužníkem, viz. pozn. 129.

¹²⁹ SMOLÍK, Petr. Přednáška v rámci kurzu. „*Insolvenční právo*“. KOP/PF/UK, 2020/2021.

¹³⁰ Doměnka se nevztahuje na porušení soudem uložené povinnosti předložit výkaz stavu likvidity a výhled vývoje likvidity podle § 128 odst. 3 InsZ, kdy dlužník není insolvenčním návrhovačem. Přesto je při porušení povinnosti dodat uvedené dokumenty, jistá indicie k tomu, že dlužník jich není schopen využít ke svému prospěchu. SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 13.

¹³¹ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 13.

Ovšem například podle ustanovení § 260b odst. 2, písm. a) OSŘ nelze požadavku ze strany oprávněného vůči dlužníku vyhovět, když u dlužníka probíhá insolvenční řízení, v němž se řeší úpadek nebo hrozící úpadek povinného po dobu trvání účinků moratoria na majetek povinného.

Jestliže je naplněna některá z výše uvedených doměnek, tak je na dlužníkovi, aby prokázal, že je schopen své peněžité dluhy plnit, a tedy není v úpadku z důvodu platební neschopnosti.¹³² Doměnky jsou nápomocny s osvědčením úpadku, a to jak pro věřitele, kteří zvažují návrh a chtějí mít určitou jistotu, že insolvenční soud nakonec úpadek na dlužníka prohlásí. Též jsou pomocí pro samotný soud, neboť pokud má důkazy díky těmto některým existujícím doměnkám již na stole, tak rozhoduje i rychleji a efektivněji. Důvodem zákonem daných doměnek je také již zmíněná informační asymetrie mezi dlužníkem a věřitelem ve prospěch dlužníka. Věřitel prokazuje pouze pluralitu věřitelů a existenci dluhů, dlužník musí danou doměnku, jak bylo již řečeno aktivně vyvrátit.¹³³ Doměnky nejsou významné jenom pro zjištění úpadku dlužníka, ale zakládají i vznik odpovědnosti za škodu nebo jinou újmu za nepodání insolvenčního návrhu podle § 98 a § 99 InsZ. Nevyvrácené doměnky dále zakládají neúčinnost právních úkonů bez protiplnění nebo se zvýhodněním podle § 240 odst. 2 a § 241 odst. 2 InsZ.¹³⁴

1.6.5. Druhotná platební neschopnost

Sekundární platební neschopnost nebývá zpravidla zaviněna domělým dlužníkem, a proto zákon připouští ustanovením § 143 odst. 3 InsZ,¹³⁵ dlužníka chránit před dopady platební neschopnosti způsobené mu protiprávním jednáním třetí strany, typicky, kdy je dlužník sám v pozici věřitele s pohledávkou po datu splatnosti. Bude-li dlužník, který jedná v dobré víře schopen během třech měsíců po splatnosti svých závazků, a se zřetelem ke všem okolnostem bude možné důvodně předpokládat, že situaci platební neschopnosti zvrátí, tak soud insolvenční návrh podaný věřitelem zamítne.¹³⁶ Je třeba dodat, že dlužník odvolávající se na výše uvedené ustanovení § 143 odst. 3 InsZ sám nesmí být v úpadku ve formě předlužení.¹³⁷

Sekundární platební neschopnost je tedy postavena na objektivních nebo alespoň objektivizovatelných příčinách a dlužník je může vyřešit jen obtížně nebo vůbec, nejčastěji se tak

¹³² HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. Praha: C.H. Beck, 2018, str. 8.

¹³³ SMOLÍK, Petr. Přednáška v rámci kurzu. „*Insolvenční právo*“. KOP/PF/UK, 2020/2021.

¹³⁴ SMOLÍK, Petr. Přednáška v rámci kurzu. „*Insolvenční právo*“. KOP/PF/UK, 2020/2021. SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 12.

¹³⁵ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2015, str. 198.

¹³⁶ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 244.

¹³⁷ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 17.

děje v důsledku nespolehlivosti jeho obchodních partnerů.¹³⁸ Oproti platební neschopnosti primární, která je vyvolána subjektivními příčinami na straně dlužníka, kterými se zabývám v kap. 1.3. Je také otázkou, jak velké rezervy pro takové situace mají subjekty držet, ale je zřejmé, že kapitálově silnější subjekty si s takovými situacemi poradí sami, aniž by došlo k insolvenčnímu nátlaku jejich vlastních věřitelů.

1.7. Předlužení

Úpadek ve formě předlužení se na rozdíl od úpadku ve formě platební neschopnosti týká pouze právnických osob¹³⁹ a podnikajících fyzických osob, které vedou účetnictví,¹⁴⁰ bez něhož není tato forma úpadku ani zjištělná. Z ustanovení § 3 odst. 4 InsZ vyplývá, že dlužník je v úpadku i tehdy, je-li předlužen. Tedy, že souhrn dlužnickových dluhů je vyšší než hodnota jeho majetku (*statická složka*). Dluhy vůči statické složce majetku se ovšem porovnávají v jejich celkové výši, tedy i včetně zatím nesplatných závazků. Definice podnikatele je uvedena v § 420 a násl. ObčZ.

První statická fáze při posuzování předlužení tedy pracuje se statickou složkou dlužnickova majetku a jeho dluhy. V případě, že je tento výsledek (rozdíl) negativní, lze přistoupit k další fázi (pokud je přípustná)¹⁴¹ a přihlídnout k další správě dlužnickova majetku, eventuálně k dalšímu provozování jeho závodu. Předlužení nelze dovodit pouze na základě negativního výsledku statické fáze, dále jej nelze dovodit, máli dlužník více věřitelů, ale výsledek první fáze je pozitivní i kdyby predikce jeho hospodaření byla negativní. Insolvenční právo nemá zákonnou oporu pro takto předčasné zákroky, byť by si to věřitelé někdy přáli.¹⁴² Uvedenou druhou fázi bychom mohli označit též jako dynamickou, vzhledem k dynamické složce dlužnickova majetku, viz. kap. 1. 7. 3.

Předlužení tedy představuje z ekonomického pohledu stav zásadní nerovnováhy kapitálové struktury (skladby) závodu dlužníka, objektivně zjištělný z obsahu účetnictví dlužníkem či

¹³⁸ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 215.

¹³⁹ Bez ohledu na status podnikatele.

¹⁴⁰ Podle zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví.

¹⁴¹ Viz. § 3 odst. 4, věta třetí, InsZ. „[...] lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat.“

¹⁴² SPRINZ, Petr – JIRMASEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 16, 17.

podnikatelem vedeného.¹⁴³ Předlužení se prosazuje spíše jako ekonomický fenomén a jeho velmi strohá zákonná definice ani jinak neupřesňující další související okolnosti, tomu tak odpovídá.¹⁴⁴

Pluralita věřitelů je též podmínkou jako u platební neschopnosti, přičemž splatná pohledávka navrhovatele stačí k podání návrhu s pohledávkou dalšího věřitele, která ale může být ještě před splatností. Zde je jeden z rozdílů oproti posuzování úpadku z důvodu platební neschopnosti, kde nesplatné pohledávky věřitele nelze při podání insolvenčního návrhu aplikovat.¹⁴⁵

Definičními znaky předlužení tedy je pluralita věřitelů, skutečnost, že souhrn pohledávek věřitelů převyšuje hodnotu majetku dlužníka a případná možnost přihlednutí k další správě majetku dlužníka či provozování závodu dlužníka. Podle Sprinze tato strohá definice ponechává více otazníků než odpovědí.¹⁴⁶ Lze shrnout, že definice předlužení v InsZ je mírně řečeno nevyčerpávající a poskytuje tak prostor pro výklady stran, podle jejich momentálního zájmu.

K identifikaci předlužení se používá níže uvedený bilanční test, kterým se zabývám v kapitole 1.9.1. Z dlužnického pohledu je tedy test předlužení (*bilanční*) nástrojem pro akceleraci insolvenčního řízení ze strany dlužníka, aniž by dlužníková finanční krize musela dospět tak daleko, že se již začne projevovat nedostatkem likvidity, tedy platební neschopností. Test předlužení byl použit například v případě OKD, podle Richtera, prominentním případě.¹⁴⁷

Prominentním zřejmě proto, že společnost OKD a zejména její dřívější majoritní vlastník se stal terčem mediální a politické kritiky, jejíž oprávněnost se nakonec spíše nepotvrdila. Společnost se dostala do uvedených problémů s likviditou proto, že klesala cena její stěžejní produkce na světových trzích.¹⁴⁸ Stát nad společností převzal kontrolu z důvodu ohledu na sociální aspekt případu, a proto i insolvenční soud ve věci rozhodl¹⁴⁹ nezvykle velmi rychle během týdne a všechna dlužníková tvrzení akceptoval.¹⁵⁰

¹⁴³ SMOLÍK, Petr. Přednáška v rámci kurzu. „*Insolvenční právo*“. KOP/PF/UK, 2020/2021. SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 15.

¹⁴⁴ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 25.

¹⁴⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu zn. 29 NSČR 206/2017.

¹⁴⁶ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 15.

¹⁴⁷ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 245.

¹⁴⁸ Bakalova společnost NWR se propadla do ztráty 70 milionů eur [online]. [cit. 2009-11-18]. https://www.lidovky.cz/byznys/bakalova-spolecnost-nwr-se-propadla-do-zraty-70-milionu-eur.A091118_093511_firmy-trhy_pf

¹⁴⁹ Usnesení č.j. KSOS 25 INS 10525/2016-A-19 ze dne 9. 5. 2016.

¹⁵⁰ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 246.

U dlužníka mohou obě varianty úpadku nastat současně, tedy platební neschopnost i předlužení, byť mezi jejich zjištěním používanými testy může uběhnout určitá doba.¹⁵¹ Osobně se domnívám, že u dlužníků podnikatelů, jsou ekonomické ukazatele indikující finanční problémy, navzájem provázané v obou používaných testech a je téměř nemožné, aby se insolventnost nakonec neprojevila jak v rozvaze, tak v „pokladně“ dlužníka.

Na předlužení lze nahlížet také jako na úpadek skrytý, neboť předlužení zjistí jen dlužník ze své evidence, a proto je teoreticky na něm, aby návrh podal. Předcházející, současný nebo následující zjevný úpadek je již představován platební neschopností, která je doprovázena platební morálkou, které si věřitelé již nemohou nevšimnout a prostor pro insolvenční návrhy je též na jejich straně. Tedy předlužení se nakonec většinou „potká“ i s platební neschopností. Z toho plyne, že naprostá většina věřitelských insolvenčních návrhů je podávána z důvodu platební neschopnosti.¹⁵² Jedním z relevantních indikátorů předlužení může být přetrvávající záporný vlastní kapitál, i když s ohledem na zákonou podmínku, která eventuálně počítá s dalším provozem dlužníkovra závodu se, ale jedná o relativní ukazatel.¹⁵³ Úpadek ve formě předlužení je tak zjišťován zásadně na návrh dlužníka, zatímco úpadek v podobě platební neschopnosti zůstává vyhrazen návrhům věřitelským.¹⁵⁴

1.7.1. Pluralita a splatnost jinak

S ohledem na rozdílnost vymezení této formy úpadku není u předlužení podmínkou, aby pohledávky věřitelů byly splatné. Ustanovení § 143 odst. 2 věta první, které předjímá zamítnutí věřitelského insolvenčního návrhu pro neosvědčení minimálně dvou věřitelů se splatnou pohledávkou je považováno spíše za nedostatek právní úpravy, než aby bylo považováno za záměr zákonodárce o cílené modifikování definice předlužení, primárně upravenou v § 3 odst. 4 InsZ. Z ekonomického hlediska je pro existenci předlužení závodu naprosto nepodstatné, zda jsou pohledávky dvou věřitelů splatné či zatím nikoliv, neboť samotný postup stanovení hodnoty závodu obsahuje všechny budoucí peněžní toky, v podobě příjmů nebo výdajů. Pokud bychom

¹⁵¹ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 215.

¹⁵² SMOLÍK, Petr. Přednáška v rámci kurzu. „*Insolvenční právo*“. KOP/PF/UK, 2020/2021. SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 15.

¹⁵³ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 15.

¹⁵⁴ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 216.

čekali na splatnost, tak by již potvrzené předlužení bylo doprovázeno platební neschopností.¹⁵⁵ Tyto kombinace, jak jsem se již zmínil v kap. 1. 7., nejsou výjimkou, ale pokud se účastníci insolvenčního řízení, které probíhá ohledně předlužení dlužníka, snaží situaci aktivně řešit, tak k úpadku z důvodu platební neschopnosti nemusí dojít.

Jedině bez podmínky splatnosti dvou věřitelů se mohou samostatné formy úpadku doplňovat, chránit sdílený statek dlužníka a naplňovat tak zásady insolvenčního řízení. Čekáním na splatnost pohledávek u předluženého subjektu by byli upřednostněni ti věřitelé, kterým by splatnosti nabíhaly dříve a mohli by přednostně zahájit individuální vymáhání plnění formou výkonu rozhodnutí či exekucí. Majetková podstata by byla postupně vyprázdněna na úkor ostatních věřitelů.¹⁵⁶

1.7.2. Závazky převyšují hodnotu majetku

Při zjišťování výše závazků je tedy možno zahrnout, jak bylo uvedeno i závazky zatím nesplacené.¹⁵⁷ Diskontace dluhů k okamžiku jejich posuzování je nejasná, zákon ničeho neříká. Odborná literatura i zástupci odborné praxe se naží nalézt návod i řešení, a tak například dluhopisy, bankovní úvěry, dluhy z finančního leasingu by měly být vyjádřené v reálných tržních hodnotách, a nikoliv nominálních účetních hodnotách.¹⁵⁸

Dále je otázkou, jaké dluhy a jak je do bilance zahrnout, dlužník může být například i ručitelem nebo avalem směnky cizí. Ekonomická podstata předlužení přitom napovídá, že je třeba zohlednit i tyto podmíněné dluhy. Pokud totiž věřitelé budou vědět, že hrozí výrazné riziko uplatnění ručení, které není kryto hodnotou dlužníkovy majetku, tak hrozí hon na majetek dlužníka, tedy situace, které se insolvenční právo a insolvenční řízení snaží zabránit. Dluhy mohou být též předmětem probíhajícího sporu, který má dlužníka k plnění odsoudit nebo jej od plnění

¹⁵⁵ Nejvyšší soud ve věci 29 NSČR 206/2017 rozhodl, že § 143 odst. 2 InsZ se skutečně aplikuje pouze na úpadek ve formě platební neschopnosti. Jinými slovy řečeno, NS konstatoval, že ohledně podání věřitelského insolvenčního návrhu pro úpadek ve formě předlužení postačí ohledně věřitelské plurality osvědčit jen splatnou pohledávku věřitele a další pohledávku jiného věřitele bez ohledu na její splatnost. SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str.16.

¹⁵⁶ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str.16.

¹⁵⁷ InsZ v § 3 odst. 4 mluví pouze o souhrnu závazků, praxe tedy vychází z toho, že je možné uvažovat i se závazky dosud nesplacenými (na rozdíl od platební neschopnosti, § 3 odst. 1 písm. b. InsZ). „*Ekonomický výklad splatnost vůbec nezahrnuje do argumentace, předlužení je nebo není, splatnost na to nemá vliv.*“ SMOLÍK, Petr. Přednáška v rámci kurzu. „*Insolvenční právo*“. KOP/PF/UK, 2020/2021.

¹⁵⁸ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 17.

osvobodit. Ovšem před případným rozhodnutím o úpadku dlužníka tyto spory mohou dále probíhat. Tyto nejisté dluhy budou zřejmě vyžadovat stejný přístup jako dluhy podmíněné.¹⁵⁹

Oceňování předmětného majetku, například znaleckým posudkem, není insolvenčním zákonem v této předinsolvenční fázi vyžadováno, to samé platí o absenci objektivního ocenění dlužnických očekávaných výnosů z pokračujícího provozu závodu (*going concern*). Jak bylo uvedeno výše, dlužníci mají v tomto směru sklony k neobjektivitě.¹⁶⁰ Například nelze tak předkládat úvahy o tom, kdy dojde k tvrzené úhradě dluhů, Vrchní soud v Praze odmítl přihlídnout k tvrzené úhradě dluhů ve lhůtě cca 22 měsíců a dovolací soud toto rozhodnutí nezpochybil.¹⁶¹

Posouzení způsobu ocenění by mělo přesto být přezkoumatelné a standardizované. Sprinz uvažuje kategorii objektivizované hodnoty (původ Spolková republika Německo). Má jít o typizovanou a jinými subjekty přezkoumatelnou výnosovou metodu. Tato hodnota je využívána tam, kde je kladen důraz na prokazatelnost a přezkoumatelnost ocenění. Metoda je preferována mimo jiné právě při prokazování úpadku z důvodu předlužení či v rámci úvěrových procesů bank. Metoda vyžaduje zohlednění všech okolností konkrétního dlužníka a bere do úvahy všechny jeho zvláštnosti.¹⁶²

Absence stanovení metody ocenění dlužnickova majetku nepřispívá k objektivitě celého procesu. Také Moravec uvádí, že identifikace úpadku ve formě předlužení není zcela dokonalá. Na obranu podnikatele je podle něj, ale nutné uvést, že očekávaný výnos by měl být sice reálný, ale ovšem jistá míra podnikatelského rizika se vyloučit nikdy nedá. V tomto kontextu jsou, ale tato rizika nebo dokonce předem zjevné „blamáže“ přesouvána na věřitele, kteří jsou v prostoru mezi bránícím se dlužníkem a zatím nepotvrzeným či vyvráceným úpadkem insolvenčním soudem, těmi, kdo vždy čekají na svoje peníze.¹⁶³

1.7.3. Presumpce sanace a pokračování dlužnickova provozu či její absence

Při stanovení hodnoty majetku dlužníka je přihlíženo též k celkovému ekonomickému potenciálu jeho závodu či provozu (*dynamická složka*). Míněno je tím, zejména smluvní zajištění dalších zakázek, celková organizace společnosti včetně držení originálních výrobních patentů

¹⁵⁹ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 17.

¹⁶⁰ Je to dáno též přirozenou averzí ke ztrátám a účinkem efektu nadání majetkem, viz. např. kap. 1.2.

¹⁶¹ 29 NSČR 163/2017. SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 18.

¹⁶² SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 17, 18.

¹⁶³ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 24, 25.

nebo například výjimečné péče o stávající zákazníky (*know how*). Tedy je spíše presumována dlužníková budoucí existence a pokračování v jeho činnosti (*going concern*).

Momentálně vyráběný smysluplný produkt nebo poskytovaná služba dlužníkem, by měla mít potenciál setrvat i v budoucnu na relevantním a konkurenčním trhu za předpokladu standardních vnějších ekonomických podmínek. Budoucí pozitivní vývoj peněžních toků (*cash flow*) má umožnit odvrácení nebo zvládnutí úpadkové situace ve formě předlužení. Finanční a nefinanční složky patří mezi další faktory při posuzování pokračování dlužníkovy závodu. Prvně jmenovaná souvisí s již zmíněnou dostatečnou tvorbou kapitálu, ale také vhodné kapitálové struktury dlužníka. Nefinanční složka obsahuje, mimo výše uvedeného *know how*, i schopnost dlužníka vstupovat do kooperačních vazeb a udržení lidských zdrojů.¹⁶⁴ Vhodná kapitálová struktura představuje v kapitálové společnosti, ideálně vlastníky akcií či podílů, kteří jsou sami dostatečně solventní osoby a svá práva, s ohledem na jimi ovládané podíly, uplatňovaná na valné hromadě, nevyužívají ke škodě ostatních vlastníků, zejména v extrémnějších situacích v souvislosti s probíhajícím insolvenčním řízením.

Podle Nejvyššího soudu platí, že hodnotu majetku představuje cena majetku vyjádřená v penězích v době rozhodování insolvenčního soudu o insolvenčním návrhu (aktuální hodnota majetku) a dále, kdy lze se zřetelem ke všem okolnostem předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo provozu obchodního závodu pokračovat, též cena majetku, který pravděpodobně získá touto (budoucí) správou nebo provozem obchodního závodu (budoucí očekávané výnosy).¹⁶⁵ Předlužení je tedy vždy zohledňováno v souvislosti s větou třetí § 3 odst. 4 InsZ, kde je uvedeno, že správa dlužníkovy majetku nebo provoz jeho podniku nelze přehlížet, pokud je důvodný předpoklad, že toto aktivum *ex ante* bude relativně spolehlivě generovat momentálně chybějící prostředky. Jde o citlivou hranici, kterou ovšem dlužníci mají tendenci zveličovat ve svůj prospěch a neradi si připouštějí svoji reálnou situaci, která využití části § 3 odst. 4 InsZ již ani nepřipouští.

Je běžné, že podnikatelské subjekty vstupují často do insolvenčních řízení pozdě, nebo již probíhající řízení jsou nakonec řešena proti původním plánům likvidačním způsobem. Majetkové podstaty jsou v takových případech již v takovém stavu, že věřitelé nejsou uspokojeni ani částečně. Uspokojení věřitelů tak není na odpovídající úrovni a dostatečná kontrola dlužníků, kteří balancují na hraně zásadních ekonomických problémů přichází pozdě.¹⁶⁶

¹⁶⁴ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 18, 19.

¹⁶⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu zn. 29 NSČR 32/2015.

¹⁶⁶ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 25.

Smyslem právní úpravy předlužení je zabránit tomu, aby předlužení bylo považováno pouze za přechodný stav, který lze jistými koncepčními kroky zde v kap. 1.7. diskutovanými překonat.¹⁶⁷ Jak uvádí Smolík, viz. kap. 1.7.2., poznámka č. 157, „předlužení je anebo není“, předlužení představuje primární důvod úpadku a zohledňování dalšího provozu dlužníkovy závodu je pro soud, ale i pro věřitele pouze sekundárním nástrojem k řešení nastalé situace.

Při úvaze u předlužení dlužníka je třeba mít na paměti, že hodnota dlužníkovy majetku není pojem statický, ale dynamický v čase, viz jednotlivé složky dlužníkových aktiv výše.¹⁶⁸ Například správou dlužníkovy majetku se má na mysli výnosy z nájemného, z dividend či z úroků.¹⁶⁹ Ovšem výše uvedená dynamická složka funguje pouze jako sekundární podružný ukazatel a nemůže tedy „přebít“ složku bilanční, statickou, která je negativní, kdy dlužník disponuje minimem majetku.¹⁷⁰

V takovém případě předpoklad *going concernu* absentuje a předlužení má být řešeno likvidační způsobem, tedy konkurzem a ukončením činnosti dlužníka, nebo jak uvádí Sprinz pouhou likvidací, tedy v případě právnické osoby. Pokud ovšem likvidátor zjistí předlužení subjektu, musí podat insolvenční návrh, který v daném případě bude po potvrzeném úpadku řešen konkurzem, ten následně soud zastaví pro nedostatek majetku.¹⁷¹

Likvidační hodnota závodu při procesu jeho zpeněžení v krizi, které obvykle probíhá v časové tísní, a tedy zdaleka není dosaženo takového výnosu, jako při běžných transakcích podpořených například průzkumem trhu, marketingem a snahou o dosažení, pokud možno tržní ceny za prodávaná aktiva. V rámci likvidační hodnoty se již ponechají stranou a již se nezohledňují specifické nehmotné složky závodu. Těmi jsou například organizační struktura, vybudovaná síť odběratelů a dodavatelů a také pracovní síla. Uvedená nehmotná aktiva jsou ve funkčním závodu nebo prodávaném závodu, například v rámci reorganizace mnohdy cennější než akziva hmotná, ale při likvidaci tato nehmotná aktiva prakticky ze dne na den ztrácí svoji hodnotu.¹⁷²

Insolvenční návrhy z výše uvedených důvodů (*platební neschopnost nebo předlužení*) může podat jak dlužník, tak věřitel. Ke stanovení závěru o úpadku dlužníka postačuje zjištění, že dlužník je buď v platební neschopnosti nebo že je předlužen, tedy zjištění úpadku zároveň v obou zákonem stanovených formách není nezbytné.¹⁷³

¹⁶⁷ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 25.

¹⁶⁸ ZAHRAVNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, str. 476.

¹⁶⁹ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 245.

¹⁷⁰ SMOLÍK, Petr. Přednáška v rámci kurzu. „*Insolvenční právo*“. KOP/PF/UK, 2020/2021.

¹⁷¹ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 18.

¹⁷² SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 18.

¹⁷³ ZAHRAVNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, str. 475.

1.8. Účinky spojené s rozhodnutím o úpadku, střední (*druhá*) fáze řízení

Tyto účinky jsou uvedené v ustanovení § 140 až § 140e InsZ a nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o existenci úpadku dle § 136 InsZ v insolvenčním rejstříku dle § 89 InsZ. Jednotlivé procesní a hmotněprávní účinky jsou pro tuto fázi řízení významné a uvedu je níže. Nadále trvají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení dle § 109 až § 111 InsZ,¹⁷⁴ které trvají až do skončení insolvenčního řízení s výjimkou u způsobu řešení úpadku reorganizací.

Insolvenční soud v rámci usnesení¹⁷⁵ vydá také výrok o určení místa a termínu konání schůze věřitelů a přezkumného jednání, to v případě budoucího řešení úpadku konkurzem či reorganizací. Nebo výrok o uložení povinnosti insolvenčnímu správci podat soudu ve lhůtě 30 dnů po uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek: zprávu o přezkumu, zprávu o oddlužení a předložit soupis majetkové podstaty,¹⁷⁶ to v případě budoucího řešení úpadku oddlužením. Dále výrok soudu vůči dlužníku o jeho povinnosti sestavit a odevzdat správci seznam svého majetku s uvedením svých dlužníků a seznam závazků s uvedením svých věřitelů, v případě řešení úpadku konkurzem nebo reorganizací. V případě navrhovaného způsobu řešení úpadku oddlužením stačí pouze předložený seznam závazků osvědčujících úpadek dlužníka v návrhu na povolení oddlužení.¹⁷⁷

V případě povolení oddlužení společně s rozhodnutím o úpadku navíc dále platí, že takové rozhodnutí insolvenčního soudu nemusí vůbec obsahovat odůvodnění, když žádný z věřitelů neuplatnil své stanovisko k zahrnutí dluhů z podnikání dlužníka dle § 389 odst. 2 písm. a) InsZ a nebyly zde v tomto směru pochybnosti vyplývající z ustanovení § 397 odst. 1 InsZ.¹⁷⁸

1.8.1. Dispozice insolvenčního správce, předběžná opatření

I po vydání rozhodnutí o úpadku zůstávají zachovány účinky spojené s předběžným opatřením, které bylo již dříve nařízeno insolvenčním soudem. Toto opatření ale soud může podle

¹⁷⁴ Tyto účinky lze označit jako zákonné nebo automatické moratorium a spočívají v suspendování procesních práv individuálního uspokojení pohledávek věřitelů všech skupin a jeho nahrazení kolektivním procesem uspokojení pohledávek věřitelů v rámci insolvenčního řízení. Cílem je zabránit destrukci hodnoty dlužníkovy majetku jako celku a podporovat princip podle něhož jsou pohledávky obecných věřitelů v řízení uspokojovány poměrně. Nebo také příznačně Richterem označované „v konečné kolektivní exekuci“. RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 263, 333.

¹⁷⁵ Viz. § 88 odst. 1 InsZ.

¹⁷⁶ Jedná se o listinu, která obsahuje soupis dlužníkovy majetku. Do soupisu majetkové podstaty zapisuje majetek vždy osoba s dispozičním oprávněním k majetku dlužníka, která je též oprávněna s majetkem dále nakládat. BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 118.

¹⁷⁷ ZEZULKA, Ondřej. Přednáška v rámci kurzu. „*Podnikatel a spotřebitel v ekonomických potížích*“. KPP a EP/FMV/VŠE, 2021/2022.

¹⁷⁸ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 257.

situace i bez návrhu změnit dle § 140 odst. 1 InsZ.¹⁷⁹ Právo nakládat s majetkovou podstatou a spravovat ji přechází na insolvenčního správce, má-li dispoziční oprávnění,¹⁸⁰ který je v této fázi řízení ustanoven soudem. Správce zjišťuje rozsah majetkové podstaty, její ocenění, sám či za pomoci znalce a následně rozhoduje o faktické realizaci práv věřitelů.¹⁸¹

Osoba s dispozičním oprávněním je odlišná s ohledem na jednotlivá stádia insolvenčního řízení a zvolený způsob řešení úpadku. Touto osobou je tedy dlužník nebo insolvenční správce. I když je oprávněnou osobou dlužník, což je prakticky kdykoliv, kromě okamžiku od prohlášení konkurzu, kdy se osobou s dispozičním oprávněním stává insolvenční správce, tak dlužník musí své jednání projevovat v souladu s § 111 InsZ, případně s následujícími ustanoveními.¹⁸²

V kazuistice viz kap. 3.3 řeším insolvenční řízení Energetického Holdingu Malina a.s. a v daném případě se insolvenční správce úspěšně domáhá u soudu omezení dispozičního oprávnění stávajícího vedení dlužníka, právě proto, že překračuje své pravomoci plynoucí z § 111 InsZ.

Tabulka č. 1: Osoba s dispozičním oprávněním.

Osoba s dispozičním oprávněním: dlužník	Osoba s dispozičním oprávněním: Insolvenční správce
od okamžiku zahájení insolvenčního řízení do prohlášení úpadku	od okamžiku prohlášení konkurzu
od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku	-
od povolení reorganizace	-
od povolení oddlužení	-

Zdroj: BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 117.

Soupis majetkové podstaty sestavuje insolvenční správce dle § 217 InsZ a tento soupis má klíčový význam zejména při způsobu řešení úpadku konkurzem, kde dochází ke zpeněžení dlužníkovy majetku. Správce je dále oprávněn majetek držet, užívat a požívat jeho plody a užitky,

¹⁷⁹ HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. Praha: C.H. Beck, 2018, str. 99.

¹⁸⁰ Právo přechází na správce v rozsahu, v němž byl dlužník omezen v dispozičních právech k majetkové podstatě, tedy minimálně v rozsahu, ve kterém nemůže nakládat s majetkovou podstatou dlužník, v mezích § 111 InsZ a případně mezích předběžného opatření podle § 113 InsZ.

¹⁸¹ ZEŽULKA, Ondřej. Přednáška v rámci kurzu. „Podnikatel a spotřebitel v ekonomických potížích“. KPP a EP/FMV/VŠE, 2021/2022.

¹⁸² BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 117.

a to i tehdy, pokud kvůli oprávněnosti zahrnutí majetku do soupisu probíhá spor.¹⁸³ Soupis majetkové podstaty i jeho doplnění jsou podle § 222 InsZ zveřejňovány v insolvenčním rejstříku.¹⁸⁴ Správce dále vykonává řadu důležitých a často nezastupitelných činností. Například přezkoumává přihlášky pohledávek, zahajuje a vede incidenční spory,¹⁸⁵ pokud vyvstanou a odporuje relativně neúčinným právním jednáním dlužníka tím, že podává odpůrčí žaloby.¹⁸⁶

Rozsah majetku náležejícího do majetkové podstaty je rozdílný podle toho, zda jde o insolvenční návrh dlužnický nebo věřitelský. V prvním případě náleží do majetkové podstaty majetek již od okamžiku, kdy dlužník podal insolvenční návrh na zahájení řízení a další majetek, který nabyl po tomto okamžiku. Pokud podal návrh věřitel, tak do majetkové podstaty náleží majetek od okamžiku, kdy insolvenční soud rozhodl o úpadku dlužníka nebo vydal předběžné opatření a další majetek nabytý dlužníkem od těchto okamžiků.¹⁸⁷

1.8.2. Výzva věřitelům k přihlášení pohledávek

Rozhodnutí o úpadku dále obsahuje výzvu věřitelům, kteří tak zatím neučinili, k přihlášení svých pohledávek ve lhůtě dvou měsíců¹⁸⁸ od rozhodnutí o úpadku. Výzva navíc obsahuje žádost o sdělení, jaká zajišťovací práva, která nejsou zřejmá z veřejného seznamu, uplatní věřitelé na dlužnických věcech, právech, pohledávkách nebo jiných majetkových hodnotách s poučením, že jinak mohou odpovídat za škodu nebo jinou majetkovou újmu spojenou s neuvedením nebo opožděným sdělením těchto informací.¹⁸⁹

Chyb v přihláškách pohledávek věřitelů se dle insolvenčního správce v kauze Energetického Holdingu Malina a.s. dopouštějí i advokáti. Důvodem je podle správce též relativní specifická povaha insolvenčního práva. Tím spíše, když se kombinují smlouvy o vzájemném plnění, což je dle správce nejčastější případ vzniku pohledávek v uvedeném řízení.¹⁹⁰

¹⁸³ Například určovací, tzv. excindační (vylučovací) žaloby. Mohou být podány až do okamžiku zpeněžení příslušného majetku (respektive do 30 dnů od vyrozumění podle § 224 odst. 1 a 2 InsZ) a žalovaným musí být mimo dalších náležitostí insolvenční správce. RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 351.

¹⁸⁴ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 349.

¹⁸⁵ Viz. kapitola 1.8.4.

¹⁸⁶ ZEZULKA, Ondřej. Přednáška v rámci kurzu. „*Podnikatel a spotřebitel v ekonomických potížích*“. KPP a EP/FMV/VŠE, 2021/2022.

¹⁸⁷ BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 116, 117.

¹⁸⁸ Dle § 136 odst. 2 písm. d) InsZ a také § 57 odst. 3 OSŘ. Délku lhůty si musí věřitel ověřit v konkrétním vydaném rozhodnutí o úpadku (obecně platí, že pro fyzické osoby činí lhůta pro podávání přihlášek pohledávky 30 dnů a pro právnické osoby platí uvedená lhůta 2 měsíce). BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. str. 120.

¹⁸⁹ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 256.

¹⁹⁰ VOTRUBA, Viktor. *O hospodaření Maliny mám pochybnosti. Proto jsem si vymohl schvalování jejich transakcí, říká insolvenční správce*. Hospodářské noviny, 21/8/2023, str. 8-9.

Věřitelé jsou navíc vyzváni, aby v případě zájmu, insolvenčnímu soudu sdělili, že mají zájem o výkon funkce ve věřitelském orgánu.¹⁹¹ Výzva se věřitelům nedoručuje osobně,¹⁹² ale pouze prostřednictvím insolvenčního rejstříku. Přihlášku pohledávky lze podat pouze na předepsaném formuláři, což napomáhá zejména insolvenčnímu správci k jejich efektivnějšímu zpracování.

Důraz na monitorování insolvenčního rejstříku je pro věřitele zásadní, neboť v případě zmeškání lhůty pro uplatnění jejich pohledávky nebo opožděné zaslání přihlášky pohledávky insolvenčnímu soudu se k takové přihlášce nebude přihlížet a pohledávku věřitele není možné v daném insolvenčním řízení uspokojovat.¹⁹³ Věřitelé primárně hájí své vlastní zájmy a jsou zastoupeni ve věřitelských orgánech,¹⁹⁴ které představují jejich reprezentativní seskupení. Členové těchto orgánů jsou povinni dát společnému zájmu věřitelů přednost před zájmy svými či jiných osob. Věřitelé mají právo hlasovat na schůzi věřitelů, právo popírat pohledávky, právo na uspokojení z majetku dlužníka, práva vykonávaná prostřednictvím věřitelského výboru a právo výkonu dohledu nad insolvenčním správcem.¹⁹⁵

1.8.3. Započtení vzájemných pohledávek

Započtení lze provést i po rozhodnutí o úpadku a je upraveno obecnou úpravou v § 140 odst. 2 a 3 InsZ. Jinak postavení dlužníka věřitele, kterému je v dlužníkově insolvenčním řízení k dispozici právo započtení, se podobá postavení zajištěného věřitele.¹⁹⁶ Započtení patří mezi hmotněprávní pravidla po rozhodnutí o úpadku dlužníka a hovoříme o něm tehdy, když věřitel i dlužník mají vůči sobě pohledávky. Nebo též v situaci, kdy věřitel má za dlužníkem několik pohledávek a jedna z nich byla dlužníkem uhrazena, ale úhradou vznikl přeplatek.¹⁹⁷

Započtení vzájemných pohledávek věřitele a dlužníka je tedy obecně přípustné, ale při splnění několika podmínek, respektive při vyloučení čtyřech uvedených případů. Podle § 140 odst. 3 InsZ započtení možné není tehdy, kdy se dlužníkuv věřitel nestal ohledně své započitatelné pohledávky přihlášeným věřitelem nebo získal započitatelnou pohledávku neúčinným právním jednáním nebo v době nabytí započitatelné pohledávky věděl o dlužníkově úpadku, nebo dosud

¹⁹¹ ZEŽULKA, Ondřej. Přednáška v rámci kurzu. „Podnikatel a spotřebitel v ekonomických potížích“. KPP a EP/FMV/VŠE, 2021/2022.

¹⁹² Ovšem rozhodnutí o úpadku je dlužníku a insolvenčnímu správci dle § 138 InsZ doručováno do vlastních rukou.

¹⁹³ BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 115.

¹⁹⁴ Schůze věřitelů, věřitelský výbor, prozatímní věřitelský výbor a zástupce věřitelů, viz. § 46 a násl. InsZ.

¹⁹⁵ ZEŽULKA, Ondřej. Přednáška v rámci kurzu. „Podnikatel a spotřebitel v ekonomických potížích“. KPP a EP/FMV/VŠE, 2021/2022.

¹⁹⁶ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 313, 321.

¹⁹⁷ BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 121.

neuhradil dosud splatnou pohledávku dlužníka v rozsahu, v němž převyšuje započitatelnou pohledávku tohoto věřitele.¹⁹⁸

Ustanovení § 140 odst. 2 InsZ započtení připouští tehdy, když zákoné podmínky započtení byly splněny již před vydáním rozhodnutí o způsobu řešení úpadku. Specifikum je uvedeno v případě nájmu bytu dlužníkem fyzickou osobou, jehož zaplacenou jistotu dle § 2254 ObčZ je možné započíst věřitelem do okamžiku rozhodnutí o povolení oddlužení dlužníka, nájemce. To tehdy, když zákonné podmínky započtení byly splněny do uvedeného okamžiku povolení oddlužení.

1.8.4. Soudní a rozhodčí řízení se nezahajují, přerušují a rozhodnutí se nevydávají

Podle § 140a InsZ se vydáním rozhodnutí o úpadku a jeho zveřejněním v insolvenčním rejstříku přerušují veškerá soudní a rozhodčí řízení o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na které se v řízení pohlíží jako na přihlášené, nebo o pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují, podle § 170 InsZ.¹⁹⁹ Tedy zejména úroky, ovšem s výjimkou penále z nedoplatku na daních a plnění spojených se sociálním a zdravotním pojištěním.²⁰⁰

Po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku nelze v těchto řízeních pokračovat, jestliže InsZ nestanoví něco jiného. Přerušování řízení brání i nařízení i konání jednání a běhu lhůt stanovených v takových řízeních. Pokud soud, který je příslušný k projednání a rozhodnutí ve věci se dozví o přerušování řízení před ním vedeným, je povinen o tomto přerušování vyrozumět účastníky řízení a poučit je o důvodech nemožnosti pokračování v řízení.²⁰¹

V jiných soudních nebo rozhodčích řízeních nelze po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku podle § 140b InsZ vůbec rozhodnout o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou nebo na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené. Dále nelze rozhodnout o pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují, to neplatí, jde-li o pohledávky na náhradu škody nebo náhradu

¹⁹⁸ HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. Praha: C.H. Beck, 2018, str. 99.

¹⁹⁹ HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. Praha: C.H. Beck, 2018, str. 100. ZEŽULKA, Ondřej. Přednáška v rámci kurzu. „*Podnikatel a spotřebitel v ekonomických potížích*“. KPP a EP/FMV/VŠE, 2021/2022.

²⁰⁰ Vyloučené pohledávky: úroky, úroky z prodlení a poplatky z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů, vzniklých před rozhodnutím o úpadku, pokud přirostly až v době po tomto rozhodnutí. Úroky z prodlení a poplatky z prodlení z pohledávek věřitelů, které se staly splatné až po rozhodnutí o úpadku, pohledávky z darovacích smluv, mimosmluvní sankce, smluvní pokuty (přirostlé nebo splatné až po usnesení o úpadku), náklady účastníků insol. řízení, vzniklé jim účastí v insolvenčním řízení. viz. § 170 InsZ. To ovšem neznamená, že by tyto pohledávky neexistovaly, pouze jsou vyloučené z uspokojení v rámci daného insolvenčního řízení insolvenčním zákonem. BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 130.

²⁰¹ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 258.

nemajetkové újmy věřitelům, způsobené v souvislosti s trestným činem. Totéž platí i na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem a pokud již byl ohledně tohoto TČ během trestního řízení v majetkové podstatě zajištěn majetek dlužníka.²⁰²

Podle § 140c InsZ nelze dále po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku zahájit soudní a rozhodčí řízení o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou nebo na které se v tomto řízení pohlíží jako na přihlášené s výjimkou incidenčních sporů.²⁰³ A nelze zahájit řízení o pohledávkách které se v řízení neuspokojují.²⁰⁴ Jiná řízení než soudní a rozhodčí řízení se podle § 140d InsZ nepřerušují, jde zejména o řízení daňová, ve věcech vkladu do katastru nemovitostí, řízení o dlužných mzdách²⁰⁵ a o pojistném na sociální zabezpečení. Tato řízení lze i nově zahájit i v době po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku, pouze v nich nelze po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku rozhodnout o náhradě škody nebo jiné újmy.²⁰⁶

1.8.5. Výkon rozhodnutí a exekuce

Během doby, po kterou trvají účinky vyvolané rozhodnutím o úpadku nelze nařídit výkon rozhodnutí nebo exekuci na majetek ve vlastnictví dlužníka, ale i další majetek náležející do majetkové podstaty. Pokračování v těchto řízeních by narušovalo princip poměrného uspokojení věřitelů.²⁰⁷ Vyjimku umožňuje § 203 odst. 5 a § 203a InsZ, kde jsou řešeny zvláštní případy privilegovaných pohledávek.²⁰⁸

Za situace, kdy věřitel svoji pohledávku za dlužníkem vymáhá prostřednictvím soudního vykonavatele nebo exekutora, není oprávněn vůči dlužníkovi při vymáhání pohledávky dále postupovat jinak než podáním přihlášky pohledávky do insolvenčního řízení. Pro takového věřitele

²⁰² WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 258, 259.

²⁰³ Tento spor probíhá jako klasické civilní řízení nalézací. Místně a věcně příslušný je, ale krajský soud, u kterého probíhá příslušné insolvenční řízení. Aktivně legitimovanými jsou subjekty, které popřely pohledávku věřitele, tedy např. insolvenční správce nebo jiný věřitel či dlužník. Po dobu, kdy probíhá incidenční spor o pravost, výši nebo pořadí pohledávky, tak insolvenční správce do doby ukončení sporu s prostředky sloužícími k její případné úhradě nijak nedisponuje, viz. § 159–164 InsZ. ZEZULKA, Ondřej. Přednáška v rámci kurzu. „*Podnikatel a spotřebitel v ekonomických potížích*“. KPP a EP/FMV/VŠE, 2021/2022.

²⁰⁴ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 259.

²⁰⁵ Zákon č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele

²⁰⁶ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 259.

²⁰⁷ Zásady potvrzující tento princip jsou uvedené v § 5 InsZ.

²⁰⁸ HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. Praha: C.H. Beck, 2018, str. 100. Super-privilegované a privilegované pohledávky: odměna a hotové výdaje insolvenčního správce, zákonné výživné vzniklé po úpadku, zajištěné pohledávky, odměna sepisovatele návrhu na povolení oddlužení, zákonné výživné vzniklé před úpadkem, náklady spojené s udržováním a správou majetku (SVJ, bytová družstva) a další pohledávky uvedené v § 168 a § 169 InsZ. ZEZULKA, Ondřej. Přednáška v rámci kurzu. „*Podnikatel a spotřebitel v ekonomických potížích*“. KPP a EP/FMV/VŠE, 2021/2022.

se situace rázem změní, neboť jeho individuální postup vůči dlužníku při postupném uhrazování pohledávky, mohl být do té doby relativně úspěšný, ale insolvenční fórum mu toto privilegium jednotlivým věřitelům odnímá.²⁰⁹

Po rozhodnutí o úpadku soudem prvního stupně platí dále pravidlo, že při případném odvolání proti tomuto rozhodnutí se ke skutečnostem, které nastaly nebo vznikly po vydání tohoto rozhodnutí při odvolacím řízení neprihlíží, dle § 141 odst. 1 InsZ. Dále dle stejného ustanovení platí, že proti rozhodnutí o úpadku vydaném na návrh dlužníka, není odvolání přípustné. Proti rozhodnutí o úpadku vydaném na základě insolvenčního návrhu věřitele se může odvolat pouze dlužník. Obdobné platí dle § 146 odst. 2 InsZ o jiných rozhodnutích o insolvenčním návrhu.²¹⁰

1.9. Testy úpadku

Podnikatelským subjektům nic nebrání v tom, aby si sami v rámci dobré správy korporace prováděly testy insolvence, které jim vyhodnotí riziko úpadku. Testem se sledují zejména veličiny, které jsou předmětem níže uvedených testů bilančního a likvidity. Primárně tedy sledují, zda existují závazky 30 dnů případně 90 dnů po lhůtě splatnosti nebo porovnávají objem majetku korporace proti jejím celkovým závazkům, a to splatným i nesplatným. Výsledky hospodaření stavajícího a minulých účetních období, z důvodu zjištění jejich výsledků, zda převažují kladné či záporné hodnoty. V neposlední řadě je i zjišťováno, zda vlastní kapitál spravované korporace vykazuje vyšší hodnotu než její základní kapitál.²¹¹

1.9.1. Bilanční test

Tímto testem má být zjištěno předlužení dlužníka, tedy jeho skrytá forma úpadku.²¹² To proto, že test vychází z bilančního vztahu, tedy poměru mezi aktivy a pasivy dlužníka. Z účetního hlediska musí být obě položky ve stejné výši. Pokud je testem osvědčeno, že došlo ke spotřebování vlastního kapitálu dlužníka a dalších aktiv dlužníka a jeho závazky jsou vyšší než aktiva včetně pohledávek za dlužníky dlužníka, jedná se o úpadek dlužníka formou předlužení. Do testu je ale

²⁰⁹ BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 115.

²¹⁰ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 19.

²¹¹ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 26.

²¹² Takové předlužení, které věřitel v danou chvíli nevidí, i když nemá například zaplacen za poskytnuté služby nebo za dodané zboží. Ukládání účetních výkazů do Sbírký listin Obchodního rejstříku není příliš dodržováno, a tak dochází k neplnění povinností ukládání zákonem stanovených dokumentů v jednoročních intervalech. Povinnost ukládá zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví. Kontrolu dodržování povinnosti provádí rejstříkový soud, viz. § 66 písm.c), § 67, zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, a také Finanční úřad.

nutné zahrnout a zohlednit tržní hodnotu aktiv,²¹³ tedy jistý ekonomický potenciál dlužníka. To s ohledem na § 3 odst. 4 věta třetí InsZ,²¹⁴ čímž se situace relativně komplikuje a otevírá se prostor pro jisté hříčky s čísly.²¹⁵ Rozvahovým testem je tedy poměřována hodnota dlužníkovy majetku oproti výši jeho dluhů. V § 495 ObčZ je definován pojem majetek a jmění. V následujících ustanoveních ObčZ jsou jednotlivé věci hmotné a nehmotné specifikovány. Zejména v souvislosti s předlužením podnikatele, na kterého lze tento test výhradně aplikovat, stojí za pozornost § 502 ObčZ, který upravuje definici obchodního závodu. Navazující ustanovení § 505 ObčZ upravuje součásti věci. Vzhledem k tomu, že obchodní závod je soubor jmění, který slouží podnikateli k provozování jeho činnosti, tak majetek a dluhy v takové závodě nejsou statickou veličinou, ale mění se v čase. Podnikatel tak může stav faktického předlužení odvracet například kombinací přechodného zvyšování hodnoty majetku a snížením hodnoty dluhů nebo pouze jedním z uvedených opatření.²¹⁶

Jak je uvádím i v kazuistice kap. č. 3, v případě Energetického Holdingu Malina a.s., tak dlužník, který je vybaven výkonným právním a daňově účetním aparátem, se jeho prostřednictvím dokáže v uvedených zákonných nuancích relativně dobře pohybovat a orientovat. Kompetentní personál jistě nemusí být pro podnikatele na škodu, naopak, ale vždy je nutné k situacím indikujícím úpadek podnikatele, nejenom ve formě předlužení, přistupovat tak, že věřitelé nejsou u takového dlužníka vždy na prvním místě, při dlužníkově vlastní záchraně. Výsledky takových aktivit podnikatele a jeho týmu v těchto úpadkových fázích, tak mohou potvrzovat porušení jak ustanovení InsZ, ale dokonce i Trestního zákoníku.²¹⁷ S ohledem na výše uvedené skutečnosti a strohé ustanovení InsZ není bilanční test, který předlužení potvrdí pro dlužníky žádnou

²¹³ Způsob a forma ocenění majetku není zákonem dána, InsZ v tomto směru ničeho neupravuje. Garance procesních práv účastníků insolvenčního řízení, by měla být zajištěna provedením ocenění aktiv ideálně znaleckým posudkem. Nemluvě o absenci metody objektivního ocenění hodnoty očekávaných výnosů. SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 17.

²¹⁴ „Při stanovení hodnoty dlužníkovy majetku se přihlíží také k další správě jeho majetku, případně k dalšímu provozování jeho podniku, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat.“

²¹⁵ VESELÁ, Jarmila a kol. *Insolvenční zákon 2008-2020. Data – Názory – Predikce*. Praha: Stálá konference českého práva, 2021, str. 41.

²¹⁶ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 23.

²¹⁷ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 24.

nepřekonatelnou překážkou. Přesto, že jim ve společnosti či závodě téměř nic nepatří,²¹⁸ tak se snaží mít vliv na jeho sanaci a oddalovat tak již jediné možné východisko, kterým je konkurz.²¹⁹

1.9.2. Test likvidity, cash flow test

Jedná se o test, který může potvrdit či vyvrátit platební neschopnost dlužníka. Ta představuje situaci, kdy dlužník není schopen plnit svoje závazky v daném čase a výši, tedy řádně²²⁰ a včas. Oproti testu bilančnímu je testem likvidity odhalován nebo jen potvrzován již často úpadek zjevný, neboť věřitelé nepotřebují vidět ani uzávěrku dlužníka, ale stačí, že nemají na účtu prostředky, na které mají nárok, delší dobu po splatnosti. Platební neschopnost ještě neznamena, že dlužník nebude schopen sanačního řešení nebo naopak, že musí projít konkursem. Je ale uváděno, že v přechodných problémech, tedy i v platební neschopnosti, by dlužník měl být schopen překlenout ekonomicky nepříznivé období pomocí úvěru.²²¹

Takto získané disponibilní zdroje mají dlužníku pomoci překlenout stav platební neschopnosti. Pokud dlužníkova aktiva mají jistou hodnotu, generují přijatelné marže i cash flow, tak je dlužník schopen k takovému úvěru poskytnout i zajištění. V opačném případě jsou věřitelé znejistěni a vzniká problém honu na majetek dlužníka, který může začít „ohrožovat“ majetkovou podstatu dlužníka.²²² Ani institut mezery krytí, kterým se zabývám v kap. 2.5, nebude pro takového dlužníka využitelný, neboť dlužník by se do parametrů institutu uchýlit nemohl, z důvodů, které uvádím v kap. 2.5.3, viz § 12 vyhlášky č. 190/2017 Sb.

V testu likvidity jde vždy o to zjistit, zda je dlužník schopen platit své dluhy, tak jak se stávají splatnými. Zda jeho likvidní aktiva postačují k úhradě splatných dluhů, v případě problémů s likviditou mohou věřitelé využít svého práva podat insolvenční návrh a dlužník zároveň splněním své povinnosti jej musí podat též, v případě dlužníka navíc nepovinně i jen z důvodu

²¹⁸ Jedná se o situaci, kdy jsou vymazány reziduální nároky společníků či investorů a vlastníky podnikatele (právnícké osoby) se stávají věřitelé. To od okamžiku, kdy je spotřebován vlastní kapitál společnosti, tedy ne až soud prohlásí úpadek po oddalovaném podání insolvenčního návrhu. RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 88.

²¹⁹ VESELÁ, Jarmila a kol. *Insolvenční právo 2008-2020. Data – Názory – Predikce*. Praha: Stálá konference českého práva, 2021, str. 41, 42.

²²⁰ Myšleno v plné výši finančního plnění, ne kvalitu plnění, což není předmětem insolvenčního práva, viz. komentář kap. 1.5.

²²¹ VESELÁ, Jarmila a kol. *Insolvenční právo 2008-2020. Data – Názory – Predikce*. Praha: Stálá konference českého práva, 2021, str. 42.

²²² SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 10.

hrozícího úpadku.²²³ Test likvidity se stal součástí právního řádu od 1. 7. 2017²²⁴ a má být doplňkem testu bilančního, kterým je zjišťován úpadek dlužníka z důvodu předlužení.²²⁵

²²³ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 235.

²²⁴ Zákon č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 186/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (InsZ).

²²⁵ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 215.

2. Způsoby řešení úpadku

Jestliže bylo insolvenčním soudem na základě osvědčení nebo dokazování zjištěno a následně rozhodnuto o úpadku dlužníka,²²⁶ tak nastává druhá fáze insolvenčního řízení, kdy se rozhoduje o tom, jakým způsobem bude úpadek řešen.²²⁷ Jiné zdroje rozdělují insolvenční řízení pouze do dvou základních fází, kdy na rozdíl od Richtera, druhá a třetí fáze splývá v jednu (nalezení způsobu řešení úpadku a realizace zvoleného způsobu).²²⁸

Řešení úpadku dlužníka je v zásadě podstatou insolvenčního řízení, jehož prostřednictvím mají být vypořádány majetkové vztahy mezi širším okruhem věřitelů a dlužníkem.²²⁹ Insolvenční zákon dle § 4 odst. 1 taxativně vymezuje čtyři způsoby řešení úpadku, kterými jsou konkurz, reorganizace, oddlužení a zvláštní způsoby řešení úpadku. Poslední jmenovaný způsob InsZ stanoví pro určité subjekty nebo pro určité druhy případů. Jednotlivými způsoby řešení úpadku, se budu postupně zabývat v následujícím textu.

Jednotlivé způsoby řešení úpadku jsou od sebe výrazně odlišné, podle různých kritérií. Jednak podle přípustnosti subjektů ke zvoleným řešením nebo podle odlišného výsledku řešení úpadku. Rozdíly spočívají i v následném zániku či nezániku neuspokojených dluhů, likvidačního nebo sanačního způsobu řešení úpadku. Uvedené rozlišnosti a postupy však nejsou jednoznačné a dochází k určitým styčným bodům, kdy například neúspěšná sanace, může být změněna na likvidační způsob řešení úpadku konkurzem.²³⁰ Reorganizace připouští i prvky konkurzu, kdy je rozprodávána část majetkové podstaty i v rámci sanačního řešení, viz. sporná dispozice s majetkovou podstatou managementem dlužníka zmíněná v kap. 2. 2. 3. Dispoziční oprávnění k majetkové podstatě je závislé na zvoleném způsobu řešení úpadku a volba způsobu řešení úpadku je zásadně na rozhodnutí věřitelů.²³¹

Varianty způsobu řešení úpadku můžeme též označit jako obecné a zvláštní. Tradiční likvidační způsob řešení úpadku, kterým je konkurz může být srovnáván, co do zásahu majetkové sféry dlužníka, s výkonem rozhodnutí či exekucí, ovšem v daleko větší síle, neboť proces probíhá

²²⁶ Toto rozhodnutí dle § 136 InsZ je základním předpokladem pro další rozhodování insolvenčního soudu ohledně způsobu řešení úpadku.

²²⁷ Insolvenční řízení je koncipováno jako třífázový proces, kdy první fáze představuje rozhodnutí o tom, zda subjekt na základě podaného návrhu je či není v úpadku, výsledkem druhé fáze je rozhodnutí soudu o způsobu řešení úpadku a ve třetí fázi je řešen úpadek způsobem ve druhé fázi zvoleným. RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 426.

²²⁸ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 217.

²²⁹ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 19.

²³⁰ Změna probíhajícího způsobu řešení úpadku na konkurz v případě reorganizace dle § 363 InsZ a v případě oddlužení dle § 418 InsZ.

²³¹ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 20.

centralizovaně za účasti sjednocených přihlášených věřitelů. Konkurz tedy patří mezi obecnou variantu způsobu řešení úpadku.²³²

Nelikvidační způsoby řešení úpadku, které řádíme mezi zvláštní, jsou také určeny pro podnikatele i nepodnikatele a počítají s pokračováním podnikatelské činnosti dlužníka, nebo umožnění dalšího ekonomického startu fyzické osoby. I tyto nelikvidační způsoby řešení úpadku mají primární cíl v poměrném uspokojení věřitelů, ale sekundárně jde o sanaci dlužníkovy závodu či dalšího ekonomické fungování fyzické osoby. Sanační způsoby tedy jsou reorganizace u aktivního podnikatele a oddlužení u nepodnikatele.²³³ Pokud je sekundární cíl uvedených sanačních opatření naplněn, tak nepřímo dochází i k podpoře cíle primárního, kdy věřitelé jsou uspokojeni postupným splacením předem dohodnutého objemu dluhů. Pokud dlužníci jsou objektivně schopni uvedenými sanacemi úspěšně projít, tak věřitelé mají zaručený jistý výnos, který je oproti likvidačnímu způsobu řešení úpadku dlužníka řádově vyšší.²³⁴

Jiným kritériem na rozdíl od výše uvedeného, je při posuzování použití obecných nebo zvláštních způsobů řešení úpadku vymezení způsobu řešení úpadku u posledně jmenovaného způsobu řešení úpadku, který stanovuje zvláštní způsoby řešení pro určité subjekty nebo určité druhy případů. Konkrétně se jedná o úpadek finančních institucí. Tento zvláštní přístup není zvolen kvůli samotným dlužníkům, u nichž ostatně důvody úpadku nemusí být odlišné od „nezvláštních“ subjektů, ale jde především o jejich klienty, kteří by mohli být neúměrně poškozeni standardními způsoby a metodami možnými v například ve „standardním“ konkurzu. U uvedených subjektů nebo zvláštních případů jde, ale i tak z povahy jejich činnosti či provozu o varianty likvidační.²³⁵ Věřitelé v podobě běžných vkladatelů by jistě například neměli zájem na sanaci banky, a ještě částečně ze svých prostředků. Touto problematikou se dále krátce zabývám v kap. 2. 4.

²³² WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 217.

²³³ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 217. V současné době již i fyzické osoby a jejich dluhy, které mají původ v podnikání

²³⁴ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 217, 218.

²³⁵ WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2022, str. 218.

2.1. Konkurz

Konkurz je likvidační způsob řešení úpadku a je jedinným možným způsobem řešení úpadku u obchodních společností, které nesplňují kvantitativní kritéria pro způsob řešení úpadku reorganizací. Nebo také u těch společností, které sice kvantitativní podmínky splňují, ale ve stanovené lhůtě návrh na řešení úpadku reorganizací a následný reorganizační plán nepředloží soudu, viz. kap. 2.2.2.

Konkurz je tedy obecný způsob řešení úpadku a je obecně přístupný všem fyzickým a právnickým osobám.²³⁶ Institut je upraven v ustanoveních § 244 až § 253 InsZ. Jde o způsob řešení úpadku, který je založen na principu zásadního poměrného uspokojení zjištěných pohledávek věřitelů z výnosů zpeněžení majetkové podstaty. Neuspokojené pohledávky nebo jejich části po ukončení konkurzu dle § 244 InsZ zásadně nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak.

Například v případě pohledávky, kterou dlužník při přezkumném jednání nepopřel, se právo věřitele podat návrh na výkon rozhodnutí promlčuje až po uplynutí deseti let od pravomocného zrušení konkurzního řízení.²³⁷ Jinou sankcí spojenou se zrušeným konkurzem z důvodu nedostatku majetku je pro fyzickou i právnickou osobu tříletý zákaz provozování živnosti.²³⁸ Pohledávky zajištěných věřitelů jsou uspokojeny z výtěžku zpeněžení zajištění a ve zbývajícím rozsahu zanikají. V případě po konkurzu nezrušené právnické osoby, lze zbývajících nezaniklé pohledávky věřitelů dále u této osoby vymáhat.²³⁹

2.1.1. Prohlášení konkurzu, probíhající řízení a další procesní úkony

Podle ustanovení § 245 InsZ účinky prohlášení konkurzu nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o prohlášení konkurzu v insolvenčním rejstříku. Mimo jiné se prohlášením konkurzu přerušuje likvidace právnické osoby a pokud soud nerozhodne jinak, tak zaniká předběžné opatření, bylo-li nařízeno.

Prohlášením konkurzu se přerušují soudní a rozhodčí řízení, a naopak se prohlášením konkurzu nepřerušují řízení trestní, dědická a řízení o pozůstalosti. Dále se nepřerušuje řízení o výživném nezletilých dětí, bez ohledu na procesní pozici dlužníka v takovém řízení. Nepřerušuje

²³⁶ ZEŽULKA, Ondřej. Přednáška v rámci kurzu. „*Podnikatel a spotřebitel v ekonomických potížích*“. KPP a EP/FMV/VŠE, 2021/2022.

²³⁷ Exekucním titulem bude upravený seznam přihlášených pohledávek/přezkumný list věřitele, dle § 418 odst. 6 InsZ. ELISCHER, David – SEDLÁČEK, Miroslav – DRACHOVSKÝ, Ondřej. *Praktická příručka při řešení vybraných právních problémů aneb otázky a odpovědi*. Praha: Alteda, 2022, str. 89.

²³⁸ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022, str. 42. Majetek není dostačující ani na úhradu nákladů insolvenčního řízení nebo je zcela nepostačující pro uspokojení věřitelů, viz. § 8 odst. 2, zákona č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon.

²³⁹ BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 122.

se řízení o výkonu rozhodnutí nebo exekuce, řízení ve věci ochrany osobnosti a ve věcech ochrany názvu a dobré pověsti právnické osoby, dále řízení ve věcech veřejných rejstříků a ve věcech kapitálového trhu. Přerušují se řízení, v nichž je dlužník jediným účastníkem řízení. Dle § 266 odst. 1 písm. c) InsZ se mimo jiné nepřerušuje po prohlášení konkurzu řízení o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela. Dle § 268 InsZ prohlášením konkurzu ovšem zaniká společné jmění manželů a prohlášení konkurzu má stejné majetkoprávní účinky jako zánik manželství.²⁴⁰

Věřitelé se mohou se svými pohledávkami do konkurzního řízení přihlásit již v okamžiku zahájení insolvenčního řízení, konec lhůty pro podání přihlášky končí uplynutím lhůty pro přihlášení pohledávky. Délka lhůty pro přihlášení pohledávky nesmí být stanovena kratší než 30 dnů a delší než 2 měsíce, viz kap. 1.8.2. V případě, že věřitel nepřihlásí svoji pohledávku včas nebo neprovede na výzvu opravu či doplnění přihlášky pohledávky, nebude k jeho přihlášce přihlédnuto a jeho nárok v rámci insolvenčního řízení nelze uspokojit.²⁴¹ Procesní úkony navazující na prohlášení konkursu jsou uvedeny v § 277 až § 282 InsZ.

2.1.2. Majetková podstata, zpeněžení a nakládání s výtěžkem

Rozsah majetkové podstaty je dle § 205 InsZ určován majetkem, který je určen k uspokojení dlužníkových věřitelů. Její rozsah je určen podle toho, zda insolvenční návrh podal sám dlužník nebo jeho věřitel. V prvním případě jde o majetek, který dlužníkovi patřil v době zahájení řízení. V druhém případě jde o dlužníkův majetek v době nařízení předběžného opatření nebo rozhodnutí o úpadku. V obou případech do majetkové podstaty náleží i majetek později získaný v průběhu řízení.

Zpeněžení majetkové podstaty je možné zahájit teprve po právní moci²⁴² rozhodnutí o prohlášení konkurzu, nejdříve však po první schůzi věřitelů, dle § 283 odst. 2 InsZ. Schůze věřitelů si může nárokovat rozhodnutí o způsobu zpeněžení majetkové podstaty nebo může správci určitý způsob doporučit.²⁴³ Zpeněžení majetkové podstaty je možné provést pouze způsoby uvedenými v § 286 InsZ. Jednak prodejem majetku ve veřejné dražbě,²⁴⁴ soudním prodejem věcí movitých i nemovitých podle ustanovení prodeje movitých věcí a nemovitých věcí²⁴⁵ či prodejem majetku

²⁴⁰ BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 122.

²⁴¹ BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 122.

²⁴² Podle § 93 odst. 2 InsZ platí dvouměsíční lhůta pro odvolání

²⁴³ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 430.

²⁴⁴ Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách

²⁴⁵ § 321 až § 338a, zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

mimo dražbu.²⁴⁶ Poslední možností zpeněžení majetku je dražba provedená soudním exekutorem.²⁴⁷

Zpeněžení majetku sloužícího k zajištění se provádí podle pokynů zajištěného věřitele dle § 293 odst. 1 InsZ. Podle stejného ustanovení může správce po potvrzení insolvenčním soudem pokynu zajištěného věřitele nevyhovět s tím, že předmět zajištění lze dle správce zpeněžit výhodněji.²⁴⁸ Likvidační způsob řešení úpadku v podobě konkurzu negativně ovlivňuje i hodnotu podnikatelského závodu a významně snižuje jeho souhrnou hodnotu. Majetek je zpeněžen s minimální podporou stávajícího vedení a v časové tísní. Likvidační řešení již prakticky nezohledňuje, věci nehmotné, které byly významné svojí specifikací pro konkrétního podnikatele, například organizační struktura, kooperační vztahy, ale i pracovní síla rázem ztrácí na hodnotě i významu.²⁴⁹

2.1.3. Konečná zpráva a rozvrh, zrušení konkurzu, nepatrný konkurz

Podkladem pro rozvrhové usnesení soudu je konečná zpráva dle § 302 InsZ. Zprávu vypracuje insolvenční správce²⁵⁰ a měl by dbát na to, aby ideálně v průběhu celého konkurzního řízení shromažďoval a evidoval materiály a evidenci požadovanou uvedeným ustanovením a následně soudem také vyžadovanou. Konečnou zprávu soud zveřejní v insolvenčním rejstříku a nařídí dle § 304 odst. 2 a 3 InsZ jednání k jejímu projednání.²⁵¹

Konečná zpráva obsahuje také způsob uspokojení věřitelů. Ti mohou proti návrhu konečné zprávy podat námitky, které se podávají do 15 dnů ode dne zveřejnění zprávy v insolvenčním rejstříku. Případné námitky budou projednány na výše uvedeném nařízeném jednání před insolvenčním soudem. V případě, že návrh konečné zprávy není věřiteli ani dalšími účastníky insolvenčního řízení napadán, insolvenční soud vydá po právní moci rozhodnutí o schválení konečné zprávy dle § 306 InsZ rozvrhové usnesení. Rozvrhové usnesení po předchozí kontrole jeho věcné správnosti obsahuje určení částek, které mají být jednotlivým věřitelům vyplaceny. Věřitelé se uspokojují podle charakteru přihlášených pohledávek.²⁵²

Zrušení konkurzu je upraveno v § 308 a násl. InsZ. Po proběhnutí výše uvedených kroků je to ideálně dle odst. 1 písm c) uvedeného ustanovení InsZ, kdy insolvenční soud rozhodne i bez

²⁴⁶ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 431.

²⁴⁷ § 76 odst. 2, zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

²⁴⁸ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 431.

²⁴⁹ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 8.

²⁵⁰ Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích

²⁵¹ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 458.

²⁵² BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 123.

návrhu o zrušení konkurzu po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení. Další tři důvody, kdy soud rozhodne o zrušení konkurzu i bez návrhu jsou v uvedeném odstavci dále odůvodněny zcela nedostatečným majetkem pro uspokojení věřitelů, což v praxi nebývá vyjimečné. Další důvody spočívají v tom, že ani dodatečně nebyl osvědčen úpadek dlužníka, to neplatí, pokud již byla zpeněžena podstatná část majetkové podstaty. Poslední důvod, vyskytující se také vyjimečně je ten, když soud zjistí, že není přihlášený žádný věřitel a pohledávky jsou všechny uspokojeny. I dlužník může soudu sám navrhnout zrušení konkurzu, to tehdy, pokud soudu předloží listinu, vyjadřující souhlas se zrušením konkurzu s ověřenými podpisy všech věřitelů a insolvenčního správce.²⁵³

Nepatrný konkurz představuje zvláštní formu konkurzu, je přístupný pro fyzické osoby nepodnikatele a podnikatele s obratem, který za poslední účetní období, předcházející prohlášení konkurzu, podle zákona o účetnictví²⁵⁴ nepřesahoval 2 mil. Kč a zároveň nemá takový dlužník více jak 50 věřitelů. Institut je upraven v § 314 - § 315 InsZ. Odchytky proti standardnímu konkurznímu řízení jsou například v tom, že není třeba ustavovat věřitelský výbor a stačí ustanovit zástupce věřitelů,

Nepatrný konkurz není samostatným způsobem řešení úpadku, ale pouze procesní úlevou v případě konkurzu.²⁵⁵ Právní úprava nepatrného konkurzu je vedena zájmem o minimalizaci transakčních nákladů insolvenčního řízení. Ovšem věřitelé mohou prostřednictvím schůze věřitelů podle ustanovení § 315 InsZ rozhodnout i jinak, tedy zjednodušený postup nepatrného konkurzu neuplatňovat. Důvodem může být zájem na větší transparentnosti řízení a vyšším výnosu zpeněžení.²⁵⁶

2.2. Reorganizace

Reorganizace je jedním ze sanačních způsobů řešení úpadku nebo hrozícího úpadku, který je přístupný pouze pro podnikatele. Jejím cílem je zachování provozu dlužníkovu podniku spolu s realizací ozdravných opatření. Podmínkou přístupu k reorganizaci je dle § 316 odst. 4 InsZ alternativní splnění podmínek testu velikosti (*kvantitativní test*) subjektů s celkovým ročním úhrným obratem za účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu, který dosáhl nejméně částky 50 mil Kč nebo dlužník zaměstnává v pracovním poměru nejméně 50 zaměstnanců. Během reorganizace jsou pohledávky věřitelů uspokojovány průběžně a pohledávky nezařazené do

²⁵³ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 458, 459.

²⁵⁴ Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví

²⁵⁵ SMOLÍK, Petr. Přednáška v rámci kurzu. „*Insolvenční právo*“. KOP/PF/UK, 2020/2021.

²⁵⁶ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 459.

reorganizačního plánu zanikají.²⁵⁷ Podmínkou zániku neuspokojených pohledávek je ovšem splnění všech povinností souvisejících s reorganizací.

Reorganizace není ani tak způsobem řešení úpadku, jako spíše způsobem, jak se na způsobu řešení úpadku s věřiteli dohodnout. Lze totiž vést v rámci insolvenčního procesu, pod dohledem soudu mezi stranami strukturované vyjednávání na základě demonstrativního výčtu opatření dle § 341 odst. 1 a 2 InsZ, viz níže opatření uvedeny v rámci kap. 2.2.2.²⁵⁸ Výsledkem takových jednání je obvykle dohoda v podobě reorganizačního plánu,²⁵⁹ o nové kapitálové struktuře dlužníka.²⁶⁰

2.2.1. Návrh na povolení reorganizace, reorganizační plán

Kvantitativní omezení dle § 316 odst. 5 a 6 InsZ se nepoužijí na dlužníka, který předloží soudu s insolvenčním návrhem a nejpozději do rozhodnutí o úpadku i návrh na povolení reorganizace spolu s vypracovaným a většinou zajištěných i nezajištěných věřitelů schváleným reorganizačním plánem. Jedná-li se o návrh věřitelský, tak plán musí být předložen nejpozději od rozhodnutí o úpadku v prodloužené lhůtě 30 dnů. Dlužník před rozhodnutím o úpadku o tuto dodatečnou lhůtu musí požádat.²⁶¹

Reorganizací je možné podle § 318 odst. 1 InsZ, řešit i teprve hrozící úpadek, v tom případě může dlužník po podaném insolvenčním návrhu dále podat návrh na povolení reorganizace nejpozději do rozhodnutí o úpadku. V ostatních případech, tedy buď věřitel přihlášený do insolvenčního řízení nebo dlužník, mohou návrh na povolení reorganizace podat nejpozději do 10 dnů před první schůzí věřitelů, která se má konat po rozhodnutí o úpadku.

Pokud je dlužnický insolvenční návrh spojován s návrhem na povolení reorganizace, musí podání dlužníka splňovat podání, každý z obou návrhů samostatně. Pokud bude návrh na povolení reorganizace soudem shledán vadným, stanoví navrhovateli maximální lhůtu 7 dnů na odstranění nedostatků, dle § 320 InsZ. Seznamy dlužnických závazků, majetku, zaměstnanců, dle § 104 InsZ jsou též nedílnou součástí návrhu.²⁶²

²⁵⁷ ZEZULKA, Ondřej. Přednáška v rámci kurzu. „Podnikatel a spotřebitel v ekonomických potížích“. KPP a EP/FMV/VŠE, 2021/2022.

²⁵⁸ Zákon možné způsoby provedení reorganizace nazývá opatřeními. To již naznačuje, že se nejedná o direktivní likvidační postup vůči dlužníku, ale pouze o jistou úpravu jeho dosavadního provozu.

²⁵⁹ Tato dohoda nemusí být schválena jednomyslně, ale dle § 347 InsZ stačí souhlas věřitelů kontrolujících buď nejméně polovinu objemu všech pohledávek nebo většiny hlasů dlužníka s dispozičním oprávněním, tedy společníků nebo členů dlužníka. To s ohledem na eliminaci vydíracího potenciálu některých věřitelů. RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 460.

²⁶⁰ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 459.

²⁶¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022, str. 44.

²⁶² MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022, str. 42, 43.

Reorganizační plán je stěžejním dokumentem, který je upraven v § 338 a násl. InsZ a vymezuje práva a povinnosti osob dotčených reorganizací.²⁶³ Návrh reorganizačního plánu podává dlužník insolvenčnímu soudu a tento návrh je buď v souladu s vůlí jeho věřitelů či nikoliv. Podle § 339 odst. 1 InsZ má dlužník přednostní právo k sestavení reorganizačního plánu, a to i tehdy, když insolvenční návrh podal některý z věřitelů.²⁶⁴ Ovšem toto právo dlužníka není absolutní, dlužník jej pozbývá, když soudu oznámí, že plán předložit nehodlá a také tehdy, pokud se tak usnesli věřitelé na schůzi věřitelů. Schůze věřitelů tak může učinit rovněž kdykoliv při projednávání a schvalování návrhu na povolení reorganizace, dle § 339 odst. 2 a 3 InsZ.

Právo věřitelů vytvořit a schválit reorganizační plán je obsaženo v § 344 až 347 InsZ. Reorganizační plán musí být vždy dle § 348 schválen insolvenčním soudem a jeho plnění probíhá pod kontrolou věřitelského výboru a insolvenčního správce.²⁶⁵ Obsahem reorganizačního plánu je mimo jiné dle § 340 InsZ rozdělení věřitelů do skupin, podle typu přihlášených pohledávek a s určením, jak bude v rámci reorganizace s těmito pohledávkami nakládáno. Postavení věřitelů je také rozhodné pro hlasování o přijetí plánu.²⁶⁶

2.2.2. Způsob provedení, ukončení

Způsob provedení reorganizace je mimo jiné součástí reorganizačního plánu. Volba jednotlivých opatření, nebo jejich vhodná kombinace je na volbě a následné shodě dlužníka s jednotlivými skupinami věřitelů. Plánem lze například měnit výši nebo prominout dluh, jeho splatnost, úrokový výnos, pořadí pohledávek (včetně zajištěných), zvýšení základního kapitálu nebo přeměna dluhu na obchodní podíly, dle § 341 odst. 1 písm. a) a e) InsZ. Výsledkem je často situace, že majetek společnosti je prodán věřitelům dlužníka. Tento postup lze označit za reorganizaci klasického typu, kdy majetek dlužníka zůstává na místě a změněna je v případě dlužníka obchodní kapitálové společnosti pouze její kapitálová struktura.²⁶⁷ Dalším možným

²⁶³ BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 124.

²⁶⁴ Dle § 339 odst. 1 InsZ činí lhůta k podání reorganizačního plánu dlužníkem 120 dnů od rozhodnutí o povolení reorganizace, pokud nebyl podán současně s návrhem na povolení reorganizace. Lhůta může být na návrh dlužníka přiměřeně prodloužena až o 120 dnů.

²⁶⁵ ELISCHER, David – SEDLÁČEK, Miroslav – DRACHOVSKÝ, Ondřej. *Praktická příručka při řešení vybraných právních problémů aneb otázky a odpovědi*. Praha: Altada, 2022, str. 90.

²⁶⁶ BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 124.

²⁶⁷ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 487, 488, 492, 493. Jak uvádí Richter i v dalších částech publikace, tak ke změně kontroly společnosti již dochází faktickým úpadkem společnosti. Okamžikem úpadku reziduální nárok společníků na majetek společnosti z rozvahy mizí a na jejich místa nastupují věřitelé, tedy podstatně dříve, než dojde k vypořádání některým ze způsobů řešení úpadku. Tak jak jsem uvedl i v kap. 1.9.1, tak si troufám konstatovat, že tato skutečnost je dalece za běžným vnímáním a chápáním společníků a volených členů dotčených společností.

opatřením je převod majetku na novou nebo nové společnosti, jež budou mít novou kapitálovou strukturu, dle § 341 odst. 1 písm. c) a d). InsZ. Věřitelé mohou být uspokojeni také nabytím podílů v nové společnosti nebo z výnosu z prodejů podílů třetím stranám. Podstatné je, aby majetek byl na nové subjekty převeden bez starých dluhů. Eliminace dluhů je ostatně hlavním důvodem reorganizace.²⁶⁸

Zpeněžení majetkové podstaty nebo její části, dle § 341 odst. 1 písm. b) InsZ je v reorganizaci k dispozici jako jedno z dalších opatření, byť se může zdát, že se jedná výhradně o konkurzní řešení. Předmětem prodeje části podstaty mohou být například neklíčová aktiva dlužníka. Přesto nebezpečí pro věřitele při reorganizaci prováděné prostřednictvím prodeje majetkové podstaty je podstatně větší než u konkurzu. Zásadní rozdíl je v tom, že u konkurzu zpeněžuje majetkovou podstatu insolvenční správce, tedy osoba na dlužníkově personálně nezávislá a do jisté míry ekonomicky motivována na výsledku zpeněžení, tak to v reorganizaci toto neplatí. Naopak dlužníkův management je osobou s dispozičním oprávněním²⁶⁹ a není důvod se domnívat, že bude jeho primárním zájmem při prodeji části majetkové podstaty sledovat dosažení nejvyššího výnosu pro věřitele. Výsledkem mohou být například výhodné prodeje subjektům spřízněným s dlužníkem. Obranou věřitelů může být důsledné vynuovení poctivosti záměru dlužníka, která je v rámci reorganizace vyžadována a zmiňována v ustanovení § 326 a § 348 odst. 1 písm. b) InsZ. Dlužník by měl v rámci uvedené poctivosti svoje kroky konfrontovat s ustanoveními § 289 a § 295 InsZ, které jinak kladou nároky na insolvenčního správce při zpeněžení majetkové podstaty při konkurzu. Tato ustanovení musí být pro dlužníka disponujícího majetkovou podstatou v reorganizaci minimální standardní laťkou, pod kterou nemůže klesnout, jinak se vystavuje riziku napadnutí jeho jednání, z důvodu jím sledovaného nepoctivého záměru. Insolvenční soud navíc při schválení reorganizačního plánu vyžaduje dle § 348 odst. 1 písm. b) InsZ záruku, že věřitelé získají při reorganizaci plnění ve stejné nebo vyšší hodnotě, než by zřejmě získali, kdyby byl úpadek řešen konkurzem.²⁷⁰

Reorganizace může být ukončena buď splněním reorganizačního plánu, tedy způsobem, který byl stranami od počátku zamýšlen. V opačném případě je reorganizace zrušena nebo je transformována na konkurz a v tom případě je v řízení dále postupováno podle procesních postupů určených pro konkurz, viz. kap. 2.1.

²⁶⁸ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 491.

²⁶⁹ Některá právní jednání však může dlužník činit jen se souhlasem insolvenčního správce (například uzavírání zásadních smluv). Svůj vliv na omezenost právního jednání dlužníka (obchodní korporace) má i pozastavení funkce nejvyššího orgánu obchodní korporace, tedy valné hromady nebo členské schůze. Rozhodnutím o povolení reorganizace na místo výkonu těchto orgánů rozhoduje v jejich působnosti insolvenční správce. BOHÁČKOVÁ ŠVABOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 124.

²⁷⁰ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 492, 493, 494, 495.

Uvedená druhá varianta může nastat v různých fázích reorganizace a postupy, důvody a lhůty na základě kterých tak rozhodne insolvenční soud jsou upraveny v § 362 a § 363 InsZ. Mimo jiné se jedná například o již zmiňovanou absenci poctivého záměru dlužníka, neplacení úroků zajištěným věřitelům, nesestavení nebo neschválení reorganizačního plánu či zastavení podnikání dlužníka, které nebylo reorganizačním plánem předpokládáno.²⁷¹ Splnění plánu je ideální situace, která spočívá v odvrácení úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka, který zároveň splnil povinnosti a zejména nároky věřitelů na jejich majetek.²⁷² Insolvenční soud postupem podle § 364 InsZ vezme splnění plánu na vědomí a jeho rozhodnutím reorganizace skončí.²⁷³

2.3. Oddlužení

Institut oddlužení je upraven v ustanovení § 389 až § 418 InsZ a dlužník jeho prostřednictvím může navrhnout soudu řešit svůj úpadek nebo hrozící úpadek, tedy zásadně jenom dlužník nebo manželé dlužníci (pro účely insolvenčního řízení se považují za jednoho dlužníka se společnými dluhy), mohou podat návrh na povolení svého oddlužení. Oddlužení je preferováno fyzickými osobami,²⁷⁴ neboť jim vzhledem k dnes již přívětivě nastaveným parametrům umožňuje opětovné zařazení do běžného života bez permanentního tlaku ze strany věřitelů zastupovaných soudními vykonavateli nebo exekutory.

To ovšem neplatí o všech dlužnících, neboť i když jsou podmínky pro úspěšné oddlužení vstřícné, a dokonce již není vyžadována ani podmínka minimální 30procentní úhrady nezajištěných dluhů, stále většina osob z 668 tisíc, které jsou v exekuci se o něj ani nepokusí. To vlivem rozdílného výpočtu nezabavitelné částky při exekuci a oddlužení. Během exekuce je výše této částky pro dlužníky příznivější, a proto exekuční řízení je pro ně relativně „výhodnější“.²⁷⁵

Oddlužení je sanačním způsobem řešení řešení úpadku a přístupné je pro všechny fyzické osoby, jak podnikatele, tak nepodnikatele, ale i pro právnické osoby, které nejsou podnikateli a nemají dluhy z podnikání. V praxi ovšem u těchto právnických osob oddlužení není využíváno.²⁷⁶

²⁷¹ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 524.

²⁷² BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 124.

²⁷³ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, str. 525.

²⁷⁴ K datu 31/8/2023 procházelo oddlužením 104 178 lidí, přičemž aktivních řízení bylo 92 271, neboť některá řízení jsou vedena s manželi, tedy se dvěma osobami. Ve stejném měsíci bylo podáno 1671 návrhů, schváleno bylo 1431 a zamítnuto 43 návrhů na povolení oddlužení. Je třeba zdůraznit, že celý proces od podání návrhu až po případné schválení oddlužení trvá v průměru 4 až 6 měsíců. Viz. Institut prevence a řešení předlužení, statistiky osobní bankrotů. <https://www.institut-predluzeni.cz/mapy-a-statistiky/osobni-bankrotu/>

²⁷⁵ VLKOVÁ, Jitka. *V osobním bankrotu jich mělo zůstat více, dlužníci ale padají stále častěji zpátky do exekucí*. Hospodářské noviny. 22/06/2023, str. 5.

²⁷⁶ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 20.

Oddlužením může projít i fyzická osoba, podnikatel, která předtím prošla konkurzem. Zákon č. 191/2020 Sb., nazývaný jako „*Lex Covid*“, který nabyl účinnosti dne 24. 4. 2020, novelizoval InsZ tak, že dnes již dluhy z podnikání nebrání v povolení a schválení oddlužení. Věřitelé, kteří mají za dlužníkem pohledávku, jež vznikla v souvislosti s podnikatelskou činností dlužníka, tak již nemohou povolení oddlužení účinně bránit.²⁷⁷

Rozhodnutí o povolení oddlužení, kterému předchází dlužníkovo podání prostřednictvím profesně způsobilé osoby dle § 390a InsZ, spojí insolvenční soud s rozhodnutím o úpadku nebo jej vydá do 30 dnů po rozhodnutí o úpadku, dle § 148 odst. 3 a § 149 odst. 2 InsZ. Na rozhodnutí o povolení oddlužení navazuje rozhodnutí o způsobu (schválení) řešení oddlužení, dle § 404 InsZ. Způsob řešení oddlužení je výsledkem hlasování nezajištěných věřitelů, dle § 400 až § 402 InsZ.²⁷⁸

Zkrácení doby oddlužení na tři roky přináší novela InsZ v těchto dnech. Změna vychází z evropské směrnice,²⁷⁹ která toto zrychlené oddlužení požaduje primárně pro podnikatele, živnostníky. Vláda po svém červnovém zasedání ovšem předložila zákonodárci rozšířenou verzi, která zahrnuje i nepodnikatele, spotřebitele. Podle Bohumila Havla tento posun může narušit celý systém a míru rovnováhy v půjčování peněz. Přičemž další ochrana spotřebitelů v tomto případě dle Havla nebyla vůbec nutná, neboť podle dostupných dat je většina průměrných dlužníků relativně mladých a práceschopných. Po poslední dlužníkům „ulevující“ novele v roce 2019²⁸⁰ se již dle odborníků výtěžnost úhrad dluhů snižuje a není důvod se domnívat, že i díky dalším změnám nebude ještě více klesat.²⁸¹

2.3.1. Způsoby, zrušení oddlužení

Oddlužení dle § 398 odst. 1 InsZ je možno provést zpeněžením majetkové podstaty, tedy prodejem majetku jako v konkurzu nebo oddlužení probíhá plněním splátkového kalendáře nezajištěným věřitelům se zpeněžením majetkové podstaty. Tyto dva způsoby lze na základě výslovného prohlášení dlužníka kombinovat.²⁸² Při způsobu oddlužení zpeněžením majetkové podstaty dle § 398 odst. 2 InsZ se postupuje obdobně podle ustanovení § 283 InsZ, které upravuje zpeněžení majetkové podstaty v konkurzu. Přičemž zpeněžení majetkové podstaty v obou

²⁷⁷ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022, str. 32.

²⁷⁸ ELISCHER, David – SEDLÁČEK, Miroslav – DRACHOVSKÝ, Ondřej. *Praktická příručka při řešení vybraných právních problémů aneb otázky a odpovědi*. Praha: Alteda, 2022, str. 90, 91.

²⁷⁹ SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2019/1023

²⁸⁰ Zák. č. 31/2019 Sb., *tzv. oddlužovací novela*

²⁸¹ ČTK. *Zkrátit dobu oddlužení na tři roky? Špatný signál, míní vědec*. Lidové noviny. 21/08/2023, str. 4. Účinnost změn je plánována na 1. ledna 2024, mimo jiné se jedná o úpravu § 412a InsZ, ohleň zkrácení stávající délky oddlužení na 3 roky.

²⁸² ELISCHER, David – SEDLÁČEK, Miroslav – DRACHOVSKÝ, Ondřej. *Praktická příručka při řešení vybraných právních problémů aneb otázky a odpovědi*. Praha: Alteda, 2022, str. 91.

způsobech řešení úpadku má shodné účinky, viz. např. § 285 InsZ. Zajištění věřitelé se uspokojují výhradně z výtěžku zpeněžení jejich zajištění.

Při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je splátka pro oddlužení dle § 398 odst. 3 InsZ kalkulována ve stejném rozsahu, v jakém mohou být při výkonu rozhodnutí nebo exekuci uspokojeny přednostní pohledávky. Je vypočítávána z čisté mzdy, podle kalkulátoru splátek pro oddlužení plněním splátkového kalendáře.²⁸³ Při tomto způsobu oddlužení je dlužník dále povinen vydat insolvenčnímu správci majetek náležející do majetkové podstaty ke zpeněžení postupem obdobným podle ustanovení zpeněžení v konkurzu. Navíc musí dlužník do doby podání zprávy o splnění oddlužení měsíčně splácet svým nezajištěným věřitelům ze svých příjmů určenou částku.

Požadovaná minimální ekonomická nabídka od dlužníka prošla jistým vývojem a současná úprava je vůči dlužníkům přívětivější. Nově schvalovaná oddlužení od 1. 6. 2019²⁸⁴ jsou postavena na jiném principu, který primárně nezávisí na výši dluhu dlužníka. Základní pravidla či podmínky jsou dle § 398 odst. 4 InsZ následující. Dlužník musí být schopen uhradit odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce, odměnu sepisovatele insolvenčního návrhu (pokud insolvenční návrh nebyl zpracován bezplatně) a výživné (běžné i dlužné), to vše v plném rozsahu. Dále výše splátky věřitelům nesmí být nižší než odměna a hotové výdaje insolvenčního správce. Shrnutí, pokud dlužník nemusí platit za sepis návrhu na povolení oddlužení ani výživné a správce není plátcem DPH, tak musí být schopen platit správci 900 Kč, a tedy stejnou částku i svým věřitelům, v součtu jeho minimální měsíční částka musí činit 1.800 Kč. Zároveň, ale stále platí, že po celou dobu trvání oddlužení je dlužník povinen vyvinout veškeré úsilí k maximálnímu uspokojení pohledávek svých věřitelů. Insolvenční správce v rámci dohledu, dlužníka kontroluje, aby se během své výdělečné činnosti s touto minimální částkou splátky rozhodně nespokojoval.²⁸⁵

V případě, že dlužník, u kterého probíhá oddlužení, nabude po dobu jeho trvání mimořádně nějaký majetek, například dle § 412 odst. 1 písm. b) dědictví, odměnu či dar, považuje se takový majetek za mimořádnou splátku nad rámec schváleného splátkového kalendáře. Takto nabyté věci, musí být použity na úhradu dluhů dlužníkových věřitelů.²⁸⁶ Pokus o jejich zatajení, může být důvodem ke zrušení schváleného oddlužení, dle § 418 InsZ.

²⁸³ ELISCHER, David – SEDLÁČEK, Miroslav – DRACHOVSKÝ, Ondřej. *Praktická příručka při řešení vybraných právních problémů aneb otázky a odpovědi*. Praha: Alteda, 2022, str. 91.

²⁸⁴ Zák. č. 31/2019 Sb., tzv. oddlužovací novela

²⁸⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022, str. 34, 35.

²⁸⁶ BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 126.

Ustanovení § 418 InsZ obsahuje taxativně vyjmenované důvody, kdy insolvenční soud schválené oddlužení zruší a rozhodne o způsobu řešení dlužníkového úpadku konkurzem.²⁸⁷ V případě, že insolvenční soud oddlužení, které není plněno řádně, během jeho trvání nezruší z důvodů uvedených v § 418 InsZ, ještě neznamená, že k tomu nepřistoupí při rozhodování o osvobození od zbytku dluhu. Jedním z důvodů je neplnění povinnosti dlužníka dle § 412 odst. 1 písm. a) InsZ, vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost, též s ohledem na svoji kvalifikaci.²⁸⁸ Není přijatelné, pokud dlužník nepravdělně splácí částky, aniž by prokázal jejich původ, například platnou pracovní smlouvou, navíc ve výši a za účelem minimálně nutného uspokojení věřitelů ve výši 30 % za dobu 5 let. Dlužník takovým přístupem neplní podstatné povinnosti dle schváleného oddlužení. Takový přístup dlužníka je považován za lehkomyšlný a nedbalý. O poctivém jednání dlužníka též nevypovídá neplnění jeho povinností v podobě neplacení výživného pro nezletilé dítě.²⁸⁹

2.3.2. Splnění oddlužení, osvobození od dluhů

O splnění oddlužení informuje soud insolvenční správce zprávou o splnění oddlužení, která se podává na příslušném formuláři a její náležitosti jsou stanoveny v § 22 vyhl. č. 191/2017 Sb. Insolvenčnímu správci vzniká povinnost podat insolvenčnímu soudu zprávu o splněném oddlužení, a to bez zbytečného odkladu, po splnění oddlužení dlužníkem. Správci tuto svoji povinnost zanedbávají v tom smyslu, že je soudy musí opakovaně upomínat, než zprávu soudu dodají.²⁹⁰ Pro dlužníky je tento procesní úkon insolvenčního správce podstatný, neboť pro ně představuje pomyslnou tečku za roky omezování.

Při způsobu oddlužení zpeněžením majetkové podstaty dle § 398 odst. 2 InsZ je podle novely rovněž jako před její účinností platné, že splní-li dlužník veškeré povinnosti, které měl v rozhodnutí o schválení oddlužení uloženy a pokud soud obdrží od správce zprávu o splnění oddlužení, tak insolvenční soud vydá usnesení dle § 413 odst. 1 InsZ, že bere na vědomí splnění

²⁸⁷ Za srpen 2023 bylo zrušeno nebo navrženo na zrušení 417 oddlužení, tj. o 12,8 % méně než v červenci. Viz. Institut prevence a řešení předlužení. Data o osobních bankrotech. <https://www.institut-predluzeni.cz/mapy-a-statistiky/osobni-bankroty/>

²⁸⁸ Insolvenční soudce z KS v Českých Budějovicích Zdeněk Strnad například uvádí, že: „Dlužníci nemívají příjmy odpovídající jejich schopnostem a možnostem, mnohdy pracují pouze na částečné úvazky či dohody, popřípadě nepracují vůbec.“ VLKOVÁ, Jitka. *V osobním bankrotu jich mělo zůstat více, dlužníci ale padají stále častěji zpátky do exekucí*. Hospodářské noviny. 22/06/2023, str. 5.

²⁸⁹ DROBNÁ, Jitka. in. *SKRIPTA. V. Středočeský právník den. Insolvence (před covidem – v pandemii – po covidu)*. Praha: Stálá konference českého práva, 2022, str. 9.

²⁹⁰ DROBNÁ, Jitka. in. *SKRIPTA. V. Středočeský právník den. Insolvence (před covidem – v pandemii – po covidu)*. Praha: Stálá konference českého práva, 2022, str. 8, 10.

oddlužení.²⁹¹ Pokud tedy dlužník dodrží jednu z možností způsobu oddlužení uvedených výše, je oddlužení splněno a insolvenční soud vydá dle § 413 InsZ rozhodnutí o splnění oddlužení.²⁹²

Pro posouzení, v jakém režimu insolvenčního zákona se bude splnění oddlužení soudem posuzovat je rozhodující doba, kdy bylo insolvenčním soudem rozhodnuto o úpadku. Rozhodující datum je 1. 6. 2019, kdy uvedenou novelou (*zákon č. 31/2019 Sb., tzv. oddlužovací novela*), došlo ke změnám podmínek institutu oddlužení. V případě, že o úpadku bylo rozhodnuto před účinnosti novely, tak probíhá plnění splátkového kalendáře zásadně celých pět let, to i tehdy, když dlužník splní 30 % nebo 75 % nezajištěných pohledávek věřitelů, tak jak jsou zahrnuty ve splátkovém kalendáři, dřívejší ukončení oddlužení v tomto případě bylo možné pouze při splacení 100 % všech pohledávek zahrnutých do splátkového kalendáře. V případě zjištění úpadku dlužníka po 1. 6. 2019 se již uplatní znění novely, jak je uvedeno výše, kap. 2.3.1.²⁹³

Od neuspokojených částí pohledávek v insolvenčním řízení je dlužník po úspěšném ukončení oddlužení dle § 414 odst. 1 InsZ insolvenčním soudem osvobozen. Soud spojí výše uvedené rozhodnutí o splnění oddlužení s rozhodnutím o osvobození od zbytku pohledávek a po 1. 7 2017 již i bez návrhu dlužníka.²⁹⁴ Důležité už pro bývalého dlužníka je i ustanovení druhého odstavce téhož ustanovení, kde je uvedeno, že zánik dluhů se vztahuje i na pohledávky ke kterým v řízení nebylo přihlíženo, a na pohledávky věřitelů, kteří své pohledávky do řízení nepřihlásili, ač tak učinit měli. Osvobození se vztahuje také na ručitele dlužníka.²⁹⁵ Osvobození se netýká pohledávek věřitelů, které vznikly až po rozhodnutí o úpadku.

Dlužník i po novele InsZ²⁹⁶ nemusí na konci oddlužení dosáhnout osvobození od zbytku dluhů, neboť jeho laxní a nepoctivý přístup může způsobit nepřiznání osvobození, například z důvodu, že mu jeho zaviněním vznikne nový dluh, dle § 418 odst. 1 písm. b) InsZ. Jinak dlužník po novele úspěšně splní oddlužení a bude vydáno usnesení o splnění oddlužení při splátkovém kalendáři se zpeněžením majetkové podstaty, když uhradí věřitelům 100 % jejich pohledávek, takových případů není mnoho, ale jsou. Nebo za dobu tří let od schválení oddlužení uhradí věřitelům, alespoň 60 % jejich pohledávek, nebo za dobu pěti let od schválení oddlužení uhradí věřitelům, alespoň 30 % jejich pohledávek. Nebo možnost poslední, že v pětileté lhůtě uhradí

²⁹¹ DROBNÁ, Jitka. in. *SKRIPTA. V. Středočeský právník den. Insolvence (před covidem – v pandemii – po covidu)*. Praha: Stálá konference českého práva, 2022, str. 9, 10.

²⁹² BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 126.

²⁹³ DROBNÁ, Jitka. in. *SKRIPTA. V. Středočeský právník den. Insolvence (před covidem – v pandemii – po covidu)*. Praha: Stálá konference českého práva, 2022, str. 8.

²⁹⁴ DROBNÁ, Jitka. in. *SKRIPTA. V. Středočeský právník den. Insolvence (před covidem – v pandemii – po covidu)*. Praha: Stálá konference českého práva, 2022, str. 8.

²⁹⁵ BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, str. 126.

²⁹⁶ Zák. č. 31/2019 Sb., *tzv. oddlužovací novela*

věřitelům méně než 30 % jejich pohledávek. Tato varianta je rozebrána výše v kap. 2.3.1, viz. minimální částka splátky 1.800 Kč měsíčně, a podle odborné veřejnosti je důvodný předpoklad, že půjde o variantu nejfrekventovanější.²⁹⁷ Osvobození od dluhů se dle § 416 InsZ netýká peněžitých trestů, majetkových sankcí, pohledávek na náhradu škody a na výživném.²⁹⁸

2.4. Zvláštní způsoby řešení úpadku

Úpadek finančních institucí je zásadně upraven zvlášť v části druhé, hlavě IV InsZ, dle § 6 odst. 2 písm. a) a § 367 a násl. InsZ. Tyto instituce potřebují ke své činnosti vždy licenci či povolení vydávané ČNB. Jedná se o banky, spořitelny a úvěrová družstva, pojišťovny a zajišťovny, obchodníky s cennými papíry.

Posledně jmenovaní obchodníci s cennými papíry budou pravděpodobně disponováni pro řešení úpadku i reorganizací, to s ohledem na jejich obchodní modely blížíci se více obchodním společností.²⁹⁹ Jinak u ostatních je úpadek řešen prohlášením konkurzu.³⁰⁰

Uvedené subjekty podléhají mimo běžné legislativy jako subjekty řešené výše, ještě speciálním zákonům, a to především zákonu o bankách,³⁰¹ zákonu o České národní bance³⁰², zákonu o podnikání na kapitálovém trhu.³⁰³ Insolvenční návrh je dle § 368 odst. 1 InsZ oprávněn podat orgán dozoru, byť není věřitelem. Tím není dotčen § 97 InsZ a návrh může podat dlužník sám i věřitel dlužníka. Při úpadku těchto zvláštních subjektů se přiměřeně použijí ostatní ustanovení InsZ vyjma úpravy moratoria, reorganizace a oddlužení, dle § 367 odst. 3 InsZ. Podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu například majetek zákazníka v dispozici insolventního obchodníka s cennými papíry není součástí majetkové podstaty dlužníka, dle § 375a InsZ.

V rámci kazuistiky se zabývám konkurzem bankovního ústavu a insolvenční správkyňe musí přesvědčovat věřitele, jejichž pohledávky jsou „kryty“ zvláštním ustanovením § 373 InsZ a považují se tedy automaticky za přihlášené prohlášením konkurzu na bankovní ústav. Řada právních zástupců takových věřitelů se s argumentací správkyňe, ohledně zvláštního postupu u tohoto subjektu, nechce smířit a své pohledávky mají přihlášené duplicitně, viz. kap. 3.1.2.

²⁹⁷ DROBNÁ, Jitka. in. *SKRIPTA. V. Středočeský právník den. Insolvence (před covidem – v pandemii – po covidu)*. Praha: Stálá konference českého práva, 2022, str. 9.

²⁹⁸ ELISCHER, David – SEDLÁČEK, Miroslav – DRACHOVSKÝ, Ondřej. *Praktická příručka při řešení vybraných právních problémů aneb otázky a odpovědi*. Praha: Alteda, 2022, str. 91.

²⁹⁹ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 6.

³⁰⁰ ELISCHER, David – SEDLÁČEK, Miroslav – DRACHOVSKÝ, Ondřej. *Praktická příručka při řešení vybraných právních problémů aneb otázky a odpovědi*. Praha: Alteda, 2022, str. 88

³⁰¹ Zákon č. 21/1992 Sb., zákon o bankách

³⁰² Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance

³⁰³ Zákon č.256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

2.5. Mezera krytí

Mezera krytí naopak předpokládá, že dlužník podnikatel, který splňuje parametry tohoto institutu a má šanci v blízké budoucnosti mezeru krytí uzavřít, nemusí v rámci insolvenčního řízení projít některým ze způsobů řešících úpadek. Mezera krytí neguje domněnku úpadku dlužníka a do českého práva byla implementována velkou novelou insolvenčního zákona v roce 2017.³⁰⁴ Tento institut představuje vnesení zásadně ekonomického pohledu a nástroje do otázky posuzování samotného úpadku.³⁰⁵

Dlužník tedy musí být schopen doložit, že má k dispozici dostatek finančních prostředků na zaplacení dluhů v téměř plné výši, přičemž jeho neschopnost zaplatit dluhy v plné výši je jenom přechodná a tuto neschopnost bude schopen uzavřít v čase, který obvykle potřebuje úvěru schopná osoba k tomu, že si zajistí úvěr nebo jiné finanční prostředky k zaplacení svých dluhů. Novelizovaný zákon vychází z předpokladu, že se tedy jedná o více jak 90 % splatných dluhů, zbytek je možné dočasně tolerovat a „pokrýt“ mezerou krytí.³⁰⁶

Zákonodárce chce novým institutem vyjasnit pojem úpadku u dlužníků podnikatelů, kteří například provozují závod a vedou účetnictví.³⁰⁷ Bez vedení účetnictví ostatně není ani možné sestavovat dokumenty, které je nutné předložit soudu v rámci dokazování existence a případného dohledného dosažení uzavření zjištěné mezery krytí.³⁰⁸

Koncept mezery krytí nemá být nástrojem ochrany dlužníků ani zbraní věřitelů, ale může být použit i pro detekování okamžiku vzniku platební neschopnosti, pro dovození odpovědnosti příslušných osob, při určování výše škody, která takovým protiprávním jednáním vzniká věřitelům.³⁰⁹ Sankce spojené s neplněním povinností managementu a statutárních orgánů v tomto směru uvádím výše v kapitole 1.

³⁰⁴ Zákon č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 186/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (InsZ). Koncept mezery krytí byl do legislativního procesu včleněn až pozměňovacím návrhem a neexistuje k němu ani důvodová zpráva. SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 13.

³⁰⁵ VESELÁ, Jarmila a kol. *Insolvenční zákon 2008-2020. Data – Názory – Predikce*. Praha: Stálá konference českého práva, 2021, str. 37, 40.

³⁰⁶ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 22.

³⁰⁷ Primárně se jedná o subjekty, které účtují v soustavě podvojného účetnictví podle vyhlášky č. 500/2000 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Subjekty, které neúčtují tímto způsobem, použijí položky ze své účetní závěrky, které jim obsahově odpovídají, viz. § 4 vyhlášky č. 190/2017 Sb. Vyhláška k provedení § 3 odst. 3 insolvenčního zákona (vyhláška o platební neschopnosti podnikatele).

³⁰⁸ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 21.

³⁰⁹ ALEXANDER, Juraj – HAVEL, Bohumil – KUDĚJ, Michal – LOUDA, Lee – SCHÖNFELD, Jaroslav. *Mezera krytí v příkladech, Restrukturalizace a insolvenční*. Praha: Triton, 2017, str. 6.

Institut lze vykládat, tak že se naopak jedná o doměnku platební schopnosti dlužníka.³¹⁰ Mezera krytí je tedy založena na pozitivní vyvratitelné domněnce platební schopnosti dlužníka. Koncepce ustanovení tak vychází z faktu, že doměnka nastoupí pouze tehdy, když dlužník doloží splnění požadovaných předpokladů (ukazatelů) prostřednictvím výkazu stavu likvidity a následně i výhledu vývoje likvidity.³¹¹ Jednu z podmínek platební neschopnosti uvedenou v § 3 odst. 1 písm. c) InsZ je nutné vykládat v souvislosti s ustanovením mezery krytí v § 3 odst. 3 InsZ, kde je pozitivně vymezena schopnost dlužníka plnit své závazky prostřednictvím mezery krytí, při splnění ustanovením daných podmínek.³¹²

Jako problematický se může jevit vztah doměnek podle § 3 odst. 2 InsZ (*neschopnost hradit dluhy*) a mezery krytí § 3 odst. 3 InsZ (*schopnost hradit dluhy*). U prvních dvou doměnek platební neschopnosti bude pravděpodobně míra použití mezery krytí větší (*zastavení plateb podstatné části peněžitých závazků nebo jejich neplnění po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti*). I když zastavení podstatné části plateb a též nemožnost dosáhnout uspokojení některého ze splatných dluhů využití mezery spíše nepredikuje. Pokud, ale jde o doměnku podle písmene d), tak pokud dlužník nejedná v rámci řízení poctivě nebo nepostupuje v insolvenčním řízení řádně, a nepředloží soudu ustanovením požadované seznamy, viz. kap. 1.2.4, nemůže se tedy dovolávat možnosti předložení výkazu stavu likvidity ani vývoje výhledu likvidity a tento institut v podobě mezery krytí by pro něj neměl být přístupný.³¹³

Mezera krytí, jak už bylo řečeno, představuje moderní nástroj ekonomického zaměření, který jinak řeší právní problematiku, je ovšem otázkou, jak budou dotčené subjekty, tedy podnikatelé k institutu přistupovat a zda v českém prostředí, které vykazuje jisté historické defekty zdomácní. Definice mezery krytí je uvedena v § 3 odst. 3 InsZ. Jde tedy o institut, který má napomoci reflektovat určitou přechodnost finančních obtíží dlužníka, tedy zejména dočasnou platební neschopnost. S konkrétními parametry omezení používání a využívání mezery krytí budu pracovat níže za pomoci vyhlášky č. 190/2017 Sb.³¹⁴

Zařazení institutu mezery krytí do kapitoly, která se zabývá způsoby řešení úpadku, není od věci, neboť oprávněné využití tohoto institutu může hrozícímu úpadku nebo úpadku předejít či mu zabránit.

³¹⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Praktikum civilního procesu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020, str. 382.

³¹¹ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 20.

³¹² MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 20.

³¹³ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 15.

³¹⁴ Vyhláška k provedení § 3 odst. 3 insolvenčního zákona (vyhláška o platební neschopnosti podnikatele).

2.5.1. Výkaz stavu likvidity

Dlužník je povinen sestavit výkaz stavu likvidity, na základě, kterého se zjišťuje existence mezery krytí. Mezera je osvědčena, když splatné závazky dlužníka nepřevyšují 10 % hodnoty jeho disponibilních prostředků. Tedy srovnání disponibilních prostředků na straně jedné (*aktiva*) a splatných peněžitých dluhů na straně druhé (*pasiva*). Výkaz se připravuje zásadně k poslednímu dni měsíce předcházejícího měsíci, v němž bylo zahájeno insolvenční řízení, dle § 6 odst. 1 vyhlášky o platební neschopnosti podnikatele. Podle Moravce se tedy jedná zároveň o test likvidity, který je jinak používán při testování úpadku dlužníka z důvodu platební neschopnosti, viz. kap. 1.5.2.³¹⁵

Výkaz stavu likvidity je tedy nástrojem pro zjištění, zda dlužník vykazuje mezeru krytí, porovnáním pasiv a aktiv. Zvětšení mezery nad zákonem stanovenou hranici indikuje platební neschopnost, a naopak její snížení pod zákonnou hranici indikuje zdravé poměry dlužníka a jeho platební neschopnost může být hodnocena pouze jako přechodná.

Výkaz stavu likvidity primárně vychází z dlužníkovy účetnictví a je definován jako písemnost, která má být složena ze třech částí, kterými jsou strana majetku, která obsahuje souhrn disponibilních prostředků dlužníka, dále ze strany závazků, která obsahuje souhrn jeho splatných dluhů. Třetí závěrečná část má být tvořena komentářem zpracovatele, kterým mohou být pouze osoby uvedené níže v kap. 2.5.3.³¹⁶

2.5.2. Výhled vývoje likvidity

Pokud mezera krytí existuje, tak je dlužník povinen dále sestavit výhled vývoje likvidity, v jehož daném časovém úseku³¹⁷ bude zjištěná mezera krytí uzavřena. Výhled vývoje likvidity musí být věrohodný, tedy například tvrzené skutečnosti ohledně očekávaných tržeb, inkas stávajících pohledávek a plateb dalších závazků dlužníkem. Takové závazky mají být ideálně splatné, pokud možno v delších lhůtách splatnosti, z důvodu přijatelného budoucího cash flow dlužníka.³¹⁸ Požadavky na zpracování obou výkazů upravuje prováděcí právní předpis na který § 3 odst. 3 IZ odkazuje.³¹⁹

³¹⁵ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 21.

³¹⁶ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 22.

³¹⁷ Výhled vývoje likvidity se sestavuje na období 8 týdnů od data posouzení likvidity, nebo na 12 týdnů, jinak lze toto období výjimečně ještě prodloužit. Viz. §15 odst. 1 a odst. 3, vyhlášky o platební neschopnosti podnikatele

³¹⁸ ALEXANDER, Juraj – HAVEL, Bohumil – KUDĚJ, Michal – LOUDA, Lee – SCHÖNFELD, Jaroslav. *Mezera krytí v příkladech, Restrukturalizace a insolvence*. Praha: Triton, 2017, str. 17.

³¹⁹ Vyhláška o platební neschopnosti podnikatele

Výhled vývoje likvidity je klíčovým dokumentem v celém procesu a návod na jeho zpracování není nijak právně zakotven, kromě formálních náležitostí v diskutované vyhlášce o platební neschopnosti podnikatele. Součástí dokumentu má být provozní plán a plánovaný potenciál tvorby cash flow dlužníka. Provozní plán musí být transparentní, důvodný a odůvodněný. Pouhé sestavení bilance a výkazu zisku a ztráty je nedostačující.³²⁰

Dlužníkuv disponibilní majetek je představován především peněžními prostředky v pokladně, peněžními prostředky na účtech, dále vybraný krátkodobý finanční majetek (vybrané a zaknihované cenné papíry, podíly přijaté k obchodování na regulovaném trhu), tedy pouze vysoce likvidní aktiva, viz. § 8 vyhlášky o platební neschopnosti podnikatele.³²¹ Do mezery krytí tak pravděpodobně nebude možné zahrnovat prostředky na zvláštních účtech se zvláštním určením.³²²

V případě věřitelského insolvenčního návrhu může soud s ohledem na § 128 odst. 3 InsZ též dlužníku uložit zpracování uvedených výkazů.³²³ To zřejmě bez ohledu na to, zda dlužník má nebo nemá v plánu mezeru krytí prokazovat a následně ji případně využít. Princip publicity je dle § 128 odst. 3 InsZ v tomto případě omezen a z důvodu ochrany dlužníka je zveřejnění výkazů v insolvenčním rejstříku možné až po rozhodnutí o úpadku.

Uvedené ustanovení je však třeba vykládat podle jeho účelu. Pokud dlužník sám žádá o zveřejnění listin již před rozhodnutím o úpadku, nic by jejich zveřejnění bránit nemělo, ledaže převáží výklad, že pravidla zveřejňování nejsou dispozitivní. Přesto věřitel, který je dle § 14 odst. 1 InsZ účastníkem insolvenčního řízení, má přístup do spisu, a tedy i k uvedeným výkazům. Věřitel v rámci svého ústavního práva na spravedlivý proces,³²⁴ při dispozici se spisem dlužníka tak například zjišťuje, na jakých důkazech dlužník staví svoji obranu.³²⁵

³²⁰ ALEXANDER, Juraj – HAVEL, Bohumil – KUDĚJ, Michal – LOUDA, Lee – SCHÖNFELD, Jaroslav. *Mezera krytí v příkladech, Restrukturalizace a insolvence*. Praha: Triton, 2017, str. 30.

³²¹ SMOLÍK, Petr. Přednáška v rámci kurzu. „*Insolvenční právo*“. KOP/PF/UK, 2020/2021. SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 14.

³²² MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 21.

³²³ ALEXANDER, Juraj – HAVEL, Bohumil – KUDĚJ, Michal – LOUDA, Lee – SCHÖNFELD, Jaroslav. *Mezera krytí v příkladech, Restrukturalizace a insolvence*. Praha: Triton, 2017, str. 7.

³²⁴ Čl. 36 odst. 1, Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

³²⁵ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 15.

Zpracování obou dokumentů je založeno na principu „*Co není jednoznačně doloženo, to nebude zahrnuto.*“³²⁶ Oba výkazy jsou soukromými listinami, a tak je s nimi třeba i zacházet.³²⁷ Výkazy jsou relevantní pro posouzení doměnky dle zákonného textu pouze tehdy, pokud jsou předloženy insolvenčnímu soudu v zákonné lhůtě 14 dnů³²⁸ ode dne zveřejnění vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku. Ovšem i když subjekt nedodrží lhůtu, tak i později dodané výkazy mohou a mají být následně pro soud užitečné, jako jedna z relevantních okolností pro další posuzování existence úpadku dlužníka, ale již bez možnosti „aplikace“ mezery krytí.³²⁹

Pokud v uvedené nebo soudem přiměřeně prodloužené lhůtě³³⁰ nebudou listiny soudu dodány, tak s ohledem na § 131 odst. 2 InsZ platí, že při věřitelském insolvenčním návrhu se během insolvenčního řízení nebude pro potřeby mezery krytí k uvedeným dokumentům již přihlížet. Tedy v daném řízení se dlužník mezery krytí, jako doměnky platební schopnosti již nebude moci dovolávat.³³¹

Ekonomická podstata koncepce mezery krytí tak spočívá především v odlišení systémové a chronické platební neschopnosti od pouhého platebního zadrhnutí. Má také funkci makroekonomickou, když napomáhá k efektivní alokaci aktiv, tím, že podporuje pružnější vytlačování neefektivních subjektů z trhu.³³²

Podle Moravce je, ale otázkou nakolik nová úprava může ještě více reálně umožnit odkládání samotného zahájení insolvenčního řízení dlužníků, často se bránícím i evidentně opodstatněným insolvenčním návrhům, viz. např. kap. 1.2 a 1.7.2. To například kvůli snaze zákonodárce o odlišení onoho platebního „zadrhnutí“ od reálné platební neschopnosti. Dále také proto, že diskutované výkazy má zpracovat ne příliš jasně specifikovaná osoba znalce, viz. níže

³²⁶ ALEXANDER, Juraj – HAVEL, Bohumil – KUDĚJ, Michal – LOUDA, Lee – SCHÖNFELD, Jaroslav. *Mezera krytí v příkladech, Restrukturalizace a insolvence*. Praha: Triton, 2017, str. 7.

³²⁷ Listiny nejsou znaleckými posudky, ani v případě vypracování osobami uvedenými v kap. 2.5.3. Jako soukromé listiny podléhají tedy obecnému režimu dokazování a principu volného hodnocení důkazů. SMOLÍK, Petr. Přednáška v rámci kurzu. „*Insolvenční právo*“. KOP/PF/UK, 2020/2021. SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 15.

³²⁸ „*V takové lhůtě je toho schopen pouze dostatečně zdravý podnik, který má jednoznačné podklady k tomu, že mezera krytí buď neexistuje, nebo je schopen ji v předvídané lhůtě včas uzavřít.*“ ALEXANDER, Juraj – HAVEL, Bohumil – KUDĚJ, Michal – LOUDA, Lee – SCHÖNFELD, Jaroslav. *Mezera krytí v příkladech, Restrukturalizace a insolvence*. Praha: Triton, 2017, str. 6.

³²⁹ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 14.

³³⁰ Možnost prodloužení lhůty na žádost dlužníka dle § 131 odst. 2, poslední věta, InsZ.

³³¹ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 23.

³³² ALEXANDER, Juraj – HAVEL, Bohumil – KUDĚJ, Michal – LOUDA, Lee – SCHÖNFELD, Jaroslav. *Mezera krytí v příkladech, Restrukturalizace a insolvence*. Praha: Triton, 2017, str. 8, 29.

kap. 2.5.3. Tato osoba má soudu dodat podklady platební schopnosti či neschopnosti dlužníka, a přitom není vůbec vyloučené, že nebude vůči dlužníku nezávislá nebo nestranná.³³³

2.5.3. Vyhláška k provedení § 3 odst. 3 insolvenčního zákona

Samotná vyhláška č. 190/2017 Sb. o platební neschopnosti podnikatele ve dvaceti ustanoveních³³⁴ upravuje zejména postup zpracování výše uvedených výkazů a požadavky na zpracování dokumentů podrobněji upravuje. S odkazem na ustanovení § 6 InsZ, vydaný prováděcí předpis uvádí povinnost zpracování výkazů kvalifikovanou osobou, která je auditorem,³³⁵ znalcem nebo osobou, která se zabývá ekonomickým poradenstvím v oblasti insolvencí a restrukturalizací. Vyhláška v ustanovení § 2 písm. c) posledně jmenovanou osobu navíc omezuje v tom, že bez auditora nebo zapsaného znalce nemůže výkazy zpracovat samostatně. Jde tedy o zprostředkovatele mezi dlužníkem a auditorem či znalcem.

Sprinz má o posledně jmenované osobě dokonce pochybnosti o její způsobilosti i jejím zákonném vymezení. Zákonná formulace této osoby prováděcím předpisem prakticky vylučuje, aby šlo o osobu podle § 3 odst. 3, poslední věta,³³⁶ InsZ. Zde je zřejmě spatřován rozpor mezi zákonem a prováděcím předpisem, když zákon na zde dotčenou osobu klade požadavky stanovené vyhláškou, ovšem vyhláška stanoví v § 2 písm. a) b), že má jít o primárně osobu auditora nebo znalce.³³⁷

Podle Moravce, ale vyhláška ve svém relativně stručném ustanovení § 2 nevěnuje dostatečnou pozornost zpracovateli těchto výkazů. Vzhledem k tomu, že dokumenty jsou v kontextu daného insolvenčního řízení klíčovým instrumentem i pro soud při jeho rozhodování, měl by zákonodárce jasněji vymezit uváděné znalce a auditory. Obecnější formulace ustanovení nepřispívá k zaručení garance a důvěryhodnosti osob zpracovatelů. Ministerstvo spravedlnosti by mělo mít k dispozici užší seznam evidovaných zpracovatelů uvedených seznamů.³³⁸ Vzhledem k nevelkému zájmu platebně (ne)schopných subjektů o tento institut, může seznam sdružovat pouze omezený počet odborníků v dané oblasti.

³³³ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 21, 22.

³³⁴ Vyhláška v § 5 až § 13 upravuje Výkaz stavu likvidity a v § 14 až 19 upravuje Výhled vývoje likvidity.

³³⁵ Statutární auditor nebo auditorská společnost s oprávněním provádět činnost podle zákona upravující činnost auditorů, viz. § 2 písm. a) Vyhlášky č. 190/2017 Sb.

³³⁶ „[...] Výkaz stavu likvidity anebo výhled vývoje likvidity musí být sestaven v souladu s požadavky, které stanoví prováděcí právní předpis, auditorem, znalcem nebo osobou, která se zabývá ekonomickým poradenstvím v oblasti insolvencí a restrukturalizací a splňuje požadavky stanovené prováděcím právním předpisem.“

³³⁷ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 14.

³³⁸ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 21, 22.

Za pozornost v uvedené vyhlášce stojí ustanovení § 12, které upravuje použití dodatečných disponibilních prostředků dlužníkem. Zpracovatel výkazu existenci mezery krytí nepotvrdí v situaci, kdy dlužník má možnost pokrýt závazky vůči věřitelům formou bankovního úvěru. Konkrétně jde o již schválený a nevypovězený úvěrový rámec ve prospěch dlužníka od konkrétní banky. V tomto ustanovení spatřuji snahu zákonodárce zabránit dlužníkům ve snaze o zneužívání institutu pro neoprávněné čerpání prostředků od svých věřitelů, které jsou obvykle levnější než standardní bankovní úvěr. Proto je povinností nezávislého zpracovatele výkazů tomuto jednání zabránit a neumožnit dlužníkům pohodlnější „pobyt“ v mezeře krytí. Ovšem otázka levných prostředků od věřitelů je k diskuzi, neboť věřitelé mohou, či spíše musí následně uplatnit vůči dlužníku sankce v podobě dalších nákladů (pokuty, úroky z prodlení) dříve či později uplatněných vůči dlužníku, viz. kap. 1.6.2.

Institut je v podstatě šetrné řešení pro dlužníka, který je jinak v úpadku a po provedeném testu likvidity je tolerována potvrzenou mezerou krytí dočasnost a přechodnost jeho finančních obtíží. Podmínkou pro čerpání mezery krytí dlužníkem je podaný insolvenční návrh a je lhostejné, zda jde o návrh dlužnický či věřitelský. Dlužník má v takové situaci stále prostor pro jednání s věřiteli o hledání optimálního řešení. Tuto aktivitu by měl ale projevovat od prvních známek problémů.³³⁹ Mezera krytí je využitelná pouze u vyvrácení doměnky platební neschopnosti, v případě úpadku ve formě předlužení nelze tento institut aplikovat.³⁴⁰ Institut se též striktně drží podmínky neexistence platební neschopnosti a vylučuje tedy subjekty platebně neschopné.³⁴¹

³³⁹ VESELÁ, Jarmila a kol. *Insolvenční právo 2008-2020. Data – Názory – Predikce*. Praha: Stálá konference českého práva, 2021, str. 42–44.

³⁴⁰ MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 23.

³⁴¹ SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 11.

3. Kazuistika

V této kapitole se pokusím na konkrétních kauzách demonstrovat aplikaci Insolvenčního zákona na průběh některých insolvenčních řízení. Vybral jsem kauzy, které i dlouhodobě sleduji zejména prostřednictvím denního tisku a pro potřeby práce již i prostřednictvím dokumentů v rámci jednotlivých spisů dlužníků v Insolvenčním rejstříku. Kauzy jsou odděleny jednak podle typu navrhovatele (dlužnických a věřitelských návrhů). Dále jsou dlužníci představováni třemi právními osobami a dvěma osobami fyzickými. U posledně jmenovaných osob se budu zabývat oddlužením jako způsobu řešení úpadku. Půjde jednak u profesionálního sportovce, ale také o podnikatele s dluhy z podnikání v objemu několika stovek milionů Kč.

Kauzy jsou prodchnuty některými typy zneužívání insolvenčního řízení ze strany dlužníků, o kterých píše zejména Richter. Primárně ve způsobu nakládání s majetkovou podstatou před prohlášením, ale i po prohlášení úpadku. Zjevně se tento přístup odráží v insolvenčním řízení dlužníka Holdingu Malina a.s., kterým se zabývám v kap. 3.3. Touto kauzou jsem se zabýval v relativně větším rozsahu, u ostatních nebudu tak podrobný, také s ohledem na požadovaný rozsah tohoto typu práce.

S tím souvisí i relativně nejednotná struktura podkapitol u jednotlivých dlužníků, zejména u dlužníků právnických osob. V jejich případě jsem kromě shodných informací, ohledně zahájení insolvenčního řízení, následného prohlášení úpadku a situace insolvenčního řízení před uzavřením rukopisu práce, svůj zájem dále soustředil již pouze na některá konkrétní podání stran řízení.

V případě dlužnice Sberbank CZ, a.s. v likvidaci, jsem pozornost primárně soustředil na duplicitu přihlašování pohledávek věřitelů a zejména na proces prodeje stěžejní části majetkové podstaty dlužníka. U dlužníka GROWING WAY s.r.o. jsem svoji pozornost soustředil na snahu jedné z věřitelek vyhnout se insolvenčnímu fóru, ve snaze uspokojení svojí vlastní pohledávky a několika dalších známých pohledávek jiných věřitelů v daném stadiu insolvenčního řízení. Soud věřitelce nevyhověl, neboť nebyla insolvenčním navrhovatelem, ale pouze svoji pohledávku do řízení přihlásila. Věřitelka se primárně domáhala u insolvenčního soudu nařízení jednání ohledně zrušení insolvenčního návrhu jednoho z věřitelů dlužníka.

Energetický Holding Malina a.s. je dlužníkem, v rámci, jehož insolvenčního řízení jsem se zabýval zejména vydaným předběžným opatřením, které omezilo dispozici dlužníka s majetkovou podstatou, která jinak dlužníkovi ve sledované fázi řízení náleží. Insolvenční správce svým podáním vyvolal reakce dlužníka, které podle mého názoru odhalily ještě více neochvějně přesvědčení dlužníka o správnosti vynakládání prostředků z majetkové podstaty na úhrady služeb třetím subjektům. Odvolací soud předběžné opatření potvrdil a situace u dlužníka vedla k eliminaci

nákladů a výpovědím, odvoláním či výměnou některých krizových manažerů a statutárního orgánu.

U dlužníků Bc. Michala Mičky a Adama Hlouška jsou insolvenční řízení shodná ve dlužníky zvoleném způsobu řešení úpadku. Rozdíl mezi těmito dlužníky ve sledovaném insolvenčním řízení spočívá v objemu dluhů a jejich původu. Tomu odpovídá i zvolená struktura podkapitol u těchto dlužníků, s tím že v případě Michala Hlouška v době uzavření rukopisu práce zatím nebylo schváleno povolené oddlužení. U Michala Mičky jsem pozornost soustředil na argumentaci dlužníka na obhájení navrhovaného a následně schváleného oddlužení. Rozčarování věřitelů tohoto dlužníka může mít edukační potenciál pro podobné investory v jiných společnostech nebo v budoucnu u další podnikatelské expanze samotného dlužníka. Medializace případu je v tomto směru přínosná.

Při hodnocení a průběhu kauz záleží též na typu dlužníka a v případě podnikatele do určité míry na jeho hlavní činnosti podnikání. Příběh zadluženého fotbalisty je spíše příkladem absence finanční edukace takto finančně exponovaných sportovců. Jestliže jsou jejich příjmy diametrálně odpoutány i od těch nadstandardních, vyplácených například manažerům v těch nejvyšších stupních státní i soukromé sféry, tak by se těmto sportovcům mělo dostat jistých návodů, jak rozumně s takovými příjmy nakládat. Jinak jsou tyto příjmy pro ně samotné, ale i pro jejich věřitele nebezpečnou věcí, která dokáže komplikovat život.

3.1. Sberbank CZ, a.s. v likvidaci

Případ tohoto bankovního ústavu není typickým příkladem selhání z důvodu endogenních faktorů, ale z důvodů exogenních,³⁴² a to ještě takových, které s ekonomickou či hospodářskou situací příliš nesouvisí. Banka se ocitla pod tlakem svých klientů proto, neboť je vlastněna prostřednictvím rakouské společnosti, společností Sberbank Rusko³⁴³ a tedy se ocitla na prvním seznamu sankcionovaných společností ze strany západních zemí,³⁴⁴ a to v důsledku zahájení válečného konfliktu ze strany Ruské federace vůči Ukrajině v únoru 2022.

³⁴² Těmito dvěma důvodům insolvenční dlužníků se věnuji v kap. 1.3

³⁴³ Dlužník je vlastněn (100 % akcií) Sberbank Rakousko, Dále Sberbank Rakousko (v současné době též v likvidaci) je 100 % vlastněna ruskou mateřskou společností Sberbank Rusko. Dlužník je proto nepřímo vlastněn společností Sberbank Rusko a je její nepřímou dceřinou společností. Viz. III. 5. č.j. MSPH 95 INS 12575/2022-A-1

³⁴⁴ Spojené státy americké a Spojené království Velké Británie a Severního Irska (jakož i Evropská unie a další státy) uvalily na Rusko v souvislosti s napadení Ukrajiny Ruskem sankce, které se uplatní i na dlužníka, viz. mateřská společnost Sberbank Rusko.

3.1.1. Insolvenční návrh

Insolvenční návrh³⁴⁵ podal dlužník Sberbank CZ, a.s. v likvidaci (dále jen Sberbank) věcně a místně příslušnému soudu dne 29.7.2022. Dlužník v návrhu shrnuje hlavní body a důvody svého návrhu. Uvádí, že vzhledem k vojenskému konfliktu na Ukrajině, klienti dlužníka vedeni obavami z dalšího vývoje, vybrali ve velkém rozsahu finanční prostředky z bankovních účtů vedených dlužníkem, což způsobilo zhoršení likvidity dlužníka prakticky ze dne na den. V této souvislosti orgán dohledu Česká národní banka (dále jen ČNB) odňala dlužníkovi bankovní licenci,³⁴⁶ a to z důvodu neschopnosti dlužníka plnit své závazky vůči věřitelům. Následně Městský soud v Praze dne 2.5.2022 na návrh ČNB zrušil dlužníka s likvidací³⁴⁷ a jmenoval JUDr. Jiřinu Lužovou do funkce likvidátorky dlužníka.

Dlužník uvádí, že se nachází v obou formách úpadku, tedy, že je předlužen³⁴⁸ a v platební neschopnosti.³⁴⁹ Tuto situaci zjistila likvidátorka při zjišťování aktuální finanční situace dlužníka. Vzhledem k tomu, že likvidátorka zjistila, že dlužník se nachází v úpadku, tak souladu s § 200 občanského zákoníku³⁵⁰ podala bez zbytečného odkladu insolvenční návrh. Uvedená likvidátorka má být dle § 372 odst. 1 InsZ ustanovena insolvenčním správcem dlužníka. Podle § 368 odst. 3 InsZ je v tomto případě (úpadek finanční instituce) jediným možným způsobem řešení úpadku konkurz, a tedy rozhodnutí o úpadku má být spojeno s jeho prohlášením.

Dlužník naléhá na soud k neodkladnému jednání v souvislosti s předpokládanou blokadou dlužníkem využívaných mezinárodních licenčně zajištěných operačních systémů, software a kritických IT systémů, které zajišťují americké a britské společnosti. Dlužník měl dohodnutou výjimku do 12.12.2022³⁵¹ mimo jiné pro přístup do svého hlavního bankovního systému. Vzhledem ke specifčnosti majetkové podstaty (úvěrové portfolio) dlužník žádá soud i o nařízení

³⁴⁵ Insolvenční rejstřík, Detail insolvenčního řízení Sberbank CZ, a.s. v likvidaci. č.j. MSPH 95 INS 12575/2022-A-1

³⁴⁶ Rozhodnutí ČNB o odnětí bankovní licence dlužníka č.j. 2022/38793/570 ze dne 14.4.2022

³⁴⁷ ČNB podala v souladu s § 36 zákona o bankách návrh na zrušení dlužníka s likvidací.

³⁴⁸ Celková výše závazků dlužníka ke dni 30.6.2022 činila cca 61.762.000.000 Kč. Oproti tomu hodnota majetku ke stejnému datu činila 61.611.000.000 Kč. Závazky dlužníka jsou tedy o 151.000.000 Kč vyšší a tento stav není možné překonat ani další správou dlužníkovu majetku nebo provozováním jeho podniku, neboť tyto činnosti nelze po odnětí bankovní licence vykonávat. Viz. IV.C. 29., 30., 33. č.j. MSPH 95 INS 12575/2022-A-1

³⁴⁹ Veškeré závazky dlužníka po lhůtě splatnosti delší než 30 dnů činí více než 42.328.632.424,65 Kč. Dlužník není schopen plnit tyto závazky, protože nemá dostatek likvidních prostředků k jejich úhradě. Veškeré závazky dlužníka po lhůtě splatnosti delší než 3 měsíce činí 37.984.519,7 Kč. Dlužník tyto závazky neplní. Viz. IV.B. 25 č.j. MSPH 95 INS 12575/2022-A-1. Údajem na konci poznámky dlužník nevyvrací, ale potvrzuje existenci jedné z domněnek (jeho) platební neschopnosti.

³⁵⁰ Ustanovení § 98 odst. 1 a 2 InsZ tím není dotčeno

³⁵¹ „Výjimka ze sankčních pravidel, kterou se mi opakovaně dařilo získat u OFAC, platí do konce ledna 2024. Není však jisté, zda OFAC bude ochoten udělit další výjimku na průběh konkursního řízení, když důvody pro její udělení spojené s prodejem závodu České spořitelně, a.s. již pominou. Neudělení výjimky ze strany OFAC by paralyzovalo dokončení konkursního řízení.“ Zpráva insolvenční správkyně z 25/8/2023, B-766, bod č. 20

předběžného opatření.³⁵² V rámci tohoto opatření by předběžná insolvenční správkyň zahájila neprodlené kroky ke zpeněžení majetkové podstaty, viz níže kap. 3.1.3.

Insolvenční soud dne 26.8.2022 usnesením³⁵³ zjistil úpadek dlužnice a na její majetek prohlásil konkurz. Předběžnou insolvenční správkyň JUDr. Jiřinu Lužovou dle § 27 odst. 2 InsZ stanovil insolvenční správkyň s plnou působností. Dále vyzval věřitele, kteří se podle InsZ nepokládají za automaticky za přihlášené, aby svoje pohledávky přihlásili ve lhůtě dvou měsíců ode dne tohoto rozhodnutí.

Insolvenční správkyň JUDr. Jiřina Lužová, je kritizována ze strany některých věřitelů, respektive jejich zástupců, viz.kap. 3.1.2. Již dokázala uzavřít prodej stěžejního úvěrového portfolia banky za cenu cca 41 mld Kč dalšímu bankovnímu subjektu, a sice České spořitelně.³⁵⁴ To by znamenalo pro věřitele výnosy z konkurzu téměř 100 % jejich pohledávek a rekordní insolvenční kauza by mohla mít relativně klidný průběh.³⁵⁵ Sama Lužová ve zprávě z konce srpna uvádí, že „*Objem peněžních prostředků se mi s postupujícím zpeněžením majetkové podstaty daří průběžně navyšovat a míra uspokojení věřitelů převyšuje ke dni této zprávy 95 %.*“³⁵⁶

3.1.2. Duplicita přihlášených pohledávek?

Ovšem v současné době správkyň řeší duplicitu přihlášených pohledávek. Právě v případě zvláštního případu řešení úpadku, kterým banka je, vychází insolvenční správce z účetnictví banky a takové pohledávky se považují automaticky za přihlášené.³⁵⁷ Lužová k tomu k uvádí: „*Je potřeba vzít v potaz, že se jedná o úpadek banky, na který se uplatní zvláštní pravidla insolvenčního zákona, jež upravují automatické přihlášení pohledávek. Zákon předepisuje v tomto případě ucelený postup a ten je potřeba dodržet.*“ Věřitelé je tak sami přihlašovat nemusí a ani nemohou, neboť duplicitní přihlášky jinak správkyň při přezkumném jednání popře, jak avizovala v dopise dotčeným věřitelům. Tím správkyň vyzývá téměř 900 věřitelů, kteří své pohledávky do

³⁵² Viz. Odůvodnění, čl. 3. č.j. MSPH 95 INS 12575/2022-A-21.

³⁵³ č.j. MSPH 95 INS 12575/2022-A-72

³⁵⁴ Usnesení č.j. MSPH 95 INS 12575/2022-B-363 insolvenčního soudu o udělení souhlasu s prodejem mimo dražbu. V odůvodnění v bodě 4) soud uvádí, že dosažená cena 41 053 000 Kč za vymezenou část závodu dlužnice je o více jak 1 000 000 000 Kč vyšší než cena tržní doložená znaleckým posudkem.

³⁵⁵ NOVOTNÝ, Pavel P. RYŠAVÁ, Michaela. *V kauze rekordního krachu Sberbank opět hrozí právní spory. Mohou oddálit výplatu miliard věřitelům.* Hospodářské noviny, 17/8/2023, str. 7.

³⁵⁶ B-766 bod. č. 23

³⁵⁷ V usnesení insolvenčního soudu č.j.: MSPH 95 INS 12575/2022-A-72, kterým se mimo jiné zjišťuje úpadek dlužníka je navíc v bodu V. uvedeno: „*Pohledávky věřitelů vyplývající z účetnictví dlužnice (seznam věřitelů, jejichž pohledávka vyplývá z účetnictví dlužnice, byl zveřejněn v insolvenčním rejstříku dne 15.08.2022 na č.l. A-56 spisu), se pokládají za přihlášené podle insolvenčního zákona. Okamžikem přihlášení pohledávky je prohlášení konkursu. Takoví věřitelé obdrží od insolvenční správkyň oznámení o skutečnosti, že byl na majetek dlužnice prohlášen konkurs, s uvedením informací ohledně jejich pohledávky a s poučením ohledně dalších kroků, které je třeba ze strany věřitele učinit, jestliže by nesouhlasil s výší nebo charakterem pohledávky v oznámení uvedeným (§ 373 IZ).*“

řízení z opatrnosti přihlásili, aby tyto přihlášky stáhli a předešli incidenčním sporům a nebylo komplikováno, jinak zatím hladce probíhající insolvenční řízení. Jak dále uvádí Lužová, tak rozeslání uvedené výzvy je její povinností a chápe, že situace je bezprecedentní.³⁵⁸

Podle právních zástupců významných věřitelů, ale situace není tak jednoznačná a klientům většinou správkyní požadovaný postup nedoporučují. Jednak proto, že úplná výplata věřitelů se bude odvíjet od výsledku všech incidenčních sporů, které ovšem mohou probíhat roky. Dále není vždy shodná výše pohledávky věřitelem přihlášené a té, kterou vůči stejnému věřiteli eviduje dlužník ve svém účetnictví, tedy podklady, které má správkyně k dispozici z databáze vedené bankou na základě Smluv o účtu³⁵⁹ s věřiteli. Rozdíly skutečně již v těchto případech existují a jedná se například o úroky. Zástupci věřitelů v situaci dokonce vidí snahu o oddalování výplaty věřitelům. Správkyně vidí jako reálné připravit částečný rozvrh výplat do konce letošního roku. To, ale neuspokojuje jednoho z právních zástupců několika věřitelů JUDr. Žižlavského s tím, že je to pozdě a dodává: „*Správkyně má v majetkové podstatě desítky miliard. Tyto prostředky ale patří věřitelům. Proto jim je má vyplatit co nejdříve. Je-li část pohledávek věřitelů sporná, má si na ně vytvořit rezervu. Zbytek musí rozdělit v částečném rozvrhu mezi věřitele, kteří již mají zjištěné pohledávky. Když to neudělá, znehodnotí jejich prostředky inflace. Při roční inflaci 10 procent mizí z každých 10 miliard necelých 100 milionů každý měsíc. Za nedůvodné průtahy v řízení nese odpovědnost jak správkyně, tak stát v rámci odpovědnosti za škodu, způsobenou nesprávným úředním postupem soudu.*“³⁶⁰

K tomu nepřímo správkyně uvádí, že „*Volné finanční prostředky z majetkové podstaty včetně kupní ceny za prodej závodu České spořitelně, a.s. nebo z prodeje korporátních dluhopisů či jiného majetku Dlužnice jsou nadále ukládány na speciálních bankovních účtech a z těchto prostředků plynou majetkové podstatě úroky. Z tohoto pohledu je situace Dlužnice v průběhu insolvenčního řízení stabilní a Dlužnice má z těchto úroků prostředky na úhradu svých provozních nákladů.*“³⁶¹

³⁵⁸ NOVOTNÝ, Pavel P. RYŠAVÁ, Michaela. *V kauze rekordního krachu Sberbank opět hrozí právní spory. Mohou oddálit výplatu miliard věřitelům.* Hospodářské noviny, 17/8/2023, str. 7.

³⁵⁹ Viz. § 2662 a násl. ObčZ.

³⁶⁰ NOVOTNÝ, Pavel P. RYŠAVÁ, Michaela. *V kauze rekordního krachu Sberbank opět hrozí právní spory. Mohou oddálit výplatu miliard věřitelům.* Hospodářské noviny, 17/8/2023, str. 7.

³⁶¹ Zpráva insolvenční správkyně z 25/8/2023. B-766, bod č. 23

3.1.3. Prodej úvěrového portfolia

Během září³⁶² má být definitivně vypořádán prodej zmíněné části závodu České spořitelně. Do majetkové podstaty také patří stávající majetek Sberbank v podobě finančních prostředků ve výši 17 mld Kč, celkem by se mezi věřitele mělo dělit cca 58 mld Kč.³⁶³

Celý proces prodeje úvěrového portfolia České spořitelně, a.s. správkyně popisuje ve Zprávě³⁶⁴ insolvenčního správce ze dne 25.8.2023 v části 3. A této zprávy. V následujícím textu shrnu základní body této části Zprávy. Insolvenční soud na návrh dlužnice, obsaženém již v insolvenčním návrhu ze dne 29.7.2022 jmenoval „promptně“ 4.8.2022 sedmičlenný prozatimní věřitelský výbor (PVV). Následně správkyně svolala na 16/8/2022 první z několika následujících jednání PVV. Na tomto jednání účastníky mimo jiné seznámila s problematikou sankcí, časové tísni prodeje nejcennější části majetkové podstaty, která je v čase znehodnocována tím, jak někteří klienti banky přestávají splácet úvěry. Kupujícím portfolia může být pouze banka a k prodeji či převodu musí dojít do okamžiku vypršení výjimky z amerických sankcí (tehdy ještě povolených pouze do 12/12/2022).

Po vstupu dlužnice do úpadku, PVV schválil způsob zpeněžení majetkové podstaty mimo dražbu dle § 286 odst. 1 písm. c) InsZ. S tím že nabídka předmětu prodeje bude učiněna všem českým bankám a pobočkám zahraničních bank. Ze všech oslovených bank doručila v předepsané lhůtě svoji nabídku pouze Česká spořitelna, a.s. Zájemce Air Bank a.s. se rozhodl svou nabídku nepodat a zájemce Banka CREDITAS a.s. podal svou nabídku den po uplynutí lhůty k podání.

Nabídka České spořitelny byla otevřena za přítomnosti notáře, včetně pořízení notářského zápisu a pořízení videozáznamu z otevírání obálky s předmětnou nabídkou, který zachycuje její obsah. Zájemce, Česká spořitelna, a.s. ve své závazné nabídce nabídl kupní cenu ve výši 41.053.000.000 Kč. V době otevírání této nabídky již měla správkyně k dispozici znalecký posudek k určení tržní hodnoty převáděného závodu vypracovaný společností Deloitte Advisory, s.r.o, který určil tržní hodnotu převáděného závodu na 39.900.000.000 Kč.

Věřitelský výbor na jednání 13.10.2022 udělil souhlas se závaznou nabídkou České spořitelny. V následujících týdnech měla tato banka řadu obav k procesu nabytí závodu. Charakter obav byl různý, od obchodních rizik spojených s přebíraným závodem, přes obavy z vývoje konkursního řízení a mezinárodních sankcí dopadajících na Dlužnici, až po související právní

³⁶² Protokol o společném prohlášení věřitele a nabyvatele jeho pohledávky, č.j. MSPH 95 INS 12575/2022-B-788, ze dne 15.09.2023.

³⁶³ NOVOTNÝ, Pavel P. RYŠAVÁ, Michaela. *V kauze rekordního krachu Sberbank opět hrozí právní spory. Mohou oddálit výplatu miliard věřitelům.* Hospodářské noviny, 17/8/2023, str. 7.

³⁶⁴ MSPH 95 INS 12575/2022 - B - 766

rizika, rizika spojená s IT systémy Dlužnice a procesem migrace celého závodu na Českou spořitelnu.

Počátkem listopadu věřitelský výbor přijal usnesení, kterým udělil souhlas s prodejem závodu dlužnice České spořitelně. Ve stejný den, po udělení souhlasu věřitelského výboru, správkyně podepsala s Českou spořitelnou, a.s. smlouvu o budoucí smlouvě o prodeji a koupi obchodního závodu. Smlouva bude podepsána v okamžiku, kdy budou splněny dvě hlavní podmínky, a to souhlas České národní banky s prodejem obchodního závodu Dlužnice České spořitelně, a.s. a dále souhlas Insolvenčního soudu s prodejem závodu mimo dražbu. Navíc je nutné povolení spojení soutěžitelů ze strany Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže předtím, než dojde k uzavření samotné smlouvy o prodeji závodu Dlužnice.

Následně ČNB i insolvenční soud udělili souhlas k prodeji závodu. Dále správkyně na základě smlouvy o smlouvě budoucí podala žádost o udělení nové výjimky ze sankcí od amerického úřadu OFAC. Skutečnost, že jsem uzavřela budoucí kupní smlouvu s Českou spořitelnou, a.s. mi umožnila důvod uvést v žádosti o novou výjimku a dala možnost vysvětlit americkému regulátorovi, že výjimka není k získání "dalšího času" v konkursním řízení, ale je zapotřebí k dokončení a realizaci konkrétní, již uzavřené prodejní smlouvy, uvádí Lužová. OFAC prodloužil výjimku pouze do 31. ledna 2023.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže transakci posoudil a dne 2. prosince 2022 udělil svůj souhlas se spojením soutěžitelů a toto rozhodnutí je v právní moci. Dne 16. prosince 2022 byla uzavřena smlouva o prodeji obchodního závodu s Českou spořitelnou, a.s. a byly postupně plněny odkládací podmínky vypořádání této transakce.

S prodejem závodu České spořitelně, a.s. tedy vyslovil souhlas Insolvenční soud, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a Česká národní banka, tudíž všechny podmínky k jejímu uzavření a naplnění byly v tomto směru splněny. Proti uzavření smlouvy s Českou spořitelnou, a.s. nepodal žádný z věřitelů v zákonem stanovené lhůtě žalobu. Vypořádání transakce prodeje závodu České spořitelně, a.s. bylo úspěšně dokončeno dne 4. dubna 2023. Předpokládané dokončení všech úkonů spojených s procesem je plánován na konec září nebo v první polovině října 2023, uzavírá správkyně. Viz úvod této podkapitoly, dokončení transakce nabytím pohledávky.

3.2. GROWING WAY s.r.o.

Klienti společnosti GROWING WAY s.r.o. (dále jen GROWING WAY) měli vydělávat na svých investicích třicet procent ročně, ale místo výdělků řada z nich řeší, jestli vůbec alespoň část ze svých vložených peněz někdy dostane zpět. Společnost procházející konkurzním řízením, nyní trestně stíhaného brokera Ondřeje Janaty nabízela zhodnocení prostředků tisícům drobných investorů. Výše uvedená společnost byla založena na základě § 15 zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech (ZISIF). Veřejnosti jsou tyto společnosti známé spíše jako alternativní fondy a od standardních, silně regulovaných fondů se liší tím, že povinností jejich správců je pouze registrace u ČNB a následně musí jednou ročně podat informaci o výši obhospodařovaného majetku.³⁶⁵ Současně ovšem platí zásadní omezení, kolik investorů a jakého typu smí do fondu investovat. Pravidla chce nyní ještě zpřísnit ministerstvo financí v novele výše uvedeného ZISIF, jež by měla platit od července příštího roku. Nejprve se chce zaměřit na správce fondů, kteří se snaží u klientů vyvolat dojem, že jsou pod dohledem ČNB, a mlčí o riziku. Nově by tyto společnosti měly mít v názvu povinně uvedeno „*osoba rizikového kapitálu*“ a nesmělo by v jejich názvu být slovo „*fond*“ či podobně jinak zavádějící označení. V seznamu centrální banky bylo k 23. srpnu 2023 zapsaných 414 společností, z nichž výslovně slovo „fond“ v názvu používá pouze dvanáct. Společnosti by také podle zpřísnujícího návrhu novely měly mít povinnost informovat své klienty s dostatečným předstihem před uzavřením smlouvy, že mohou přijít o všechny své prostředky. Uvést budou muset také informaci, že na alternativní fond nijak nedohlíží centrální banka.³⁶⁶

Druhá zásadní změna se týká nastavení, kdo smí do fondu investovat a maximální investiční limity včetně reportu o maximálním počtu drobných investorů centrální bance. Odborníci jsou ale skeptičtí, zda daná opatření nějak zvlášť podvodníky odradí. „*Pokud někdo daný institut využíval v rozporu se zákonem nyní, nepředpokládáme, že daná novela ho donutí se podřídit ještě přísnějšímu režimu, který zákonodárce pro správce alternativních fondů zamýšlí. Jedná se tedy spíše o zpřísnění podmínek pro poctivé podnikatele, kteří mají zájem dané nastavení dodržovat,*“ uvádí advokát Jakub Joska, partner kanceláře Greats. Představitel společnosti Soft Vision zapsané v seznamu ČNB uvádí, že založení alternativního fondu je často prvním krokem k

³⁶⁵ 1). "Hlášení podlimitního správce alternativního fondu" a 2). "Hlášení o alternativním fondu podlimitního správce" tedy dokumenty, které společnost GROWING WAY za rok 2021 ČNB nedodala a orgán dohledu proto přistoupil k výmazu společnosti ze seznamu osob vykonávajících správu majetku srovnatelnou s obhospodařováním. Sekce licenčních a sankčních řízení ČNB – Č.j.: 2022 / 78055 / 570 Ke sp.zn. Sp/2022/146/573.

³⁶⁶ Už žádný další Growing Way? Ministerstvo financí zpřísní regulaci alternativních fondů. [online]. [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-67236790-uz-zadny-dalsi-growing-way-ministerstvo-financi-zprisni-regulaci-alternativnich-fondu>

získávání kapitálu a předstupněm před založením regulovaného fondu kvalifikovaných investorů. A navrhovaná novela zákona, která tuto cestu prodražuje a ztěžuje navíc může odradit ve vstupu do tohoto odvětví perspektivní lidi se zajímavou strategií. Vláda má novelu projednat v nejbližších týdnech. V případě porušování nových pravidel budou společnostem hrozit i stamilionové pokuty nebo výmaz ze seznamu správců centrální banky.³⁶⁷

Výše uvedenou kritiku, je možné vnímat i v souvislosti s důchodovou reformou, kdy je v rámci diverzifikace zdrojů pro čerpání prostředků v důchodovém věku kladen důraz na alternativní investování mezi lidmi v produktivním věku, ohledně zajištění jejich příjmů mimo státní důchodový systém, reprezentovaný výhradně prvním průběžným pilířem. Navrhovaná omezení vstupu na trh, předpokládáme solidních subjektů se v tomto ohledu nejeví jako podpůrná pro možnosti alternativního investování občanů. Ovšem zákonodárce musí nalézat rovnováhu mezi vlivem excesů v podobě Growing Way a dalších³⁶⁸ na jedné straně a otevřenosti trhu pro širokou nabídku investičních příležitostí pro co nejširší okruh občanů na straně druhé.

3.2.1. Insolvenční návrh

V případě společnosti GROWING WAY se jednalo o insolvenční návrh věřitele podaný dne 3.11.2021. Věřitel v návrhu přesně specifikoval jemu známého dalšího věřitele dlužníka a na základě jemu známých skutečností konstatoval, že: „*S ohledem na výše uvedené skutečnosti je zřejmé, že se Dlužník nachází v úpadku ve formě platební neschopnosti ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 a 2 písm. b) IZ a v úpadku ve formě předlužení ve smyslu ustanovení § 3 odst. 4 IZ.*“³⁶⁹

Soud obratem dle § 101 odst. 1 InsZ oznámil Vyhláškou³⁷⁰ zahájení insolvenčního řízení. Následným usnesením³⁷¹ vyzval dlužníka k vyjádření ohledně insolvenčního návrhu věřitele a k předložení seznamu svého majetku, závazků a zaměstnanců. Dlužník reagoval svým vyjádřením,³⁷² v němž uvádí, že: *Dlužník potvrzuje, že v současné době je proti němu vedeno trestní řízení, na což ostatně insolvenční navrhovatel ve svém návrhu poukazuje. Vzhledem k tomu, že orgány činné v trestním řízení realizovaly zajišťovací úkony dle příslušných ustanovení*

³⁶⁷ Už žádný další Growing Way? Ministerstvo financí zpřísní regulaci alternativních fondů. [online]. [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-67236790-uz-zadny-dalsi-growing-way-ministerstvo-financi-zprisni-regulaci-alternativnich-fondu>

³⁶⁸ Například společnosti: J.O.Investment, WCA international a WSM. Už žádný další Growing Way? Ministerstvo financí zpřísní regulaci alternativních fondů. [online]. [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-67236790-uz-zadny-dalsi-growing-way-ministerstvo-financi-zprisni-regulaci-alternativnich-fondu>

³⁶⁹ Insolvenční rejstřík, Detail insolvenčního řízení GROWING WAY s.r.o., č. j. MSPH 89 INS 19990/2021-A-1

³⁷⁰ č. j. MSPH 89 INS 19990/2021-A-4

³⁷¹ Č.j. MSPH 89 INS 19990/2021-A-9

³⁷² Č.j.MSPH 89 INS 19990/2021 A-20

trestního řádu,³⁷³ není dlužník v současné době schopen poskytnout nadepsanému soudu v jím stanovené lhůtě požadované seznamy s doložkou správnosti a úplnosti, neboť tyto informace objektivně nemůže porovnat s relevantními podklady. Opačný postup by mohl vést k založení veřejnoprávní odpovědnosti dlužníka, resp. osoby za něj jednající, např. za neuvedení věřitele.

Soud na základě zjištěných podkladů rozhodl 15.12.2021 usnesením,³⁷⁴ kterým zjistil úpadek dlužníka a zároveň prohlásil na majetek dlužníka konkurz.

3.2.2. Pokus o zamítnutí insolvenčního návrhu

Soud nevyhověl návrhu³⁷⁵ věřitelky Jarmily Kubicové ze dne 10.12.2021 na nařízení jednání ve věci zamítnutí insolvenčního návrhu. Soud při svém rozhodování (viz. zjištění úpadku a prohlášení konkurzu) nepřihlédl k návrhu uvedené věřitelky, neboť dle soudu věřitelka Jarmila Kubicová není oprávněna takový návrh podat, protože nepřistoupila k řízení na straně navrhovatele dle ustanovení §107 InsZ, ale pouze uplatnila svá práva vůči dlužníku přihláškou pohledávky do insolvenčního řízení.

Shodný závěr je obsažen v rozhodnutí Ústavního soudu ČR IV. ÚS 1679/13 ze dne 15.10.2013: *„Účastníky řízení o insolvenčním návrhu jsou tak pouze insolvenční navrhovatel a dlužník. Současně je nutno připomenout, že insolvenčním navrhovatelem může být pouze věřitel, nebo dlužník, což je stále v souladu s vymezením § 14 odst. 1 IZ. Tento výklad je rovněž podpořen §107 a §135 IZ, kdy jiné účastníky insolvenčního řízení, je nutno chápat jako ty věřitele, kteří také podali insolvenční návrh a nikoli všechny věřitele, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku. Věřitelé, kteří insolvenční návrh nepodali, proto nejsou účastníky této první fáze insolvenčního řízení.“* S ohledem na skutečnost, že insolvenční navrhovatel i dlužník shodně tvrdí úpadek dlužníka a s ohledem na nepředložení seznamů ze strany dlužníka postupoval soud tak, že nenařídil ústní jednání ve věci a insolvenčnímu návrhu plně vyhověl.³⁷⁶

Právní zástupce věřitelů v uvedeném návrhu tvrdil, že podle jeho zjištění se na bankovních účtech dlužníka (podle sdělení bank k zůstatkům na účtu dlužníka) nachází prostředky v celkové výši min. 850 mil. Kč. Podle jeho názoru tyto prostředky jsou dostačující pro zatím přihlášené věřitele a insolvenční návrh by měl soud zamítnout, respektive nařídít jednání k projednání návrhu soudem za účasti dlužníka a přihlášených věřitelů. Svoje tvrzení opírá o rozhodnutí NSČR č.j. 29 Cdo 4462/2011, který konstatoval, že pokud věřitel může svoji pohledávku vydobýt ve

³⁷³ Na základě usnesení Policie ČR mělo dojít k zahájení trestního stíhání dlužníka z důvodu, že dlužník měl způsobit škodu cca 1, 5 miliardy Kč. Viz. bod. 4. MSPH 89 INS 19990/2021–A-21

³⁷⁴ Č.j. MSPH 89 INS 19990/2021–A-26

³⁷⁵ Č.j. MSPH 89 INS 19990/2021–A-21

³⁷⁶ Č.j. MSPH 89 INS 19990/2021–A-26

vykonávacím nebo exekučním řízení, tak takový věřitel nemůže uspět s návrhem na prohlášení konkurzu dlužníka. Právní zástupce věřitelky Kubické dokonce uvádí, že je irelevantní, když insolvenční návrhovač odkazuje na usnesení Policie ČR ve věci dlužníka Ondřeje Janaty, že měl způsobit škodu 1,5 miliardy Kč.

V jednání věřitelky Kubické lze spatřovat snahu vyhnout se insolvenčnímu fóru³⁷⁷ a uspokojit svoji pohledávku s dosud známými věřiteli individuálně, patrně dle § 303 a násl. občanského soudního řádu, příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu. Přitom po zjištění úpadku dlužníka a v tomto případě již i po prohlášení konkurzu mají další dosud nepřihlášení věřitelé k dispozici zákonou lhůtu na přihlášení svých pohledávek. Navíc je zjevné, že tito věřitelé existují, a pokud se přihlásí, tak pokud jde o volnou hotovost a dosavadní zjištění policie, tak naopak v majetkové podstatě bude chybět cca 650 mil Kč. Je tedy v pořádku, že soud této věřitelce nevyhověl, byť z jiného důvodu.

3.2.3. Aktuální vývoj

Nejnovější vývoj v kauze vyplývá například ze zprávy o činnosti insolvenčního správce a stavu insolvenčního řízení zveřejněné v insolvenčním rejstříku dne 25/7/2023.³⁷⁸ Ve zprávě je mimo jiné ohledně pohledávek věřitelů uvedeno, že Usnesením insolvenčního soudu ze dne 14. 11. 2022, č.j. MSPH 89 INS 19990/2021-B-250, soud povolil částečný rozvrh pohledávek, dle kterého každá zjištěná pohledávka bude uspokojena poměrně do výše 59,00 %. K datu 30. 6. 2023 bylo z celkové částky ve výši 835.057.751,70 Kč vyplaceno plnění ve výši 824.452.585,59 Kč, deponovaná částka ve výši 8.474.494,23 Kč byla uvolněna k dalšímu použití pro uspokojení pohledávek věřitelů (jedná se o částky deponované na pohledávky, které byly soudem po vydání rozvrhového usnesení odmítnuty). K vypořádání zbývá částka ve výši 2.130.671,88 Kč.

Společnost GROWING WAY byla orgánem dohledu ČNB příkazem ze dne 2. srpna 2022 vymazána ze seznamu osob vykonávajících správu majetku srovnatelnou s obhospodařováním podle § 15 odst. 1 ZISIF.³⁷⁹ Důvodem výmazu byly ty skutečnosti, že společnost porušila zákonnou informační povinnost podle čl. 110 odst. 1 nařízení EU č. 231/2013, § 462, § 463 odst.

³⁷⁷ Viz. *Konečná kolektivní exekuce*. Kap. 1.8.

³⁷⁸ Č.j. MSPH 89 INS 19990/2021-B-316

³⁷⁹ Sekce licenčních a sankčních řízení ČNB – Č.j.: 2022 / 78055 / 570 Ke sp.zn. Sp/2022/146/573. „Společnost GROWING WAY s.r.o., IČO 065 85 761, se sídlem Boudníkova 2514/7, Libeň, 180 00 Praha 8, se vymazává podle § 506 odst. 1 písm. f) zákona o investičních společnostech a investičních fondech ze seznamu osob vykonávajících správu majetku srovnatelnou s obhospodařováním podle § 15 odst. 1 zákona o investičních společnostech a investičních fondech vedeného Českou národní bankou podle ustanovení § 596 písm. e) téhož zákona, protože přestala být osobou vykonávající správu majetku srovnatelnou s obhospodařováním.“

2 písm. b), § 475 ZISIF, dále provedenou ustanovením § 7 odst. 2 vyhlášky 267/202. Čímž se společnost dopustila přestupku a byla jí uložena pokuta.³⁸⁰

3.3. Energetický Holding Malina a.s.

Dlužník Energetický Holding Malina a.s. (dále jen Malina), podniká v odlišném odvětví než dlužníci ve výše uvedených kauzách, přesto ani v takto perspektivním oboru, jako jsou dodávky a montáž fotovoltaických zařízení se nelze vyhnout potížím spojeným s úpadkem. Na Malinu byl prohlášen úpadek,³⁸¹ proto, že nezvládla uspokojit velké množství zakázek.³⁸²

Insolvenční návrh spolu s návrhem na povolení reorganizace dlužník podal u místně a věcně příslušného Městského soudu v Praze, návrh byl soudem zveřejněn 09.05.2023 prostřednictvím Vyhlášky,³⁸³ s tím, že insolvenční řízení bylo zahájeno 05.05. 2023, tedy v den, kdy soudu došel dlužníkův návrh.

Dlužník ve svém návrhu³⁸⁴ mimo jiné uvádí v čl. III/ F/ bod 25, že eviduje závazky v účetní evidenci ve výši 1 398 259 8485,00 Kč (suma je poněkud zvláště napsaná, ale předpokládejme, že číslovka 5 na konci řady být nemá). Dále v návrhu dlužník uvádí v čl. 1 bod. 4, že se nachází ve stavu hrozícího úpadku a prostřednictvím reorganizace je schopen dalším provozem svého obchodního závodu dosáhnout maximálního uspokojení věřitelů. Pro řádné naplnění cílů sanačního řešení je dlužník připraven vést následná jednání, která ve svém důsledku umožní vstup finančního investora. Dlužník uvádí, že jedná s více subjekty o jejich strategickém partnerství v dlužníkově závodu. Pro tyto partnery je transparentnost insolvenčního řízení zárukou pro konečné vyčíslení oprávněných nároků věřitelů vůči dlužníku. Dlužník ujišťuje soud o poctivosti svého záměru.

Podle insolvenčního rejstříku je k 04.09.2023 přihlášeno do insolvenčního řízení 2 972 pohledávek věřitelů.³⁸⁵ Insolvenční řízení se nachází ve fázi po rozhodnutí o úpadku a před rozhodnutím o způsobu jeho řešení.

³⁸⁰ Sekce licenčních a sankčních řízení ČNB – Č.j.: 2022 / 78055 / 570 Ke sp.zn. Sp/2022/146/573.

³⁸¹ Insolvenční rejstřík, Detail insolvenčního řízení Energetický Holding Malina a.s. Usnesení o zjištění úpadku. č.j. MSPH 79 INS 7166/2023-A-13.

³⁸² VEJVODOVÁ, Alžběta. *Emitenti dluhopisů padají jeden za druhým, insolvence ohrožuje i fotovoltaiky*. Ekonom, č. 31-32, str. 43.

³⁸³ č. j. MSPH 79 INS 7166/2023-A-2

³⁸⁴ č. j. MSPH 79 INS 7166/2023-A-1. Insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení reorganizace.

³⁸⁵ Insolvenční rejstřík – Oddíl P – P2972-1. Jaroslav Boháč

3.3.1. Návrh insolvenčního správce na vydání předběžného opatření

Insolvenční správce dlužníka Rudolf Vinš podal dne 24.07.2023 insolvenčnímu soudu návrh na vydání předběžného opatření,³⁸⁶ dle něhož by dlužník byl oprávněn nakládat s majetkovou podstatou nebo s její částí pouze se souhlasem insolvenčního správce. Následující text vychází z obsahu tohoto návrhu. Důvodem podání návrhu byly zejména ty skutečnosti, že dlužník se správcem nespolupracuje ideálně a bez konzultací zavazuje dlužníka dalšími závazky, konkrétně se jedná o smlouvy, které uvedu níže. Dlužník nevedl řádně účetnictví, v současnosti se snaží o jeho rekonstrukci, a s tím související evidence majetku a hospodaření není dosud v uspokojivém stavu. Během jednání insolvenčního správce, prozatímního věřitelského výboru (PVB) a dlužníka dne 20.7.2023 byly zjištěny závažné skutečnosti, které jsou důvodem k návrhu správce na vydání předběžného opatření.

Předně správce v návrhu uvádí příkazní smlouvu o krizovém managementu se společností Misura Information Technologies a.s (dále jen Misura), která Malinu stojí 1 500 000 Kč měsíčně, částka zahrnuje paušální a zálohovou platbu, k červenci se jednalo už o celkovou úhradu 4 477 000 Kč, smlouva byla uzavřena již 1.5.2023.

Další závazek dlužníka vznikl mezi nově zvoleným statutární orgánem – členem představenstva, který uzavřel dne 1.6.2023 s dlužníkem smlouvu o výkonu funkce, která byla schválena valnou hromadou dlužníka. Tato smlouva poskytuje této fyzické osobě roční příjem za výkon funkce, včetně variabilní odměny v celkové výši 4 680 000 Kč. Nadto náleží tomuto členu představenstva jednorázová odměna za povolení reorganizace, za schválení reorganizačního plánu a za splnění reorganizačního plánu v celkové výši 7 000 000 Kč. Dále je dle této smlouvy dlužník povinen uzavřít smlouvu na pojištění z odpovědnosti za škodu způsobenou dlužníkovi členy orgánů a dalšími osobami ve vedení společnosti v minimální výši pojistného plnění 300 000 000 Kč. Součástí smlouvy je dále povinnost pokytnout členovi představenstva osobní automobil vyšší střední třídy, příspěvek na životní nebo nebo penzijní připojištění a příspěvek na stravování.³⁸⁷

Dlužník dále uzavřel smlouvu s advokátní kanceláří MDH Legal, s.r.o. na právní služby související se zahájením insolvenčního řízení, včetně návrhu na povolení reorganizace a zastupování v tomto řízení. Smlouva v písemné podobě předložena nebyla a odměna byla sjednána na 2 000 000,- Kč. Následně bylo toto zastupování ukončeno a dlužníka nyní zastupuje níže uvedená společnost VIDD Advokáti s.r.o. Z důvodu předčasného ukončení spolupráce je dle

³⁸⁶ č.j. MSPH 79 INS 7166/2023-B-226

³⁸⁷ Komentář Mariana Kláska k výši své odměny: „*Moje odměna je v porovnání s cenami v tomto odvětví podhodnocená. Odměňován jsem navíc za odvedenou práci, nejedná se tedy o pobírání vysokých odměn předem od společnosti, která je v potížích.*“ ŠITNER, Roman. *Malina utrácí miliony, záchranu řídí Barková*. Lidové noviny, 29/7/2023, str. 3.

vyjádření MDH Legal odměna snížena na 1 500 000, z čehož měl dlužník již uhradit zálohu 500 000 Kč. Ovšem i nadále poskytuje advokátní kancelář MHD Legal dlužníku právní služby v oblasti vymáhání pohledávek dlužníka za odměnu 2 000,- Kč za hodinu s předpokládaným rozsahem výkonu cca 100 hodin měsíčně.

Dlužník dále uzavřel smlouvy s advokátní kanceláří VIDD Advokáti s.r.o. na zastoupení v insolvenčním řízení a poskytování právních služeb v oboru insolvenčního práva za odměnu ve výši 3 900 Kč za hodinu s předpokládaným rozsahem činnosti 200 hodin měsíčně. Druhá smlouva s advokátní kanceláří BERNARD LEGAL, s.r.o. byla sjednána za hodinovou odměnu ve výši 3 200 Kč bez uvedení předpokládaného rozsahu prací.

Dlužník na výše uvedeném jednání 20.7.2023 nebyl schopen hodnověrně vysvětlit nezbytnost výše uvedených smluv a zejména jejich vliv na majetkovou podstatu dlužníka při jejich plnění. Nadto dlužník neplní slíbený týdenní informační report ohledně příjmů a výdajů majetkové podstaty a správce je tak odkázán pouze na sledování pohybů na bankovním účtu.

3.3.2. Nařízení předběžného opatření soudem 1. stupně

Insolvenční soud navrhovateli vyhověl a 25.7.2023 vydal usnesení,³⁸⁸ kterým dlužníkovi nařídil, aby nakládal s majetkem tvořícím majetkovou podstatu nebo s jejími částmi pouze s předchozím písemným souhlasem insolvenčního správce. V odůvodnění soud uvedl, že smyslem předběžného opatření je, aby dlužník nečinil nekontrované převody finančních prostředků na třetí osoby, na úkor dlužnických věřitelů, kterých je cca 3 000. Dlužník by již v této fázi měl respektovat § 111 InsZ a soud v případě dlužnicko ledabylého přístupu k majetkové podstatě může využít § 113 odst. 1 InsZ.

Soud dále konstatuje, že u dlužníka, který má více jak jednu miliardu Kč dluhů, několik tisíc evidovaných věřitelů, který sám v insolvenčním návrhu uvádí, že není schopen pokrýt ani běžné obchodní případy a slibuje redukci svých nákladů, tak v rozporu s uvedeným, současně uzavře smlouvy na plnění za 2 170 000 Kč za měsíc.³⁸⁹ Soud připomíná, že právě insolvenční správce je osobou odborně erudovanou v oborech úzce souvisejících s úpadlem dlužníka, tedy v oboru práva, ekonomie a zvláště účetnictví. Správce se zvláštním pověřením i v tomto případě je povolán ze zákona k výkonu krizového managementu.

Soud hodnotí duplicitu funkcí krizového týmu společnosti Misura a statutárního orgánu Mariana Kláska, který má být dle dlužníka osobou erudovanou v oblasti krizového řízení, jako

³⁸⁸ MSPH 79 INS 7166/2023-B-232

³⁸⁹ Soud k částce patrně došel tak, že ze všech správcem kritizovaných uzavřených smluv, zprůměroval všechna plnění, tak jak by vycházela pro jednotlivé měsíce.

nehospodárnou. Též s ohledem na nevyužití profesionálního potenciálu insolvenčního správce, který by měl a mohl řadu úkonů vykonávat sám. V zastoupení dvěma advokátními kancelářemi v řízení soud též neshledává opodstatnění. Soud kritizuje výši sjednaných odměn, které nekorespondují s finanční situací dlužníka a jsou nepřiměřeně vysoké, zejména odměna Mariana Kláska. Sjednání výše uvedených smluv vede soud k pochybnostem o tvrzené poctivosti dlužníka, pokud jde o jím navrhovanou reorganizaci. Uvedené smlouvy dle soudu vybočují z rámce běžného hospodaření. Nejedná se tedy o provozování podniku dlužníkem, v této fázi insolvenčního řízení, v rámci obvyklého hospodaření, tak jak vymezuje ustanovení § 111 odst. 2 InsZ.

Dlužník dle soudu dosavadním přístupem založil důvodnou obavu, že nebude respektovat omezení daná ustanovením § 111 odst. 1 InsZ a je proto namístě za pomoci § 113 odst. 1 InsZ zpřísnit omezení dlužníkovy dispozičního oprávnění s majetkovou podstatou. Soud dlužníka poučil, že proti nařízení předběžného opatření se může do 15 dnů od jeho doručení odvolat k Vrchnímu soudu v Praze. Této možnosti dlužník obratem využil a jeho argumenty proti nařízení opatření shrnuji níže v kap. 3.3.3.

3.3.3. Odvolání dlužníka proti návrhu předběžného opatření

Dlužník ve svém odvolání³⁹⁰ ze dne 25.7.2023 proti usnesení insolvenčního soudu považuje omezení svého dispozičního oprávnění za zcela nepřiměřené, ale je nutné úvodem říci, že soud 1. stupně ihned následující den svým opravným usnesením³⁹¹ opravil zřejmou nesprávnost ve svém rozhodnutí a vypustil formulaci, „*předchozího písemného souhlasu insolvenčního správce*“ a nahradil ji opraveným výrokem: „*Insolvenční soud nařizuje dlužníkovi, aby nakládal s majetkem tvořícím majetkovou podstatu nebo s jejími částmi pouze s předchozím souhlasem insolvenčního správce.*“ Argumentace odvolatele je k tomuto písemnému souhlasu insolvenčního správce výrazně zaměřena, neboť v době zpracovávání dlužníkovy odvolání tato oprava ještě jemu nebyla známa. V následujícím textu se proto nebudu dlužníkovými argumenty proti původnímu výroku zabývat a zaměřím se jen na ty, které jsou ze strany dlužníkovy pohledu relevantní k předběžnému opatření jako takovému.

Dlužník uvádí, že vzhledem k tomu, že obchodní závod je stále vzhledem ke své hodnotě považován za *going concern*, tak předběžné opatření považuje za likvidační a správce by údajně ve společnosti musel trávit až 16 hod denně, aby mohl proniknout do detailů dlužníkovy provozu, stejně jako manažeři dlužníka (společnost Misura, Marián Klásek, pozn. autora), kteří ze všech sil usilují o chod závodu dlužníka a včetně dokončování rozpracovaných zakázek. Předběžné opatření

³⁹⁰ č.j. MSPH 79 INS 7166/2023-B-235

³⁹¹ č.j. MSPH 79 INS 7166/2023-B-237

je paralyzující a v rozporu se zásadami přiměřenosti předběžných opatření, v rozporu se zájmy věřitelů a v rozporu se zákazem maření reorganizace.

Uzavřené smlouvy, které v podání správce napadá, nelze podle dlužníka hodnotit izolovaně ke dni jejich vzniku a dále nelze přehlížet fakt, že i díky manažerskému řízení a intenzivní spolupráci s poradci dlužníka, se daří dokončovat větší množství zakázek a z toho plynoucím setrvalému růstu hotovosti na bankovních účtech dlužníka. Smlouvy byly dle dlužníka uzavřeny za podmínek obvyklých v obchodním styku a je nutné jejich hodnocení posuzovat podle plnění, kterého se na základě nich dlužníku dostává. Dlužník má pravděpodobně na mysli, že kritizované smlouvy by měly být hodnoceny ideálně s delším časovým odstupem, (poz. autora).

Smlouvu se společností Misura dlužník hájí, neboť údajně byla uzavřena v době, kdy nedůvěra třetích osob vůči dlužníku byla značná. Dle dlužníka je běžné, že dlužník přenechává neúspěšná jednání se svými partnery nezávislému subjektu a dále prostřednictvím jiného (*příkazní smlouva*), který vůči takovým partnerům převezme odpovědnost pro případ, kdy rozkolísaný dlužník svoje povinnosti nesplní. Společnost Misura pro dlužníka zajistila mimo jiné krizový tým několika oborových ředitelů. Nicméně dlužník připouští, že důvěra na trhu ve schopnost dlužníka plnit své závazky stále roste a dlužník tedy jedná s příkazníkem o ukončení nebo odpovídající úpravě příkazní smlouvy.

Sjednaná výše odměny za smlouvu o výkonu funkce člena představenstva je podle dlužníka uzavřena na takové plnění, které je obvyklé rámci trhu, na kterém se tito specialisté pohybují. Důležitými hledisky je též obrat dlužníka a profesní erudice Mariana Kláska. Dlužník dále uvádí, že dle zákonné úpravy, je po povolení reorganizace úhrada takové odměny stejně pod kontrolou insolvenčního správce a věřitelského výboru.³⁹²

Tři smlouvy o poskytování právních služeb se třemi advokátními kancelářemi dlužník opět zdůvodňuje velikostí dlužníka a náročností jeho agendy a situace. Stejně tak podmínky, myšleno zřejmě výše odměn jsou též běžné na trhu nabídky takto specializovaných služeb. Dlužník se brání, že správce nehospodárnost takových smluv nekonkretizuje a o jeho důkazech k této nehospodárnosti ani nemluvě. Dlužník u tohoto typu smluv opět operuje s dlouhodobějším horizontem eventuální prospěšnosti takové spolupráce a do té doby o prospěšnosti uzavřených smluv ohledně právního poradenství odmítá spekulovat.

Dlužník uvádí, že zákoná definice § 228 InsZ ohledně nakládání s majetkovou podstatou je definována velmi široce a má pochybnosti o intenzitě použití a využití jejího neuzavřeného

³⁹² K tomu insolvenční správce ve svém vyjádření k odvolání uvádí, že tato námitka je zcela irelevantní, když předběžné opatření je nařízeno pouze na dobu do vydání rozhodnutí o způsobu řešení úpadku. Viz. dokument B-243.

výčtu práv a povinností insolvenčním správcem, v podmínkách předběžného opatření. Taková omezení svých práv dlužník považuje za „smrtící“. Opatření dlužník dokonce považuje za omezení jednoho ze svých ústavně zaručených základních práv³⁹³ a sice práva vlastnit majetek.

3.3.4. Potvrzení nařízení předběžného opatření odvolacím soudem

Vrchní soud v Praze jako odvolací soud rozhodl o odvolání dlužníka Usnesním ze dne 15.8.2023,³⁹⁴ kterým rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil. Ve svém zdůvodnění nejdříve shrnul průběh dosavadního insolvenčního řízení včetně, argumentů insolvenčního správce a soudu prvního stupně ve prospěch předběžného nařízení. Následně rekapituloval i vyjádření³⁹⁵ správce k odvolání dlužníka a také dlužníkovu reakci³⁹⁶ na toto vyjádření.

Následně uvedl i komentář z vyjádření Vrchního státního zastupitelství v Praze,³⁹⁷ které již do předmětného insolvenčního řízení dříve vstoupilo. Státní zastupitelství, nad již výše uvedené komentovalo situaci jako nevhodnou, když výrazně předlužený subjekt vyplatí během třech měsíců společnosti Misura téměř 4 500 000 Kč. Státní zástupce ohledně společnosti Misura uvádí, že její internetová prezentace obsahuje pouze obchodní firmu a není ze žádných zdrojů zřejmé, jakou činností se tato společnost zabývá. Navíc tato společnost porušuje povinnost dle § 7 odst. 2 zákona o obchodních společnostech a družstev, když do Sbírky listin dlouhodobě nezakládá účetní závěrky. Vyjma roku 2018, kdy dle založeného výkazu zisku a ztrát dosáhla společnost v tomto roce obratu 325 000 Kč.

Vrchní soud došel k těmto závěrům: soud prvního stupně nařídil opatření spočívající v omezení dlužníka v nakládání s majetkovou podstatou vycházející ze zjištění, že po rozhodnutí o úpadku uzavřel dlužník bez vědomí soudu, správce, i věřitelského orgánu smlouvy, jimž se třetím osobám (výše v kap. 3.3.2. uvedeným) zavázal poskytovat peněžité plnění, jehož vydání bude mít za následek, nebo již i způsobilo výraznou změnu v rozsahu majetkové podstaty. Vrchní soud zrekapituloval známé částky, kdy zejména dlužná částka věřitelům ve výši nejméně 1,4 miliardy Kč, nemůže dlužníka opravňovat ani k řádově nižším neschváleným výdajům na úkor věřitelů, kteří se nemohou jinak bránit než prostřednictvím insolvenčního soudu za aktivní intervence správce. Podle Vrchního soudu lze přitom jen obtížně akceptovat vysvětlení dlužníka, že s ohledem na prospěch majetkové podstaty je rozdíl v tom, když smlouvy zajišťující dodávky zboží umožňující provedení či dokončení sjednaných zakázek uzavírá dlužník svým jménem, nebo

³⁹³ Čl. 11 odst. 1. Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod.

³⁹⁴ č.j. 1 VSPH 787/2023-B-290

³⁹⁵ B-243

³⁹⁶ B-253

³⁹⁷ B-254

zajišťuje-li je pro něj společnost Misura. Obdobné platí dle soudu pro Mariana Kláska, když stěžejní činnost ve prospěch navrhované reorganizace je i dle dlužníka postavena na zaměstnancích dlužníka, kteří realizují nedokončené zakázky. Soud tedy na základě výše uvedeného uzavřel, že neshledal odvolání dlužníka důvodným a dle § 219 občanského soudního řádu napadené usnesení potvrdil.

3.3.5. Hospodářská situace pod vlivem insolvenčního správce

V insolvenčním rejstříku je uložena Zpráva Dlužníka o aktuální hospodářské situaci³⁹⁸ ze dne 22.9.2023, kde člen představenstva společnosti Marian Klásek uvádí mimo jiné základní údaje z výkazu zisku a ztráty. To za období 12.5.-31.8.2023, kdy tržby společnosti dosáhly 248 297 329 Kč při hrubém provozním výsledku, viz níže.

Člen představenstva uvádí, že od zahájení insolvence bylo klientům předáno 600 dokončených zakázek a objem závazků dlužníka vůči věřitelům klesl o více než 180 mil. Kč, současně na úhradách za dokončené zakázky dlužník inkasoval 124,5 mil.Kč. Zůstatek hotovosti dlužníka je 66,7 mil. Kč. Racionalizační opatření přinesla významnou úsporu nákladů a hospodaření společnosti je vysoce ziskové. Vykázaný hospodářský výsledek za dobu od 12. května 2023 (datum vstupu do insolvence) do konce srpna 2023 činí 98,3 mil. Kč. Tato čísla podle Mariana Kláska jednoznačně vyvracejí pochybnosti o (ne)účelném hospodaření dlužníka, které byly vzneseny v červenci. V současné době mohou být dokončeny jen zakázky u nichž bude celková cena navýšena o 20 %. S navýšením celkové ceny o 20 % zatím souhlasilo cca 400 klientů z více jak 2 200 zakázek, z nichž jedna byla dokončena v srpnu jako pilotní projekt a dalších 25 je aktuálně v realizaci v podobném pilotním režimu (povoleny správcem). Dosud nebyla ze strany správce povolena realizace klienty požadovaných instalací s navýšením ceny o 20 %. Tento stav značně komplikuje hospodaření dlužníka, neboť organizace prací je třeba dopředu plánovat. Oddalování povolení realizací má negativní vliv na cash flow dlužníka, mezi dodavateli dlužníka panuje nejistota v rozahu prací, které pro dlužníka nakonec budou moci realizovat.

Ze zprávy statutárního orgánu tedy vyplývá, že společnost se svými hospodářskými výsledky a úsporným režimem pravděpodobně spěje ke schválení reorganizace na říjnové schůzi věřitelů. Bude též záležet na stanovisku insolvenčního správce, který nyní na základě pravomocného předběžného opatření je oprávněn schvalovat všechny výdaje dlužníka, a tedy i nákup materiálu na dokončení zdražených instalací pro zhruba pětinu klientů.

³⁹⁸ B-418

Insolvenční správce Rudolf Vinš zatím odsouhlasil jen výše uvedených 25 těchto zakázek, a to na zkoušku, aby zjistil, zda to bude pro věřitele Maliny výhodné. „*Je třeba zhodnotit ekonomickou rentabilitu těchto zakázek, než bude odsouhlaseno jejich velké množství. To pak bude znamenat velké nákupy materiálu a nasmlouvání montážních part. Proto byly povoleny tyto referenční zakázky, aby byly zjištěny jejich skutečné náklady a příjmy z nich,*“ vysvětlil správce Vinš.³⁹⁹ Již v dřívějších vyjádřeních insolvenční správce dále uváděl, že hlasování o způsobu řešení úpadku nebude vůbec jednoduché. Pokud by se dostavilo pouze 10 % ze všech přihlášených věřitelů,⁴⁰⁰ tak to bude velký počet lidí a proces nebude jednoduchý. Městský soud v Praze za tím účelem vyhradí pro schůzi věřitelů plánovanou na 24. října několik jednacích síní, které budou telekonferenčně propojené. Na schůzi věřitelů Maliny, kterých jsou téměř tři tisíce, se tedy bude rozhodovat o tom, zda přijmou plán současného krizového vedení firmy na dokončení zakázek a formu řešení úpadku reorganizací, nebo bude úpadek dlužníka řešen konkurzem.⁴⁰¹

3.3.6. Personální změny posledních dní

Novým jediným členem představenstva a výkonným ředitelem se stal Lukáš Uhl. Nahradil dosavadní krizové vedení, které nastoupilo po vstupu společnosti do insolvence a v představenstvu ho reprezentoval jediný člen Marian Klásek. Jeho jméno bylo během úterý 26.9.2023 vymazáno ze statutárních orgánů Maliny a v obchodním rejstříku⁴⁰² se rozhodnutím valné hromady objevil Lukáš Uhl. „*Do Maliny jdu pracovat na dokončení instalací a na uspokojení věřitelů. Jsem tu pro každého člověka a rodinu, která marně čeká na realizaci fotovoltaiky, na informace a vlastně i na naději,*“ uvedl pro Hospodářské noviny Uhl. „*Chci, aby toto bylo nejúspěšnější insolvenční řízení v dějinách Česka. Chci postavit 100 procent projektů, aby tím zanikla většina závazků a aby vznikla naděje na maximální možné uspokojení zbytku věřitelů.*“⁴⁰³

Uhlovým hlavním úkolem v Malině bude, tak jako u jeho předchůdce, připravit plán reorganizace a zrychlit průběh instalací, za něž už klienti zaplatili statisícové zálohy, ovšem objednaných zařízení se dosud nedočkali. Klásek ke svému odvolání uvedl: „*Jsem profesionální krizový manažer, a to jsou věci, které se stávají. Je to jako s fotbalovými trenéry, prostě vás můžou ze dne na den odvolat,*“ a dodal, že svou práci dělal dobře. „*Od insolvence jsme udělali 600*

³⁹⁹ VOTRUBA, Viktor. *Solární Malina ukončila spolupráci s firmou, která měla řešit její klienty.* Hospodářské noviny, 25/9/2023, str. 2.

⁴⁰⁰ Věřitelé mohou o přijetí reorganizačního plánu hlasovat i mimo schůzi věřitelů písemnou formou výhradně prostřednictvím „*Hlasovacího listku*“ dle podmínek § 346 odst. 1 InsZ.

⁴⁰¹ VOTRUBA, Viktor. *O hospodaření Maliny mám pochybnosti. Proto jsem si vymohl schvalování jejich transakcí, říká insolvenční správce.* Hospodářské noviny, 21/08/2023, str. 8.

⁴⁰² Energetický Holding Malina a.s., B 26399 vedená u Městského soudu v Praze

⁴⁰³ MAREŠ, Michal. *Malinu jde zachraňovat bývalý šéf Zootu a DámeJídlo.* Hospodářské noviny, 29/9/2023, str. 2.

zakázek, klesly nám závazky, tvoříme zisk, nastavil jsem účetnictví a procesy, které před námi firma vůbec neměla. Nemám se za co stydět.“ Svůj odchod dává Klásek do souvislosti s tím, že jeden z majitelů Maliny Cyril Regner⁴⁰⁴ po něm chtěl detailní informace o fungování společnosti z titulu člena dozorčí rady a on mu je odmítl poskytnout.⁴⁰⁵ „Bylo to nad rámec jeho pravomocí a mimo zájem věřitelů. Proto se asi našel a rozhodl se mě vyměnit.“ Regner v tiskové zprávě uvedl, že byl s výsledky dosavadního týmu Maliny hrubě nespokojen. Insolvenční správce Rudolf Vinš pro HN prohlásil, že s výměnou nemá žádný problém a dala se očekávat. Střídání manažerů souvisí s komplikovaným děním uvnitř společnosti po realizaci zvýšených pravomocí insolvenčního správce, na základě pravomocného předběžného opatření, viz kap. 3.3.4. Správce v rámci svých nových kompetencí minulý týden zastavil platby společnosti Misura, která měla krizové řízení společnosti dosud externě na starosti, viz výše kap. 3.3.1.⁴⁰⁶ Spolupráce s touto společností byla přitom předchozím vedením i akcionáři zdůvodňována jako nezbytná, neboť se jedná o subjekt, ke kterému mají mít obchodní partneři a zákazníci Maliny větší důvěru, než v „rozkolísaného“ dlužníka.⁴⁰⁷

Uhl navíc jako jeden z prvních kroků ve funkci spolupráci s Misurou ukončil, respektive se odvolává na to, že platná smlouva (*příkazní*) nikdy neexistovala.⁴⁰⁸ „Podepsala ji totiž neoprávněná osoba,“ a podle jeho slov odstřížení od Misury přinese lepší image firmy i obnovení důvěry věřitelů. Dá se ovšem předpokládat, že nastane právní spor, zástupci Misury si totiž ve středu 27/9/2023 odmítli výpověď převzít. Uhl ji nicméně považuje za předanou a zároveň pracovníkům této společnosti zablokoval vstup do kanceláří Maliny. Ty se ostatně v posledních dnech také částečně vyprázdnily: 11 lidí z padesátičlenného týmu dlužníka odešlo. „Je to velká výzva, zatím pro mě osobně asi největší,“ říká Uhl o svém angažmá v Malině. Podle jeho slov stále

⁴⁰⁴ Jedinný člen dozorčí rady společnosti, viz. Energetický Holding Malina a.s., B 26399 vedená u Městského soudu v Praze

⁴⁰⁵ Je otázka, zda požadované informace skutečně byly nad rámec pravomocí jediného člena dozorčí rady společnosti, když dle § 447 ZOK (1) *Dozorčí rada je oprávněna nahlížet do všech dokladů a záznamů týkajících se činnosti společnosti a kontrolovat, zda jsou účetní zápisy vedeny řádně a v souladu se skutečností a zda se podnikatelská či jiná činnost společnosti děje v souladu s právními předpisy a stanovami.*

(2) *Oprávnění podle odstavce 1 mohou členové dozorčí rady využívat jen na základě rozhodnutí dozorčí rady, ledaže dozorčí rada není schopna plnit své funkce.*

(3) *Dozorčí rada přezkoumává řádnou, mimořádnou, konsolidovanou, popřípadě také mezitímní účetní závěrku a návrh na rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů nebo na úhradu ztráty a předkládá svá vyjádření valné hromadě.*

(4) *Dozorčí rada určí svého člena, který zastupuje společnost v řízení před soudy a jinými orgány proti členu představenstva.*

⁴⁰⁶ MAREŠ, Michal. *Malinu jde zachraňovat bývalý šéf Zootu a DámeJídlo*. Hospodářské noviny, 29/9/2023, str. 2.

⁴⁰⁷ Viz. Odvolání dlužníka proti nařízení předběžného opatření soudem 1. stupně, č.j. MSPH 79 INS 7166/2023-B-235; II. čl. 11, str. 3.

⁴⁰⁸ Smlouva, která byla uzavřena 5.5.2023, se stala předmětem kritiky i insolvenčního správce již při jeho návrhu na předběžné opatření č.j. MSPH 79 INS 7166/2023-B-226; IV. Skutečnosti odůvodňující vydání předběžného opatření

platí nabídka klientům, aby si připlatili 20 procent oproti dohodnuté ceně, a společnost přijede fotovoltaickou elektrárnu namontovat.⁴⁰⁹

Ovšem dokud bude platit předběžné opatření v dispozici s majetkovou podstatou dlužníka, tak jediný člen představenstva dlužníka musí mít souhlas insolvenčního správce, než společnost pojedje fotovoltaické panely instalovat. Souhlas, ale nemusí být samozřejmý, když správce povolil zatím montáž pouze více jak dvou desítek zakázek, s takto navýšeným rozpočtem. Správce chce na základě tohoto testu vyhodnotit, zda tato cenově navýšená nabídka vůči zákazníkům není přesto pro dlužníka nevýhodná. Jinými slovy, zda majetková podstata ve výsledku nebude snížena., viz. kap. 3.3.5.

3.4. Bc. Michal Mička

Insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení⁴¹⁰ podal dlužník prostřednictvím právního zástupce u městského soudu v Praze a tento byl insolvenčním soudem zveřejněn vyhláškou⁴¹¹ v insolvenčním rejstříku dne 26.4.2021. Dlužník žádá, aby soud rozhodl o jeho úpadku a jím navrhovaným způsobem jeho řešení, kterým je oddlužení se zpeněžením majetkové podstaty. Úpadek ve formě platební neschopnosti osvědčuje závazky nejméně vůči dvěma věřitelům⁴¹² a tím, že závazky neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti.

Dlužník v doplňujících údajích uvádí, že dosud řídil skupinu několika obchodních společností a prostřednictvím jedné z nich, společnosti C2H Equity, a.s. (dále jen společnost C2H) formou koncernu. Stěžejní oblastí podnikání skupiny společností byl módní průmysl. Osm společností, včetně společnosti hlavní se nachází v různých fázích insolvenčního řízení. Dlužník uvádí jako důvod úpadku v návrhu vyjmenovaných společností a úpadku svého, zejména vliv pandemie viru SARS-CoV-2.

Dlužník má splatné dluhy ze zápůjček, které proti němu byly uplatněny ve výši více jak 120 milionů Kč. Dlužník je také ručitelem za některé dluhy výše uvedené koncernové společnosti, před podáním insolvenčního návrhu tyto přesahovaly částku 280 mil Kč a je pravděpodobné, že věřiteli budou vůči dlužníku uplatněny. Dlužník tyto dluhy není schopen plnit, a proto považuje za vhodné se s věřiteli vypořádat v rámci jediného kolektivního řízení (*insolvenční fórum*). Dlužník uvádí, i další dluhy, které jsou specifikovány v přílohách insolvenčního návrhu, dluhy

⁴⁰⁹ MAREŠ, Michal. *Malinu jde zachraňovat bývalý šéf Zootu a DámeJídlo*. Hospodářské noviny, 29/9/2023, str. 2.

⁴¹⁰ Insolvenční rejstřík, Detail insolvenčního řízení Bc Michal Mička. Č.j. MSPH 88 INS 7575 / 2021, oddíl A-1

⁴¹¹ Č.j. MSPH 88 INS 7575 / 2021, oddíl A-5

⁴¹² Důvodem vzniku závazků je v prvním případě Smlouva o úvěru a v druhém případě Smlouva o zápůjčce.

jsou uvedeny se splatností a ve výši k datu 31.3.2021, tedy k poslednímu dni měsíce předcházejícímu insolvenčnímu návrhu dlužníka.

V další části insolvenčního návrhu dlužník uvádí výši svých čistých příjmů bezprostředně před podáním návrhu a nastiňuje predikci budoucích příjmů a snaží se vyvrátit eventuální aplikaci § 395 odst. 1 písm. b) InsZ, tak jako níže Adam Hloušek, viz. kap. 3.5. Příjem dlužníka bude záležet na vývoji situace během insolvenčních řízení ve společnostech, kde vykonává placené funkce člena statutárního orgánu. Dlužník je odhodlán v případě potřeby si najít zaměstnání a v tomto ohledu již dosud obdržel tři nabídky. Poukazuje na své dosažené vzdělání i pracovní zkušenosti při řízení společností. Dlužník očekává, že bude po celou dobu oddlužení hradit hotové výdaje a odměnu insolvenčního správce, a současně přinejmenším ve stejné výši splátky ostatním věřitelům.⁴¹³ Dále dlužník předpokládá, že bude schopen hradit pohledávky věřitelů na výživném ze zákona a další odměny spojené s podáním návrhu na povolení oddlužení a insolvenčního návrhu k tomu oprávněným osobám, pokud by nároky na tyto odměny vznikly.

Nad rámec uvedeného dlužník tvrdí, že věřitelé budou částečně uspokojeni z jeho majetku, proto navrhuje způsob oddlužení zpeněžením majetkové podstaty. Dluhy dlužníka vznikly většinou z titulu ručení či směnečného rukojemství za závazky jím ovládaných společností. Lze očekávat částečné uspokojení věřitelů u primárních dlužníků. Dále dle dlužníka ohledně směnek lze uvést, pokud by z pozice ručitele musel plnit, tak tato plnění následně může vymáhat na společnostech a tím dále uspokojit své věřitele. Dlužník přikládá kromě ostatních nezbytných příloh návrhu i seznam svého majetku, kde patrně nejcenější jsou umělecká díla v podobě obrazů,⁴¹⁴ uvedená na seznamu zvláštním.

Pokud soud rozhodne o způsobu oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, tak dosud dlužníkem uvedené informace jsou uplatnitelné k doložení okolností na stanovení výše hodnoty plnění nezajištěným věřitelům a mohou vylučovat neschopnost dlužníka vyhovět ustanovení § 395 odst. 1 písm b) InsZ, jak je již uvedeno výše.

V následující části insolvenčního návrhu dlužníka jsou uvedeny všechny jeho příjmy za uplynulých 12 měsíců. Jejich výše činí více jak 500 tis. Kč a jsou tvořeny téměř výhradně plněním ze smluv o výkonu funkce ve společnostech, které dlužník obchodně řídil i prostřednictvím jedné z nich i majetkově ovládal. Příjmy nejsou pravidelné nebo již i zastavené vzhledem k tomu, že ve většině společností probíhají samostatná insolvenční řízení, a tedy je i nejistá jejich další existence,

⁴¹³ Nejnižší možná výše splátky, kdy již nezáleží na výši dluhu dlužníka, zák. č. 31/2019 Sb., *tzv. oddlužovací novela*, viz. kap. 2.3.1

⁴¹⁴ Umělecká díla byla zpeněžena prodejem mimo veřejnou dražbu a mezi nezajištěné věřitele bude po odečtení souvisejících nákladů rozděleno: 4 111 789,56 Kč. Č.j. MSPH 88 INS 7575/2021-B-67 ze dne 22.8.2023

ale i zájem ze strany případných nových investorů o další osobní angažovanost dlužníka v těchto společnostech nemusí přetrvávat.

Naopak predikce celkové výše příjmů dlužníka na následujících 12 měsících je na úrovni téměř 900 tis Kč. Dlužník uvádí, že se aktuálně věnuje řešení kritické situace jím dosud řízených společností. Na základě dosud formálně platných smluv o výkonu funkce se dvěma z nich činil měsíční příjem 74 tis Kč měsíčně. Ovšem za měsíc březen (měsíc před podáním návrhu), ale odměny vyplaceny nebyly. Jak dlužník uvádí, situace v těchto společnostech, (v některých již vykonává podobné funkce bezplatně) je velmi nejistá, tak předpoklad uvedeného příjmu je spíše nereálný. Proto dlužník zdůrazňuje v závěru této části návrhu, že je připraven si okamžitě najít zaměstnání⁴¹⁵ a na důkaz tohoto kroku předložit insolvenčnímu soudu bez zbytečného odkladu pracovní smlouvu.

3.4.1. Zjištění úpadku a povolení oddlužení

Insolvenční soud rozhodl usnesením⁴¹⁶ ze dne 24.1.2022 tak, že zjistil úpadek dlužníka a povolil jeho řešení oddlužením. Usnesení dále obsahovalo výzvy věřitelům dlužníka ohledně přihlášení jejich pohledávek a jejich případného zájmu o výkon funkce ve věřitelském orgánu a ustanovil insolvenčního správce. Dlužníkovi uložil, aby hradil insolvenčnímu správci měsíčně zálohu na jeho odměnu a náhradu hotových výdajů ve výši 900 Kč + DPH, a to za každý započatý kalendářní měsíc ode dne vydání tohoto rozhodnutí do doby, než nastanou účinky schválení oddlužení nebo prohlášení konkursu nebo usnesení, kterým se insolvenční řízení končí.

V několikastránkovém odůvodnění svého rozhodnutí soud uvedl kromě skutečností, které uváděl dlužník již ve své návrhu, že k insolvenčnímu návrhu přistoupili další věřitelé. Tito věřitelé shledávají v jednání dlužníka nepoctivý záměr. Nepoctivost záměru při podání návrhu na povolení oddlužení dlužníkem spatřuje jeden z navrhovatelů v tom, že se jím (oddlužením) dlužník snaží poškodit zájmy svých věřitelů. Podle navrhovatele byla podnikatelská činnost dlužníka a podnikatelského seskupení kolem koncernové společnosti C2H od počátku financovaná z cizích zdrojů, na čemž by nebylo nic ojedinělého, pokud by ovšem dlužník, respektive jeho skupina společností neinkasovala další investice třetích osob poté, co se již nacházela v úpadku. Dlužník však i poté, co se již prokazatelně nacházel v úpadku, poskytoval zajištění ve formě ručení za další dluhy společnosti C2H.

⁴¹⁵ Taková situace již nastala a dlužník uzavřel dne 19. 7. 2021 pracovní smlouvu se společností Clareo a.s. na pozici projektového manažera s nástupem do práce od 1. 9. 2021, přičemž očekává hrubou mzdu ve výši 50 000 Kč měsíčně s případnými odměnami až ve výši 10 000 Kč, tedy celkový roční čistý příjem 432 520 Kč až 513 920 Kč. Č. j.: MSPH 88 INS 7575/2021-A-28 - Odůvodnění: bod 16.

⁴¹⁶ Č.j. MSPH 88 INS 7575/2021-A-28

Jelikož dlužník v době, kdy se nacházel v úpadku, poskytoval zajištění za dluhy jím ovládaných společností řádově v dalších desítkách milionů korun, ačkoli si musel být vědom, že tyto dluhy nikdy nebude moci splnit, toto jeho jednání směřovalo k poškození věřitelů v době před zahájením insolvenčního řízení a svědčí o jeho nepoctivém záměru v případě návrhu na povolení oddlužení tvrdí věřitelé. Ještě v polovině roku 2020 totiž dlužník nabízel na dluhopisovém trhu sérii dluhopisů, při jejichž propagaci lákal investory na budoucí expanzi skupiny C2H koupí oděvního řetězce BLAŽEK PRAHA, přičemž u této společnosti následně byl usnesením Městského soudu v Praze z ledna 2021 osvědčen úpadek a povolena reorganizace.⁴¹⁷

Insolvenční navrhovatel je přesvědčen, že dluhopisové emise realizované dlužníkovými společnostmi v průběhu roku 2020 měly za cíl pouze zajistit oddálení chvíle, kdy vyjde najevo úpadek společnosti C2H a skupiny jí ovládanými společnostmi a kdy se jednotliví investoři budou spolu s dalšími věřiteli domáhat úhrady svých pohledávek po dlužníkovi jako ručители. Insolvenční navrhovatel dlužníkovi dále vytýká, že ačkoli si musel být vědom svého úpadekového stavu, respektive úpadekového stavu společnosti C2H již počátkem roku 2020, neučinil ve vztahu ke svým věřitelům žádné kroky, jimiž by se jim pokusil splatit alespoň část svých závazků a namísto toho dále za nehospodárných podmínek pokračoval v podnikání, čímž své věřitele zkrátil na úhradách jejich pohledávek o ty finanční prostředky, jež dlužník vynaložil na záchranu ztrátového podnikání.

Dlužník v reakci na výtky navrhovatele popsal svůj podnikatelský záměr a vyslovil polemiku s tvrzeními insolvenčního navrhovatele o tom, že se dlužník měl nepravdivě představovat jako úspěšný a bonitní podnikatel, přičemž vyličil historii svého podnikání i společností skupiny společnosti C2H. Z těchto původně podinvestovaných a stagnujících společností v průběhu let dlužník dle jeho slov vybudoval moderní fungující společnosti, čímž budoval majetek, který mohl v delším časovém horizontu oslovit zahraniční investory. Dlužník také odmítl tvrzení, že by lákal investory na dluhopisovém trhu na budoucí expanzi skupiny společnosti C2H koupí oděvního řetězce BLAŽEK PRAHA a.s, k čemuž navrhovatel (věřitel) jako důkaz nabízí pouze novinový článek, v němž ale dlužník ani Ladislav Blažek⁴¹⁸ jednání o akvizici nekomentovali. Ohradil se také proti tvrzením, že by emise dluhopisů skupinou společností C2H byly emitovány za konkrétním účelem, například za účelem akvizice konkrétní módní značky. Dlužník poznamenal, že jeho kroky v roce 2020 byly logické a konzistentní a odpovídaly společenské náladě a protiepidemickým krokům a vyjádření vlády České republiky.

⁴¹⁷ Insolvenční rejstřík, Detail insolvenčního řízení. BLAŽEK PRAHA a.s., Č.j. MSPH 94 INS 26507/2020-A-16

⁴¹⁸ Prostřednictvím společnosti BLAŽEK HOLDING a.s. je Ing. Ladislav Blažek většinovým spoluvlastníkem společnosti BLAŽEK PRAHA a.s. Viz. Evidence skutečných majitelů.

Za původ úpadku považuje dlužník nikoli svůj lehkomyšlný nebo marnotratný přístup, ale úpadek společnosti, které ovládal, přičemž neočekával a ani nemohl očekávat, že by v krátkém horizontu od založení skupiny společnosti C2H nastala situace, jako byla pandemie viru COVID-19, která absolutně ochromila maloobchod, tedy podstatnou aktivitu skupiny. Na tomto místě je vhodné upozornit, že pandemii je nutné považovat za vliv exogenní, jehož původ a dopady na hospodaření subjektu může podnikatel ovlivňovat obtížně. O těchto příčinách úpadku se zmiňuji v kap. 1.3.

Ve věci se dále vyjádřil právní zástupce věřitelů některých společnosti pana Mičky (C2H Financial s.r.o., C2H RETAIL HOLDING s.r.o. a C2H Equity a.s.). Sdělil, že tito věřitelé tvrdí, že dlužník skrze své společnosti ze skupiny společnosti C2H vybral od investorů na základě korporátních dluhopisů, úvěrů a zápůjček na své nejrůznější byznysové aktivity téměř 1 miliardu korun. Úkorně přijímají prohlášení dlužníka o tom, že krach celé skupiny společnosti C2H byla pro něj „lekce“ a že už má v hlavě nápady na další podnikání poukazující při tom na rozhovor poskytnutý dlužníkem internetovému časopisu Forbes.cz,⁴¹⁹ proto návrh na povolení oddlužení působí nejen nemístně, ale téměř až opovážlivě. Zástupce dále tvrdí, že dlužník oddlužení bere pouze jako prostředek, jak se vyhnout placení svých enormních závazků a brzy nastartovat další avizované podnikání. Z uvedeného věřitelé dovozují nepoctivý záměr dlužníka.

V reakci na stanoviska věřitelů, jakož i jednání soudu doplnil dlužník svůj návrh tak, že téměř veškerý svůj majetek investoval do podnikání provozovaného společnostmi skupiny, a proto jeho majetek, který je uveden v seznamu majetku předloženém soudu společně s insolvenčním návrhem, má relativně nízkou hodnotu. Hlavním účelem, za který dlužník poskytoval ručení za závazky společnosti C2H Equity a.s. bylo poskytnutí jistoty věřitelům primárního dlužníka, tedy společností, že dlužník jako ovládající osoba a člen statutárních orgánů neodčerpá finanční prostředky pro svůj osobní prospěch, dokud nebudou věřitelé uspokojeni zcela.

Popřel, že by vůči svým věřitelům ohledně svého osobního majetku činil jakákoli klamavá prohlášení, neboť zcela otevřeně svým věřitelům přímo i prostřednictvím médií tvrdil, že sám nevlastnil téměř žádný majetek a většinu majetku vkládal do podnikání provozovaného skupinou společnosti C2H a poukázal v tomto smyslu například na článek z Hospodářských novin z 2. 8. 2019.⁴²⁰

⁴¹⁹ Zpověď Michala Mičky. Pietro Filipi a Kara byly lekce, už přemýšlí o novém byznysu. [online]. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://forbes.cz/zpoved-michala-micky-pietro-filipi-a-kara-byly-lekce-uz-premysli-o-novem-byznysu/>

⁴²⁰ HN: Když už jste zmínil prevenci, nemovitosti představují pro lidi zajištění se na stáří. Vy si vlastní bydlení můžete dovolit, ale pronajímáte si byt v luxusním výškovém domě V Tower na pražské Pankráci. Proč jste neinvestoval do nějaké nemovitosti?

Zároveň dlužník neměl v úmyslu dlouhodobě ručit za závazky společnosti C2H Equity a.s. a jeho cílem bylo zapojit do podnikání skupiny strategického investora. Přednostně hodlal splatit závazky, za které ručil dlužník. Jeho cílem bylo zbavit se osobních závazků, zejména splacením závazků vůči věřiteli Vlastislavu Břízovi, konverzí závazků vůči Martinu Hesovi na podíl ve skupině společnosti C2H a vstupem strategického investora do skupiny společnosti C2H.

Další z navrhovatelů k dotazu soudu uvedl, že dlužníka vnímal jako úspěšného podnikatele, který bude schopen dostát svým případným dluhům. Navrhovatel věděl, že dlužník vybudoval úspěšnou poradenskou společnost FinFin s.r.o., kterou poté směnil za 20 % podíl v brněnské finanční skupině DRFG a.s., jejíž aktiva v roce 2015 dosahovala téměř 1 miliardy korun. Při poskytování půjčky koncem roku 2017 tak navrhovatel vycházel z mediálního obrazu dlužníka, který byl velice seriózní. Z článku na webu E15.cz věděl, že prodejem 20 % podílu v DRFG a.s. získal dlužník nižší stovky milionů korun, které vložil do svého podnikání, pročež předpokládal, že dlužník bude schopen ze svého osobního majetku případný dluh skupiny C2H uhradit

Soud uvádí k argumentaci věřitelů, ohledně nemožnosti oddlužení dlužníka bez jejich souhlasu, když dlužníkovy závazky pocházejí z podnikání. Soud upozorňuje, že dne 24. 4. 2020 vstoupil v účinnost zákon č.191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu (tzv. lex COVID), který mimo jiné zavedl trvalou změnu v subjektivní přípustnosti oddlužení fyzických osob tím, že jejich případné dluhy z podnikání již zásadně nepřekážejí vstupu do oddlužení.⁴²¹

„Pro mě je v tuto chvíli důležitá flexibilita, možnost rychle se přestěhovat. Nemám rodinu, přítelkyně to má kousek na metro, z domu jsou pěkné výhledy, je tam fitko, spa... Fitness přímo v domě je pro mě velká úspora času.

Nejsem moc zastáncem investic do vlastního majetku, v podstatě všechno investuji do byznysu. Jakýkoliv podíl, který jsem, kdy prodal, jsem investoval zpátky. Já osobně nic moc nemám.“

„Prevence je jedna věc, ale že bych neuměl jít do rizika, to ne. Nebojím se udělat rozhodnutí a dost často ho udělám špatně. Ze špatných rozhodnutí se zároveň učím. Nemovitost pro mě není jistota. Pro mě je jist ta, že si budu schopen vždy vydělat na to, abych mohl bydlet v nájmu nebo si koupit nemovitost. Já tu jistotu vidím v sobě. Pro mě je nejdůležitější být zdravý, protože abych mohl peníze vždy vydělat, budu muset být zdravý. Snažím se zdravě jíst, každý den sportovat, být psychicky v pohodě.“

HN: Copak nemáte žádnou nemovitost?

„Ne. Vlastně ještě pořád mám pozemek ve Velké Chuchli, na kterém jsem chtěl stavět dům, ale ten prodávám a беру to tak, že už není můj. Mentálně jsem jej odepsal. Víím, že peníze, které dám do byznysu, otočím daleko lépe, než když je dám do nemovitosti. Nebojím se rizika a sázky na jednu kartu. I kdybych zkrachoval, budu nějakou dobu žít skromnější život, bydlet v levnějším nájmu. Nepotřebuju mít jachty, létat private jetem.“

„Posledních pět let utrácím stejně, a i kdybych vydělával exponenciálně více, jsem přesvědčen, že neutratím více peněz. V kontextu toho, jak velký byznys řeším, utrácím relativně málo. Investuji do umění, protože víím, že neztrácí hodnotu. Mám umění rád a mrzelo by mě, kdybych ho musel prodat, ale byl bych šťastný i bez toho.“

HN: Jaká je vaše nejhodnotnější věc?

„Obrazy. Nevlastním ani auto, i to je firmy.“ MAREČKOVÁ, Martina. Michal Mička. Hospodářské noviny, 02.08.2019, str. 8-9.

⁴²¹ Též viz. kap. 2.3. a 2.3.1

Soud dále uvádí, že v souzené věci jsou závazky dlužníka tvořeny jednak zápůjčkami, a též směnečným rukojemstvím, v obou případech sloužícími k podnikání obchodních korporací dlužníkem ovládaných a tvořících s dlužníkem koncern. Ze zjištěných skutečností se nepodává, že by dlužník zápůjčkami uspokojoval své osobní potřeby nebo je užíval marnotratně. Hospodaření koncernu je v současnosti podrobováno auditu v rámci insolvenčních řízení jednotlivých společností skupiny společnosti C2H, jeho závěry však nelze předvídat. Proto ani nečiní soud žádné závěry ze skutečnosti, že korporace v koncernu nezakládaly do sbírky listin veřejného rejstříku od roku 2019 účetní závěrky, na což poukazuje jedna z věřitelek.

Navrhovatelé i další věřitelé dlužníka spatřují nepoctivost záměru v oddlužení zejména ve skutečnosti, že závazky dlužníka jsou enormní.⁴²² Z výhrad věřitelů k poctivosti záměru dlužníka lze vysledovat především zklamání z toho, že jakékoli zápůjčky ať již přímo dlužníkovi nebo některé ze společností dlužníkem ovládaných poskytli a že ani ručení dlužníka vzhledem k výši jeho závazků značně převyšujícím jeho možnosti neposkytuje záruku, že své peníze získají zpět. Jakkoli navrhovatel b) připouští, že financování podnikání dlužníka z cizích zdrojů není samo o sobě závadné, nepoctivost záměru spatřuje v tom, že dlužník další závazky přijímal v době, kdy již nebyl schopen platit své závazky předchozí, tedy v době, kdy již byl v úpadku. K tomu ovšem musí soud konstatovat, že okolnost, zda dlužník byl v úpadku již v době, o které navrhovatel hovoří, je sporná, a to vzhledem ke spornosti splatnosti závazků k věřiteli Hesovi a věřiteli Břízovi. Pohledávky věřitelů dosud nebyly zjištěny, a proto závěr o jejich splatnosti je předčasný.

Nepoctivost záměru dlužníka v podobě poskytování klamných nadějí ohledně budoucích zisků soud v řízení nezjistil. Ačkoli v jednání dlužníka, který se zavázal k enormním dluhům, aniž by mohl uspokojivě vysvětlit, jak by mohl v případě neúspěchu v podnikání tyto vyrovnat, lze spatřovat lehkomyšlnost, totéž lze říci o jednání věřitelů, kteří se při poskytnutí zápůjček dlužníkovi (korporacím ve skupině) spokojili se zajištěním stojícím pouze na vědomí úspěchů dlužníka v jeho předchozím podnikání, nebo dokonce podle kladného mediálního obrazu či příjemného vystupování dlužníka.

Z popsaných důvodů soud uzavřel, že nepoctivý záměr dlužníka v oddlužení nebyl v řízení prozatím zjištěn ani v rovině „důvodného předpokladu“. Současně nebyly v řízení zjištěny žádné poznatky dokládající lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení, pročež soud dle ustanovení § 397 odst. 1 insolvenčního zákona oddlužení povolil.

⁴²² Více jak 1 miliarda Kč.

Nejvyšší soud například judikoval⁴²³ ve věci nepoctivého záměru dlužníka, že ustanovení § 395 odst. 1 písm. a) InsZ patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou a které tak přenechávají soudu, na zvážení, jaký bude nakonec závěr, že dlužník sleduje podáním návrhu na povolení oddlužení nepoctivý záměr. Každý případ bude vždy závislý na posouzení konkrétních okolností, jež vyjdou najevo v rámci daného insolvenčního řízení.

3.4.2. Schválení oddlužení

Insolvenční soud rozhodl ve výroku IV. Usnesení ze dne 27.10.2022, o schválení oddlužení Michala Mičky tak, že: „Podle § 406 odst. 1 insolvenčního zákona soud schvaluje oddlužení dlužníka plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.“⁴²⁴

Podle § 406 odst. 3 písm. a) insolvenčního zákona soud ukládá dlužníkovi, aby do podání zprávy o splnění oddlužení platil z příjmů, které získá po schválení oddlužení, prostřednictvím insolvenční správkyne počínaje 25. 11. 2022, částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky, ze které uhradí: insolvenčnímu správci měsíčně zálohu na jeho odměnu a náhradu hotových výdajů ve výši 900 Kč + DPH, následně ostatní důvodně uplatněné pohledávky za majetkovou podstatou nebo pohledávky na roveň postavené pohledávkám za majetkovou podstatou, následně zbylou částku nezajištěným věřitelům na úhradu jejich nepodřízených pohledávek v poměru určeném insolvenčním správcem ve zprávě pro oddlužení.

V odůvodnění soud mimo jiné vyzdvihl podání insolvenčního správce, ve kterém insolvenční správce posuzoval vybrané podmínky pro schválení oddlužení a shrnul, že dlužník poskytuje dostatečnou ekonomickou nabídku ve smyslu ustanovení § 395 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona, jeho přístup správce nehodnotí jako lehkomyšlný nebo nedbalý a dlužník správci poskytuje potřebnou součinnost. Co se týče poctivosti záměru dlužníka, tak správce připomíná, že struktura dlužníkových věřitelů je v podstatné míře tvořena osobami, které vůči němu mají pohledávku vzešlou ve spojitosti s činností dlužníka v pozici statutárního orgánu společností náležících do koncernu společnosti C2H, popřípadě z důvodu, že dlužník poskytl ručitelství prohlášení věřitelům těchto společností.

Jako známku nepoctivosti záměru správce spatřuje skutečnost, že i po datu 1. 6. 2020, kdy se nejpozději nacházel v úpadku a měl si být vědom své finanční situace, která nesevředly umožnila možnost dostát svým případným závazkům v pozici avalisty či ručitele, na sebe přijímal závazky další.

⁴²³ Usnesení sen. zn. 29 NSČR 14/2009 ze dne 28. 7. 2011 uveřejněném pod číslem 14/2012 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

⁴²⁴ Č.j. MSPH 88 INS 7575/2021-B-38

Pokud jde o realističnost obchodního modelu C2H, dlužník nemá žádné konzistentní podklady, které by měly sloužit pro jeho manažerské rozhodování. Z předaných dokumentů správce vyrozuměl, že dlužník v rámci vedení koncernu reálně podnikal kroky, které měly ve svém výsledku vést ke zvyšování ziskovosti jednotlivých dceřiných společností a mnohé z nich byly nakonec úspěšně implementovány. Dlužník vyvíjel ve vedení společností úsilí směřující k jemu vytčeným cílům.

Dále pokračoval soud, že dlužník ve svém předchozím vyjádření uvedl, že ve zpětném pohledu a ve spojení s nepředvídatelnou pandemií COVID 19 se může jeho podnikatelský úsudek jevit jako chybný, nicméně nesouhlasí, že by řízení celé skupiny společnosti C2H bylo pouze intuitivní. V závěrečném poučení soud poučil dlužníka o jeho povinnostech dle § 412 odst. 1 InsZ a též na možnost zrušení již schváleného oddlužení dle § 418 InsZ, za podmínek tam uvedených, tedy dlužník nesmí zejména zavdat příčinu, která by kdykoliv během oddlužení vykazovala známky jeho nepoctivého záměru.

3.5. Adam Hloušek

Insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení podal dlužník dne 21.2.2023 u místně a věcně příslušného soudu.⁴²⁵ Dlužník navrhuje soudu, aby rozhodl o jeho úpadku a zároveň rozhodl o povolení oddlužení. Dlužník navrhuje způsob oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

Právní zástupce dlužníka a sepisovatel návrhu podáním osvědčuje úpadek dlužníka ve formě platební neschopnosti a závazky dlužníka vůči 27 věřitelům. Mezi věřiteli dlužníka jsou zejména fyzické osoby, kde je důvodem vzniku závazku většinou půjčka nebo vystavená směnka. Mezi věřiteli jsou dále banky a jiné úvěrové společnosti, orgány veřejné správy s nároky daňovými či nároky povinných plateb sociálního a zdravotního pojistného a další věřitelé poskytující telefonní služby a autopůjčovny. Kromě existence více věřitelů dlužník v návrhu dosvědčuje svůj úpadek nemožností dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Další skutečností osvědčující dlužníkuv úpadek je ta, že dlužník nedisponuje dostatečnými finančními prostředky k uhrazení všech svých peněžitých závazků, které jsou již splatné.

Dlužník ve prospěch návrhu na povolení oddlužení a vyvrácení aplikace § 395 odst. 1 písm. b) InsZ uvádí, že jeho očekávané příjmy v následujících 12 měsících jsou ve výši 1,5 milionu Kč,⁴²⁶

⁴²⁵ Insolvenční rejstřík, Detail insolvenčního řízení. Adam Hloušek Č.j. KSHK 35 INS 2755/2023, oddíl A-1

⁴²⁶ V části VIII. Insolvenčního návrhu dlužník částku specifikuje přesně na 1 355 200 Kč, tyto příjmy jsou zajištěny Smlouvou s FC TRINITY, Zlín, a.s., Č.j. KSHK 35 INS 2755/2023, oddíl A-1

a tedy bude schopen uhradit nezajištěným věřitelům alespoň 1.200.000 Kč. Za posledních 12 měsíců byly celkové příjmy dlužníka necelých 1.000.000 Kč, ale v jednotlivých měsících se výše pobíraných částek velmi lišila.

U dlužníka zatím neproběhlo v minulosti žádné insolvenční řízení a nepožaduje s ohledem na výše uvedené, aby mu soud stanovil nižší než zákonem určené splátky. Dále dlužník uvádí soupis jeho osmi věřitelů z jiných členských států Evropské Unie (Polsko, Finsko, Německo). Důvodem vzniku závazků jsou většinou půjčky, v jednom případě dluh na daních a dluh na pojištění. Seznam příloh obsahuje seznam faktur, dokládajících deklarované příjmy za uplynulých 11 měsíců před podáním insolvenčního návrhu. Dále seznam majetku, zaměstnanců a čestné prohlášení, výpis z katastru nemovitostí, dokládající vlastnické úravo k pozemku, a nakonec Zmocnění k podání insolvenčního návrhu s plnou mocí.

3.5.1. Zjištění úpadku a povolení oddlužení

Insolvenční soud usnesením⁴²⁷ ze dne 3.3.2023 zjistil úpadek dlužníka, povolil jeho řešení oddlužením, ustanovil insolvenčního správce. Mimo jiné vyzval věřitelé, kteří tak ještě neučinili, aby ve lhůtě dvou měsíců ode dne tohoto rozhodnutí uplatnili své pohledávky v daném insolvenčním řízení. Insolvenční soud vyzval nezajištěné věřitelé dlužníka, aby soudu ve lhůtě 7 dnů od zveřejnění zprávy o povolení oddlužení v insolvenčním rejstříku navrhli konání schůze věřitelů podle § 399 odst. 1 InsZ, nebo aby v této lhůtě hlasovali podle § 400 InsZ. Jinak insolvenční soud schválí oddlužení ve formě splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, jak je navrhováno dlužníkem. Obdobně to platí pro hlasování věřitelů o tom, zda doporučují vyhovět žádosti dlužníka o stanovení jiné výše měsíčních splátek při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

Insolvenční soud uložil dlužníku, aby insolvenční správce za výkon její činnosti platil zálohy na odměnu a na náhradu hotových výdajů ve výši 900 Kč (je-li insolvenční správce plátcem DPH, odměnu a hotové výdaje navýšené o tuto daň, tedy celkem 1 089 Kč měsíčně), do doby, než nastanou účinky schválení oddlužení nebo prohlášení konkursu nebo usnesení, kterým se insolvenční řízení končí. U Adama Hlouška ke schválení oddlužení ke dni 5.9.2023 dle § 406 InsZ zatím dle dokumentů založených v insolvenčním rejstříku nedošlo.

⁴²⁷ č. j. KSHK 35 INS 2755/2023-A-8

3.5.2. Online sázení a dluhy více jak 30 milionů

Příběhu fotbalového talentu, který fotbalovou kariéru budoval i v klubech německé nebo polské ligy (odtud i zahraniční věřitelé), je věnována pozornost i v mediálním prostoru. Adam Hloušek před lety propadl online sázení a napůjčoval si desítky milionů korun. „*Je to výjimečný případ. Vyčnívá v něm výše napůjčované částky, naivita věřitelů, kteří o sobě asi moc nevěděli, a také lajdáckost pana Hlouška, že si napůjčoval tolik peněz bez schopnosti je splatit,*“ říká insolvenční správce Radim Janoušek, ohlášený společník Juventus Insolvenční, která Hlouškovu kauzu řeší. Jméno společnosti dal podle svého oblíbeného turínského klubu už před lety, aniž by tušil, že dostane přidělený zrovna tento případ. „*Je to jen vtipná náhoda.*“ Dodal správce.⁴²⁸

Do konce prázdnin, nejpozději v září,⁴²⁹ by mu měl soud pravděpodobně schválit splátkový kalendář v kombinaci s prodejem majetkové podstaty, kterou tvoří zejména Hlouškův rodinný dům v Semilech, oceněný na 4,5 milionu korun. Z výtěžku se budou uspokojovat pohledávky zajištěných věřitelů, což je Komerční banka a Hlouškův bývalý spoluhráč Ondřej Čelůstka. Na ty nezajištěné pak dojde ze splátek toho, co Hloušek v příštích pěti letech vydělá. Je tu ale ještě jiná možnost: pokud soud při líčení odhalí u fotbalisty nepoctivý záměr v jeho bývalém počínání, jinými slovy snahu o podvod, mohl by soud prohlásit konkurz a dlužník by nebyl osvobozen od dluhu.⁴³⁰

Exfotbalista říká, že obživu teď nemá z fotbalu, nýbrž z práce v autodopravě na živnostenský list. „*Dělám maximum, abych vydělával a peníze chodily k věřitelům. To je jediné, na čem mi záleží,*“ říká s tím, že pracuje klasicky od pondělí do pátku. „*Je to docela řehole, jsem za to rád a baví mě to.*“ Většina, co vydělá, půjde na splátkový kalendář. Zbude mu podobně jako u exekuce nepostižitelná částka okolo 15 tisíc měsíčně a drtivou většinu musí posílat věřitelům. „*Soud za pět let posoudí, jestli udělal, co mohl, a zbytek dlužné částky mu odpustí,*“ říká insolvenční správce Janoušek ze společnosti JUVENTUS insolvenční.⁴³¹

Čeští ligoví fotbalisté, na rozdíl od hráčů hokejové NHL (National Hockey League), žádnými kurzy finanční gramotnosti neprocházejí. Zárodky péče o ně se objevují u některých klubů či hráčských agentur, například Sparta dělá program pro členy mládežnické akademie, na vyšší úrovni se zatím nic neděje. Ligová fotbalová asociace, která sdružuje tuzemské profesionální kluby, žádný takový program nemá. „*Je to ale pro nás možné téma do budoucna, že by něco*

⁴²⁸ MAREŠ, Michael. *Velký fotbalový talent skončil s dluhem 30 milionů. Chyboval jsem, říká Hloušek.* Hospodářské noviny, 4/8/2023, str. 9.

⁴²⁹ Podle dokumentů v insolvenčním rejstříku k dnešnímu dni 30/9/2023 se tak ještě nestalo.

⁴³⁰ MAREŠ, Michael. *Velký fotbalový talent skončil s dluhem 30 milionů. Chyboval jsem, říká Hloušek.* Hospodářské noviny, 4/8/2023, str. 9.

⁴³¹ MAREŠ, Michael. *Velký fotbalový talent skončil s dluhem 30 milionů. Chyboval jsem, říká Hloušek.* Hospodářské noviny, 4/8/2023, str. 9.

podobného mohlo vzniknout a začít fungovat,“ podotýká Pavel Jahoda, mluvčí LFA (Ligová fotbalová asociace).⁴³²

⁴³² MAREŠ, Michael. *Velký fotbalový talent skončil s dluhem 30 milionů. Chyboval jsem, říká Hloušek.* Hospodářské noviny, 4/8/2023, str. 9.

4. Shrnutí poznatků

Ve výše zpracovaných kapitolách práce jsem dospěl k poznatkům, které bych rád v závěrečné kapitole shrnul.

Insolvenční právo je sofistikovanou oblastí práva, jehož účelem je poměrné uspokojení věřitelů podle jedné ze zásad insolvenčního řízení. Zájmem věřitelů však je, pokud možno dosáhnout co nejvyšší míry uspokojení svých pohledávek z majetkové podstaty dlužníka. Rozhodující slovo v řízení má insolvenční soud, který rozhoduje v mantinelech InsZ a souvisejících předpisů. Významným procesním subjektem je insolvenční správce, který je do určité míry prostředníkem mezi všemi stranami, ale zejména mezi dlužníkem a soudem. Soudu předkládá povinné zprávy o své činnosti, ale i řadu podání, která si vynucuje aktuální situace. Při zpracování práce jsem zaznamenal, že největšímu tlaku jsou insolvenční správci vystaveni v případě úpadku obchodních společností, a to ze strany věřitelů dlužníka, ale i dlužníka samotného. Na příkladu společnosti Malina je s mírnou dávkou nadsázky patrné, že dlužník po prohlášení úpadku do doby rozhodnutí o způsobu jeho řešení (zde dlužníkem navrhované reorganizace), správce prakticky ignoruje a svoji již zákonem omezenou dispozici s majetkovou podstatou nedodržuje. Dlužník, který dosáhne soudní ochrany po zjištění úpadku, zatěžuje majetkovou podstatu dalšími výdaji, odvolávající se například na výši jeho dosavadních tržeb.

Velmi procesně náročnou shledávám například činnost insolvenční správkyně JUDr. Lužové, na příkladu úpadku finanční instituce, kterým jsem se v práci zabýval. Správkyně je pod tlakem mnoha zástupců věřitelů, kteří správkyni obviňují, že obratem nevyplácí věřitele z lákavého objemu zpeněžení stěžejní části majetkové podstaty dlužníka. I přesto, že insolvenční fórum je platforma pro rovné podmínky pro všechny věřitele, tak i v této fázi někteří zástupci dlužníků správkyni vyhrožují mimo jiné uniklými úroky z „jejich“ nevyplacených nároků. Správkyně, ale z těchto úroků platí výdaje dlužníka, a náklady spojené s činností insolvenčního správce, s tím, že nakonec v majetkové podstatě zbude peněz stejně či více pro všechny při konečném rozvrhu. Velmi mě zaujal proces otevírání obálky s nabídkou jediného zájemce o úvěrové portfolio, který správkyně popisuje v jedné ze zpráv insolvenčního správce, který se odehrál za přítomnosti notáře, svědků a současným pořízením videonahrávky. Včetně připraveného nezávislého znaleckého posudku úvěrového portfolia, který byl na místě bezprostředně po otevření obálky s nabídkou, konfrontován s dosud neznámou nabídkovou cenou. Správkyně musí do budoucna vyloučit všechny eventuální pochybnosti o správnosti svého postupu.

V práci mi byla, jak je vidno i z poznámkového aparátu značnou oporou Richterova práce z roku 2017 Insolvenční právo. Práce je svým obsahem velmi detailní, takže pro účely práce mé

bylo její prostudování vhodné k pochopení komplexity oboru, ale téma, kterým se zabývám v diplomové práci je v knize uvedeno pouze na několika místech. Práce je relativně staršího data a zabývá se výhradně úpadci právnických osob/obchodních kapitálových společností. Proto byla práce s další literaturou a zdroji nezbytná.

Úpadek je svým způsobem komplexním institutem Insolvenčního práva, který v sobě obsahuje dvě podkategorie, kterými jsou hrozící úpadek a mezera krytí. Pokud bych zjednodušil okruh subjektů, které mohou přijít do styku s uvedeným institutem a insolvenčním právem, tak jsou to podnikatelé a nepodnikatelé. Prvně jmenovaní zahrnují širokou škálu subjektů od malých osob samostatně výdělečně činných až po obchodní společnosti kapitálového typu s hodingovým uspořádáním, zahrnujícím například stovky propojených (ovládaných) společností. Fyzické osoby jako spotřebitelé a osoby nepodnikající jsou na opačném konci možnosti dlužnických subjektů.

Jak jsem už naznačil v úvodu práce, tak pojmů, kterými se v laické veřejnosti nahrazují objektivní fakta a situace identifikující úpadek dlužníků je mnoho a mám dojem, že u některých osob tato záplava zdeformovaných definic nepřispívá k případnému racionálnímu přístupu a řešení insolvenčních situací včas a s rozumem. Pojmy jako krach, bankrot přitom patří do minulého století a v dotčených osobách způsobují panickou hrůzu, tím způsobem, že odkládají neodkladné a skutečná „hrůza“ se následně dostaví.

Trend současné insolvenční legislativy, v České republice též pod vlivem harmonizace práva v rámci EU, přitom směřuje k primární aktivitě dlužníka, který zdaleka nemusí a nemá „čekat“ na věřitelský insolvenční návrh. Institut mezery krytí je jedním z nástrojů tohoto trendu pro dlužníky podnikatele. Pro tento okruh dlužníků nabyt během zpracování práce účinnosti zákon o preventivní restrukturalizaci, o tomto novém předpise se v práci též zmiňuji. Nový zákon umožňuje podnikatelům vyvinout aktivitu ještě dříve, než budou nuceni řešit svou situaci již v rámci insolvenčního řízení. Zákon je mimo jiné provázán s mezerou krytí, jejíž existence musí být u subjektu, který hodlá některé instituty zákona využít, potvrzena. Předpis byl v tuzemsku implementován s jistým zpožděním, a navíc rozšiřuje okruh přípustných subjektů o nepodnikatele, na které evropská Směrnice vůbec necílila.

Úpadek ve dvou formách tak jak je uvedeno v práci, tedy předlužení a platební neschopnost vyjadřuje jistý ekonomický, finanční, organizační a lidský problém dlužníka. Předlužení je možné zjistit pouze u podnikatele, druhá forma úpadku je zjistitelná jak u podnikatele, tak nepodnikatele. V práci jsem již naznačil, že v případě podnikatelů, kde lze detekovat obě formy úpadku nebývá mezi jejich existencí ani žádná delší časová prodleva a obě formy u takového dlužníka navzájem „prosakují“. Buť dlužník nebo věřitel v insolvenčním návrhu některý ze dvou důvodů úpadku neuvědomí, tak například společnost, aby snížila nepříjemné dopady účinků své

platební neschopnosti, tak například přijme externí financování, které již výhledově není kryto jejím majetkem, tedy aktivy. Snaha o tlumení platební neschopnosti vyvolá předlužení a naopak. Chci tedy zdůraznit, že u dlužníků podnikatelů jsou obrysy obou způsobů dosti neostré a dříve nebo později dochází ke vzájemnému prolínání jejich projevů a následků.

Oddlužení je samostatná oblast, která nabízí fyzickým osobám relativně schůdný a zákonem upravený proces návratu k běžnému životu nebo k opětovným podnikatelským aktivitám. Zejména přístup k oddlužní pro fyzické osoby s dluhy vzniklými v důsledku podnikání fyzické osoby, vnáší do tohoto institutu úplně jiný rozměr. V práci jsem pracoval s kauzou Michala Mičky a na jeho příkladě lze uvést, jak osoba s potenciálním⁴³³ dluhem zhruba jedna miliarda Kč, má šanci projít oddlužením s prodejem majetkové podstaty⁴³⁴ a s plněním splátkového kalendáře. Rovnou si nemyslím, že je toto pro věřitele špatná zpráva, neboť do budoucna, v jiných případech zřejmě nebudou tak nedočkaví ve vidině zhodnocení svých volných prostředků a budou si společnost či fyzickou osobu do které budou investovat, ověřovat důkladněji než pouze podle kladného mediálního obrazu. Pro fyzické osoby formátu Michala Mičky i jeho samotného může být předpokládejme úspěšnost tohoto oddlužení impulsem pro opakovaný podnikatelský začátek. Ostatně Michal Mička se již v tomto směru, tak vyjádřil a jeho věřitele to velmi rozlítlo. Patrně měli představu, že tato fyzická osoba jim bude až do konce jejího života na hranici bídy splácet nesplacitelné. Jenom proto, že tito věřitelé si nechtějí připustit vlastní chyby při takových investicích. (*Plynoucí z přirozené averze ke ztrátám a účinkem efektu nadání majetkem,*) viz kap. 1. 2.

Vzhledem k tomu, že žijeme v kapitalistické společnosti, kde není nad nutnou míru, omezována osobní aktivita a samostanost osob, podnikatele (zejména) nevyjímaje, tak i legislativa jde tímto směrem a neblokovaní fyzických osob s dluhy z podnikání v jejich opakovaných podnikatelských restartech je toho příkladem a je to tak v pořádku. Pokud tyto osoby jednají jinak poctivě, tak jejich podnikatelská aktivita v jakékoliv fázi života nakonec prospívá celé společnosti.

Oddlužení fotbalisty je jiný případ, kde lze ilustrovat absenci edukace u takto finančně exponovaných osob. Dluh ve sledovaném případě není malý a dlužník Adam Hloušek zatím čeká na schválení již povoleného oddlužení soudem. Oddlužení fyzických v rámci posledních novelizací InsZ doznalo vstřícnějšího trendu vůči dlužníkům. Zejména v jeho přístupnosti bez

⁴³³ Dluh je z menší části tvořen osobním dluhem a zbytek dluhu tvoří sekundární ručiteléské či směnečné rukojemství dlužníka. Ovšem vzhledem k ekonomické situaci primárních dlužníků, by věřitelé plnění na sekundárním dlužníku pravděpodobně uplatnili.

⁴³⁴ Majetková podstata dlužníka nebyla nulová, ale i tak proti výši dluhu řádově mnohem nižší.

ohledu na původ dluhů, ale i minimální nutné měsíční splátce při povoleném způsobu oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

Další řešenou kauzou je případ Ondřeje Janaty, respektive jeho společnosti GROWING WAY, kdy tato společnost nedodržovala podmínky regulátora, byla jí odňata licence ČNB, ve společnosti již probíhá konkurz a Ondřej Janata je trestně stíhán. Legislativa, která tomuto podnikateli umožnila tuto činnost, projde zpřísnující úpravou a dle odborníků tyto legislativní zásahy do budoucna odradí jinak poctivé podnikatele vstupovat do tohoto oboru podnikání, viz kap. 3.2.

V souhrnu lze říci, že jak v případě fyzických či právnických osob nebo podnikatelů či nepodnikatelů je nutné na vstřícnější trendy v insolvenčním právu, pohlížet tak, že společnost reprezentovaná zákonodárci má zájem na flexibilní ekonomické obnově lidského potenciálu a nechce vytvářet bariéry pro tyto restarty. Na druhé straně bude vždy nemálo případů, jejichž aktéři systému pouze využijí nebo jej dokonce zneužijí. Tomu brání ve všech uvedených institutech InsZ stěžejní zásada poctivého záměru dlužníka a je na věřitelích, insolvenčním správci a nakonec soudu, aby takové jednání dlužníka, které znaky nepoctivosti vykazuje netoleroval a následně autoritativně rozhodl v dlužníkův neprospěch.

Na druhou stranu insolvenční správci a soudy nemohou reagovat na řadu jednotlivostí všech věřitelů, kteří mají mnoho návrhů o tom, co dlužník dělá špatně a co nevyhovuje zrovna jim, ale soud se na dlužníka musí vždy dívat z úhlu komplexity mnohokrát zmiňovaného insolvenčního fóra, tedy v zájmu všech, zejména nezajištěných věřitelů a někteří věřitelé tak mohou mít pocit nepravosti, viz. věřitelka Kubicová v kap. 3.2.2. Při práci s dokumenty v insolvenčním rejstříku jsem ve vyjádřeních věřitelů zaznamenal jejich rozčarování nad rozhodnutím soudce v případě schválení oddlužení Michala Mičky. Soudce, ale svoje rozhodnutí řádně odůvodnil a věřitelské podněty zejména ohledně nepoctivého záměru dlužníka z jemu dostupného důkazního materiálu nevyvodil.

Závěr

Při zpracování práce se mi potvrdilo, že insolvenční právo je náročný komplexní obor, který vyžaduje více jak v jiných právních odvětvích, znalost základních ekonomických souvislostí, zejména ve spojení s úpadkem podnikatele, ale i nepodnikatele fyzické osoby spotřebitele. Konkrétně jde o oblast účetnictví, auditu a manažerských analýz. Příkladem může být předlužení podnikatele, zjišťované za pomoci bilančního testu. Institut mezery krytí je s nároky na požadované výkazy, též za hranicí právních mantinelů. Proto i personální vybavení advokátních kanceláří nebo podobných pracovišť se již bez odborníků z oboru účetnictví neobejde.

Tento názor ohledně náročnosti oboru je podpořen prací s dokumenty v insolvenčním rejstříku, jejichž množství v jednotlivých oddílech je přímo úměrné velikosti a rozměru daného řízení. Primárním ukazatelem je vždy množství přihlášených věřitelů, výše závazků a přístup dlužníka, který buď hledá zákonné „skuliny“ nebo vyvíjí maximální součinnost s dalšími účastníky a subjekty řízení.

Významnost tématu spatřuji primárně v edukačním potenciálu neodborné veřejnosti a též ve směru k politické reprezentaci. Moc zákonodárná, která je do určité míry nástrojem moci výkoné, insolvenční právo rozhodně nevylučuje ze sféry svého zájmu, při ataku voličské základny. Výsledkem jsou časté novelizace InsZ, zejména v oblasti oddlužení fyzických osob. Příkladem může být rozšíření působnosti nového zákona o preventivní restrukturalizaci na nepodnikatele, kdy zákonodárce „překročil“ původní požadavek Směrnice cílící pouze na podnikatele.

Teoretická část byla prostorem pro vyložení základních institutů úpadku a jeho obsahu. Ten je tvořen úpravou jeho dvěma možnými formami, tedy platební neschopností a předlužením. Prvně jmenovaná forma úpadku je vzhledem ke své možné aplikaci na všechny osoby bez rozdílu více frekventovaná. Tomu odpovídá i její relativně obsáhlejší úprava, kdy zákonodárce tuto formu úpadku rozšiřuje o vyvratitelné doměnky platební neschopnosti.

Praktická část byla zaměřena na výběr kauz, které jsou reprezentovány třemi právníckými osobami. První z nich představuje úpadek finanční instituce, kde jsem mimo jiné subjektivně hodnotil profesní erudici insolvenční správkyně, například při procesu zpeněžování úvěrového portfolia. Tato kauza v rámci probíhajícího konkurzu míří ke zdárnému konci, alespoň co se týká výše uspokojení věřitelů. Společnost Malina je insolvenční kauzou, kde lze shledat řadu excesů ze strany vlastníků a manažerů, kteří dále řídí společnost v úpadku, včetně jejich omezené dispozice s majetkovou podstatou. Po uzavření rukopisu práce budou věřitelé rozhodovat o tom, zda bude moci společnost řešit svůj úpadek společností navrženou reorganizací. Společnost Growing Way, která podnikala na finančních trzích, se momentálně nachází ve fázi probíhajícího konkurzu. Její

jednatel a jediný společník svým jednáním, kterým měl dle Policie ČR způsobit škodu za více jak 1 miliardu Kč, „podnítil“ novelizaci zákona o investičních společnostech a investičních fondech ve prospěch větší ochrany vkladatelů investujících do společností, jako byla společnost pana Janaty.

Praktickou část uzavírám případem dvou fyzických osob, které v insolvenčním návrhu jako způsob řešení svého úpadku navrhují oddlužení. V případě Michala Mičky již soud rozhodl o schválení oddlužení provedením plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. Je téměř jisté, že se jedná o zatím první případ schváleného oddlužení fyzické osoby při takto vysoké dluhové zátěži, s dluhy pocházejícími z podnikání. Je nutné dodat, že aktivní a racionální přístup dlužníka k nastalé situaci jistě sehrál svoji pozitivní roli, včetně toho, že hodnota jeho majetkové podstaty nebyla úplně mizivá, byť ve vztahu k do budoucna případně odpuštěným dluhům, asi přesto níзка. Adam Hloušek je v situaci, kdy v době uzavírání rukopisu práce soud ještě neschválil jeho oddlužení. Dlužník není s důvodem a způsobem, který zapříčinil jeho finanční situaci příliš vyjimečný. V jeho případě snad jen ve výši zadlužení a do jisté míry jeho výjimečnému sociálnímu zázemí. Tyto způsoby osobních selhání z důvodu závislosti hraní na výherních automatech jsou obvyklejší v jiných sociálních vrstvách i lokalitách.

Jak jsem uvedl v kap. 1.1. na začátku práce, tak vzhledem k diskontinuitě vývoje úpadkového práva na našem území, možná přetrvává v myslích stávajících podnikatelů, ale i v těch potenciálních představa, že se jedná o jistou katastrofu v životě jednotlivců i právnických osob. Ne tak docela, neboť pokud příslušné kroky jsou činěny včas, tak se nikdo prakticky nemusí ničeho obávat. V tržním a kapitalistickém prostředí ve kterém žijeme je tento koloběh dokonce žádoucí a normální. Vzhledem ke všeobecnému tlaku na kvalitu výrobků a služeb, není ani možné jiným způsobem dosáhnout spokojenosti spotřebitelů, prosperity podnikatelů, a nakonec i státu, a tedy i selekce těch nejlepších od horších. Je to možné pouze odchodem z trhu těch méně úspěšných. A jak? Za pomoci nástrojů, kterých se dotkla tato práce. Tedy bránění se insolvence za každou cenu, není vždy na místě.

Nedávná doba byla přehlídkou přežívání subjektů na trhu, díky státní pomoci v období pandemie a řada subjektů tím pouze odkládala a odkládá řešení situace. Je to paradox, kdy zadlužený stát se ještě více zadlužuje, aby mohl pomoci těm, kteří jsou sami například předlužení a místo nabídnuté pomoci by měli odejít z trhu za pomoci insolvenčního zákona.

Předpokládám, že například v původních státech Evropské unie, o USA ani nemluvě, je na tamním trhu dynamika vzájemné kooperace subjektů podstatně pružnější a také konkurenceschopnější. Svůj vliv na dané prostředí jistě mají faktory, které jsem uvedl, tedy absence historického vlivu centrálně řízeného hospodářství. V takovém prostředí se osoby

podnikat nebojí, ale jakmile nemají peníze na faktury, tak „zavírají krám“. Jedná se samozřejmě o zjednodušení, ale podstata je dána. V České republice není přístup, že: „*ono to nějak dopadne*“, výjimečný. Práce může být dále rozpracována například na podkladu jedné kauzy řešené v praktické části.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

- ALEXANDER, Juraj – HAVEL, Bohumil – KUDĚJ, Michal – LOUDA, Lee – SCHÖNFELD, Jaroslav. *Mezera krytí v příkladech, Restrukturalizace a insolvence*. Praha: Triton, 2017, 31 s. ISBN 978-80-7553-460-6.
- BOHÁČKOVÁ ŠVÁBOVÁ, Jana. *Průvodce věřitele, praktické a přehledné postupy*. Praha: GRADA Publishing, 2022, 173 s. ISBN 978-80-271-1228-9.
- ČERNÁ, Stanislava – ŠTENGLOVÁ, Ivana – PELIKÁNOVÁ, Irena – DĚDIČ, Jan. *Obchodní právo. Podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 736 s. ISBN 978-80-7552-333-4.
- ELISCHER, David – SEDLÁČEK, Miroslav – DRACHOVSKÝ, Ondřej. *Praktická příručka při řešení vybraných právních problémů aneb otázky a odpovědi*. Praha: Alteda, 2022, 113 s. ISBN 978-80-9086-863-2.
- HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. Vyd. 2., Praha: C.H. Beck, 2018, 311 s., ISBN 978-80-7400-715-6.
- MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022, Vyd. 7., 297 s. ISBN 978-80-7380-907-2.
- MORAVEC, Tomáš – KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, Vyd. 4., 1812 s., ISBN 978-80-7400-849-8.
- PTÁČEK, Jiří. *Platební neschopnost části českých podniků a možnosti jejího řešení*. Praha: Institut ekonomie ČNB, 1993. 75 stran.
- RABAN, Přemysl a kol. *Obchodní právo*. Brno: Václav Klemm, 2020, 704 s., ISBN 978-80-87713-19-8.
- RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, Vyd. 2., 624 s., ISBN 978-80-7552-444-7.
- SKRIPTA. *V. Středočeský právní den. Insolvence (před covidem – v pandemii – po covidu)*. Praha: Stálá konference českého práva, 2022, 24 s., ISBN 978-80-906813-9-2.
- SPRINZ, Petr – JIRMÁSEK, Tomáš – ŘEHÁČEK, Oldřich – VRBA, Milan – ZOUBEK, Hynek a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, 1200 s., ISBN 978-80-7400-753-8.
- VESELÁ, Jarmila a kol. *Insolvence 2008-2020. Data – Názory – Predikce*. Praha: Stálá konference českého práva 2021, 287 s., ISBN 978-80-906813-3-0.
- WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges 2015, 352 s., ISBN 978-80-7502-077-2.
- WINTEROVÁ, Alena – MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Praha: Leges, 2022, Vyd. 3., 399 s., ISBN 978-80-7502-602-6.
- ZAHRAVNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, Vyd. 3., 621 s., ISBN 978-80-7380-714-6.
- ZAHRAVNÍKOVÁ, Radka a kol. *Praktikum civilního procesu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020, 427 s., ISBN 978-80-7380-785-6.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

Bakalova společnost NWR se propadla do ztráty 70 milionů eur [online]. [cit. 2009-11-18]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/bakalova-spolecnost-nwr-se-propadla-do-ztraty-70-milionu-eur.A091118_093511_firmy-trhy_pf

Data o osobních bankrotech [online]. [cit. 2023-09-10]. Dostupné z: <https://www.institut-predluzeni.cz/mapy-a-statistiky/osobni-bankroty/>

Dlouho očekávaný zákon o preventivní restrukturalizaci nabývá účinnosti [online]. [cit. 2023-09-27]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/09/22/dlouho-ocekavany-zakon-o-preventivni-restrukturalizaci-nabyva-ucinnosti/>

Už žádný další Growing Way? Ministerstvo financí zpřísní regulaci alternativních fondů. [online]. [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-67236790-uz-zadny-dalsi-growing-way-ministerstvo-financi-zprisni-regulaci-alternativnich-fondu>

Zpověď Michala Mičky. Pietro Filipi a Kara byly lekce, už přemýšlí o novém byznysu. [online]. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://forbes.cz/zpoved-michala-micky-pietro-filipi-a-kara-byly-lekce-uz-premysli-o-novem-byznysu/>

3. Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 284/2023 Sb., o preventivní restrukturalizaci

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 190/2017 Sb., k provedení § 3 odst. 3 insolvenčního zákona

Vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů

Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

4. Seznam použité judikatury

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. září 2003, č. j. 29 Odo 564/2001

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. července 2011, č. j. 29 NSČR 14/2009

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2012, č. j. 29 Cdo 4462/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. prosince 2013, č. j. 29 NSČR 113/2013

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. března 2017, č. j. 29 NSČR 32/2015

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. července 2019, č. j. 29 NSČR 206/2017-60

Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. října 2013, č. j. IV. ÚS 1679/13

5. Seznam ostatních zdrojů

ČTK. *Zkrátit dobu oddlužení na tři roky? Špatný signál, míní vědec.* Lidové noviny, Praha: Mafra, 2023, ISSN 0862-5921.

Dlouho očekávaný zákon o preventivní restrukturalizaci nabývá účinnosti. Advokátní deník online. Září 2023.

MAREČKOVÁ, Martina. *Michal Mička.* Hospodářské noviny, Praha: Economia, 2019, ISSN 0862-9587.

MAREŠ, Michal. *Malinu jde zachraňovat bývalý šéf Zootu a DámaJídlo.* Hospodářské noviny, Praha: Economia, 2023, ISSN 0862-9587.

MAREŠ, Michael. *Velký fotbalový talent skončil s dluhem 30 milionů. Chyboval jsem, říká Hloušek.* Hospodářské noviny, Praha: Economia, 2023, ISSN 0862-9587.

NOVOTNÝ, Pavel P. RYŠAVÁ, Michaela. *V kauze rekordního krachu Sberbank opět hrozí právní spory. Mohou oddálit výplatu miliard věřitelům.* Hospodářské noviny, Praha: Economia, 2023, ISSN 0862-9587.

Osobní konzultace s prof. JUDr. Alenou Mackovou, Ph.D. dne 6. června 2023.

PROKEŠ, Jan. *Červený semafor jako hrozba bankrotu. Nová aplikace upozorní podnikatele na blížící se problémy.* Hospodářské noviny, Praha: Economia, 2023, ISSN 0862-9587.

PROKEŠ, Jan. *Začíná platit zásadní změna, která firmám umožní snáz se zbavit dluhů. Sedm věcí, které je o novince potřeba vědět.* Hospodářské noviny, Praha: Economia, 2023, ISSN 0862-9587.

SMOLÍK, Petr. Přednáška v rámci kurzu. „Insolvenční právo“. KOP/PF/UK, 2020/2021.

SPRINZ, Petr. *Věřitelé se dočkají štítu před mečem podnikatelů.* Ekonom, Praha: Economia, 2023, ISSN 1210-0714.

ŠITNER, Roman. *Malina utrácí miliony, záchranu řídí Barková*. Lidové noviny, Praha: Mafra, 2023, ISSN 0862-5921.

VEJVODOVÁ, Alžběta. *Emitenti dluhopisů padají jeden za druhým, insolvence ohrožuje i fotovoltaiky*. Ekonom, Praha: Economia, 2023, ISSN 1210-0714.

VLKOVÁ, Jitka. *V osobním bankrotu jich mělo zůstat více, dlužníci ale padají stále častěji zpátky do exekucí*. Hospodářské noviny, Praha: Economia, 2023, ISSN 0862-9587.

VOTRUBA, Viktor. *O hospodaření Maliny mám pochybnosti. Proto jsem si vymohl schvalování jejich transakcí, říká insolvenční správce*. Hospodářské noviny, Praha: Economia, 2023, ISSN 0862-9587.

VOTRUBA, Viktor. *Solární Malina ukončila spolupráci s firmou, která měla řešit její klienty*. Hospodářské noviny, Praha: Economia, 2023, ISSN 0862-9587.

ZEZULKA, Ondřej. Přednáška v rámci kurzu. „*Podnikatel a spotřebitel v ekonomických potížích*“. KPP a EP/FMV/VŠE, 2021/2022.

Seznam grafů a tabulek

1. Graf č.1

Insolvenční návrhy podané ve 2. čtvrtletí 2023 14

2. Tabulka č. 1

Osoba s dispozičním oprávněním 35

Úpadek, hrozící úpadek a mezera krytí

Abstrakt

V předkládané diplomové práci se zabývám stěžejními instituty insolvenčního práva, kterými jsou úpadek a hrozící úpadek. Formy nebo důvody úpadku jsou dva a sice platební neschopnost anebo předlužení.

Hrozící úpadek jsem se pokusil vyložit na základě stručného zákonného ustanovení za pomoci mnou používané literatury. V práci akcentuji snahu zákonodárce ohledně nově přijímané legislativy ve prospěch aktivních a poctivých potenciálních dlužníků. Uvedl jsem nově přijatou normu zákona o preventivní restrukturalizaci.

Výše uvedené formy úpadku mohou být zjišťovány testy úpadku. V případě platební neschopnosti jde o test likvidity a v případě předlužení o test bilanční. Platební neschopnost a předlužení mají společnou podmínku v podobě minimálně dvou známých věřitelů dlužníka. V ostatních aspektech se liší v osobách, kdy předlužení je zjišťováno pouze u podnikatele. Další odlišnost je v rozdílném zahrnování závazků splatných či nesplatných při zjišťování úpadku.

V práci uvádím způsoby řešení úpadku, které jsou buď likvidační nebo sanační. Prvně jmenovaný způsob je představovaná konkurzem, a sanační způsoby jsou reorganizace a oddlužení. V práci jsem tyto způsoby dále konkretizoval, zejména s ohledem na druh osoby dlužníka, tedy zda se jedná o osobu fyzickou či právnickou, podnikatele nebo nepodnikatele, ale také s ohledem na „velikost“ dlužníka, to pouze v případě podnikatele.

Mezera krytí, která je též tématem práce je v zařazena v části zabývající způsoby řešení úpadku. Způsoby jsou sice taxativně v zákoně vymezeny, ale použití tohoto relativně nového institutu může předejít využití některého z nich v dalších částech insolvenčního řízení. V práci se mezerou krytí zabývám zejména prostřednictvím prováděcího předpisu vydaného k tomuto institutu.

Praktickou část práce tvoří kazuistika, kde na pěti případech demonstuji konkrétní průběh insolvenčních řízení. Jedná se o úpadek finanční instituce a dvou obchodních společností, z nichž jedna již prochází konkurzem a druhá v době uzavírání této práce je před rozhodnutím o způsobu řešení jejího úpadku. Řešení úpadku dvou fyzických osob oddlužením představuje zatím úspěšné schválení oddlužení se zpeněžením majetkové podstaty s plněním splátkového kalendáře a v druhém případě fyzická osoba v době uzavření této práce čekala na schválení již povoleného oddlužení.

Zvolenými metodami zpracování pro teoretickou část práce je interdisciplinarita, deduktivní přístup, syntéza a komparace. Pro část praktickou jsem zvolil metodu analýzy. Použité

metody v teoretické části práce umožňují vyhledávání informací o určité problematice na základě zadaného rešeršního dotazu pro práci s odbornou literaturou. Analýza mi umožnila rozbor konkrétních dokumentů ve veřejně přístupných rejstřících, studium poskytnutých rozhovorů a komentářů k tématu a konkrétní literatury.

Výsledkem práce je konstatování, že insolvenční právo je dynamicky se rozvíjející obor na pomezí práva a ekonomie. Dalším zajímavým prvkem je pestrost jeho účastníků (dlužníků), od drobného spotřebitele se závazky v řádu maximálně nižších stovek tisíc Kč a na druhé straně například obchodní společnost vybavená sofistikovaným právním aparátem se závazky vyšších desítek miliard Kč. V takto odborně rozsáhlém rozpětí jednotlivých případů pracují soudci v insolvenční agendě.

Klíčová slova: úpadek, dlužník, věřitel

Bankruptcy, imminent bankruptcy and coverage gap

Abstract

In the presented diploma thesis, I deal with the main institutions of insolvency law, which are bankruptcy and imminent bankruptcy. There are two forms or reasons for bankruptcy, namely insolvency or over-indebtedness.

I tried to explain the imminent bankruptcy on the basis of a brief legal provision with the help of the literature I used. In my thesis, I emphasize the legislator's efforts regarding the newly adopted legislation for the benefit of active and honest potential debtors. I mentioned the newly adopted norm of the preventive restructuring act.

The above forms of bankruptcy can be detected by bankruptcy tests. In the case of insolvency, it is a liquidity test, and in the case of over-indebtedness, a balance sheet test. Insolvency and over-indebtedness have a common condition in the form of at least two known creditors of the debtor. In other aspects, it differs in persons, where over-indebtedness is determined only in the case of an entrepreneur. Another difference is the different inclusion of payable or non-payable liabilities when determining bankruptcy.

In my thesis, I present ways of solving bankruptcy, which are either liquidation or rehabilitation. The first-mentioned way is represented by a bankruptcy declaration, and the rehabilitation way covers reorganization and debt relief. In my thesis, I further specified these ways, especially with regard to the type of debtor, i. e. whether it is a natural or legal person, an entrepreneur or a non-entrepreneur, but also with regard to the "size" of the debtor, only in the case of an entrepreneur.

The coverage gap, which is also the topic of the thesis, is included in the section dealing with ways of solving bankruptcy. Although the ways are exhaustively defined in the law, the use of this relatively new institute can prevent the use of any of them in other parts of the insolvency proceedings. In my thesis, I mainly deal with the coverage gap through the implementing regulation issued for this institute.

The practical part of the thesis consists of case studies, where I demonstrate the specific course of insolvency proceedings on five cases. These cover the bankruptcy of a financial institution and two commercial companies, one of which is already going through a bankruptcy declaration, and the other, at the time of writing this thesis, is before a decision on how to resolve its bankruptcy. Solving the bankruptcy of two natural persons by means of debt relief represents a successful approval of debt relief with the monetization of the assets and fulfillment of the

repayment schedule, and in the second case, at the time of the conclusion of this thesis, the natural person was waiting for the approval of the already permitted debt relief.

The chosen processing methods for the theoretical part of the thesis are interdisciplinarity, deductive approach, synthesis and comparison. For the practical part, I chose the analysis method. The methods used in the theoretical part of the thesis enable the search for information on a certain issue based on a specified search query for working with professional literature. The analysis enabled me to analyze specific documents in publicly accessible registers, to study the interviews and comments on the topic and specific literature.

The result of the thesis is the conclusion that insolvency law is a dynamically developing field on the border between law and economics. Another interesting element is the variety of its participants (debtors), from small consumers with obligations in the lower hundreds of thousands of CZK and, on the other side, for example, a commercial company equipped with a sophisticated legal apparatus with obligations of more than tens of billions of CZK. Judges in the insolvency agenda work in such a professionally extensive range of individual cases.

Key words: bankruptcy, debtor, creditor